

Evaluering af aftale om fornyelse af folkeskoleloven

Undervisningsministeriet

Indholdsfortegnelse

1. Introduktion	5
2. Evalueringsdesign	8
2.1. <i>Evalueringen – med fokus på faglighed og rummelighed</i>	8
2.1.1. Uddannelsen i bevægelse	8
2.2. <i>Evalueringsdesignet</i>	10
2.3. <i>Evalueringstilbuddets struktur</i>	12
2.4. <i>Det overordnede niveau</i>	16
2.5. <i>Initiativniveau</i>	16
2.6. <i>Evalueringsdesignet set i sammenhæng med tidsplanen</i>	17
3. Den overordnede evaluering – jævnfør bilag 1A	18
3.1. <i>Evalueringens formål og fokus</i>	18
3.2. <i>Evalueringen af de enkelte initiativer ud fra egne mål: Effektevaluering</i>	23
3.3. <i>Fokusering og vurdering af de enkelte initiativer og programmer</i>	24
3.4. <i>Evalueringens skriftlige output</i>	25
4. Evaluering af ”Fælles Mål” – Midtvejsevaluering og slutevaluering – jævnfør bilag 1C.2	27
4.1. <i>Evalueringens formål og baggrund</i>	28
4.2. <i>Evalueringsdesign og -indhold i evalueringen af ”Fælles Mål” – Midtvejsevaluering</i>	30
4.3. <i>Evalueringsdesign og -indhold i evalueringen af ”Fælles Mål” – Slutevaluering</i>	39
4.4. <i>Skriftligt output</i>	45
5. Evaluering af udviklingsprogrammet ”En Skole i Bevægelse” – jf. bilag 1B	47
5.1. <i>Evalueringens formål</i>	50
5.2. <i>Evalueringens operationalisering i evalueringsspørgsmål</i>	50
5.2.1. Programniveau: resultatvurdering af de syv indsatsområder	50
5.2.2. Programniveau: Samspillet mellem det politisk-administrative niveau og skolerne.....	52
5.2.3. Det overordnede niveau: Udviklingsprogrammets bidrag til at fremme folkeskoleforligets hovedområder	53
5.3. <i>Evalueringens datagrundlag og analyseproces</i>	54
5.3.1. Programniveau: Indsatsområderne i En Skole i Bevægelse	54
5.3.2. Programniveau: Samspillet mellem det politisk-administrative system og skolerne.....	55
5.3.3. Det overordnede niveau: Udviklingsprogrammets bidrag til at fremme folkeskoleforligets hovedmål	57

5.4.	<i>Evalueringens skriftlige output</i>	58
6.	Evaluering af projektet ”Udsatte børns undervisning” – jævnfør bilag 1C.160	
6.1.	<i>Evalueringens formål</i>	64
6.2.	<i>Evalueringens operationalisering i evalueringsspørgsmål</i>	64
6.2.1.	Overordnede vurderingskriterier	64
6.2.2.	Evalueringsspørgsmål for de 4 stimuleringsprojekter.....	65
6.2.3.	Samarbejde mellem forældre og lærere om udsatte børn.....	65
6.2.4.	Tværasektorielt og tværfagligt samarbejde om udsatte børn	66
6.2.5.	Lektiehjælp	67
6.2.6.	Undervisning og samarbejde om udsatte børn og unge	68
6.2.7.	Evalueringsspørgsmål for de tre best practice initiativer	68
6.3.	<i>Evalueringens datagrundlag og analyseproces</i>	70
7.	Evaluering af styrkelse af historie og samfundsfag og samspillet med projektopgaven – jævnfør bilag 1C.3	74
7.1.	<i>Evalueringens formål</i>	77
7.2.	<i>Evalueringens operationalisering i evalueringsspørgsmål</i>	77
7.2.1.	Projektopgavens tilrettelæggelse og indhold.....	78
7.2.2.	Ændringerne af fagene samfundsfag og historie	78
7.2.3.	Samspillet mellem fagene historie og samfundsfag og projektopgaven. ..	78
7.2.4.	Elevernes kvalificering og omverdensforståelse.....	79
7.3.	<i>Evalueringens datagrundlag og analyseproces</i>	79
7.4.	<i>Evalueringens skriftlige output</i>	80
8.	Evaluering af erfaringer om tidligere start på fremmedsprogsundervisning – jævnfør bilag 1C.4	81
8.1.	<i>Evalueringens formål</i>	83
8.2.	<i>Evalueringens operationalisering i evalueringsspørgsmål</i>	84
8.3.	<i>Evalueringens datagrundlag og analyseproces</i>	85
8.4.	<i>Evalueringens skriftlige output</i>	85
9.	Evaluering af undersøgelse af kommuner og skolars håndtering af lejrskoler, temadage, prøveperioder m.v. i forhold til timefordelingsplaner opgjort i årlige undervisningstimer a 60 minutter – jævnfør bilag 1C.5	86
9.1.	<i>Evalueringens formål</i>	88
9.2.	<i>Evalueringens operationalisering i evalueringsspørgsmål</i>	88
9.3.	<i>Evalueringens datagrundlag og analyseproces</i>	89
9.4.	<i>Evalueringens skriftlige output</i>	90
10.	Oversigt over initiativer, hvor der ikke foreligger særskilt evalueringsforpligtelse – jævnfør bilag 1C	91

10.1.	<i>Sprogstimulering og sprogscreening</i>	91
10.2.	<i>Generelle initiativer til at styrke fagligheden</i>	92
10.3.	<i>Initiativer, der inddrages i de særskilte evalueringer</i>	93
11.	Samlet oversigt over dataindsamlings-, analyse- og evalueringsmetoder ...	95
12.	Kvalitetssikring	96
	<i>Introduktion</i>	96
	<i>Kvalitetsstyring</i>	96
13.	Præsentation af evalueringsteam, medarbejderkategorier og timepriser ..	99

1. Introduktion

I den senere tid er den danske folkeskoles resultater blevet udfordret af flere faktorer:

- Et stadigt stigende fokus på sammenligning med andre lande gennem PISA-undersøgelserne. Senest har Rockwool-fonden besluttet at iværksætte en PISA-undersøgelse blandt 4.000 tosprogede elever i foråret 2005.
- Undervisningsministeriets offentliggørelse af karakterer fra 9. klasses afgangsprøve på nettet, hvilket muliggør en benchmarking af effekterne af ni års skolegang.
- Decentral iværksættelse af tests af elever, hvilket blandt andet større kommuner har iværksat med henblik på at målrette ressourcerne i undervisningsindsatsen, udviklingsaktiviteterne og ikke mindst efteruddannelsen af lærerkræfterne.

Alle disse tiltag sætter fokus på folkeskolens aktiviteter og resultater.

Udgangspunktet for nærværende evaluering er:

- Aftaleteksten af 14. november 2002 om opfølgning på aftalen om fornyelse af folkeskoleloven
- Udviklingsprogrammet "En Skole i Bevægelse" af 2. april 2003 (aftaletekstens bilag 5)
- "Fælles Mål" – Aftale om fornyelse af folkeskoleloven
- Regeringsgrundlag II om "Fælles Mål".

Forligsaftalens initiativer (jævnfør Bilag 1C) falder inden for 4 hovedområder:

1. Bedre forberedelse af børnene til deres skolegang og bedre indskoling,
2. større rummelighed,
3. styrket faglighed i skolens undervisning og tilrettelæggelse af arbejdet og
4. bedre udskoling og overgang til ungdomsuddannelser.

Et tidssvarende og velfungerende skolesystem giver ikke kun fordele for samfundet som helhed, men bidrager også til det enkelte individs potentiale for at udnytte det utal af muligheder, som globaliseringen byder på.

Det er Konsortiets ambition, at de politiske initiativer og prioriteringer i folkeskolen, som angivet i evalueringsgrundlaget, føres til dørs med grundige og velfunderede eva-

lueringer, så der kan opnås viden om, hvorvidt og hvordan de politiske signaler bliver til virkelighed. Dette er omdrejningspunktet for dette tilbud.

Fokus er således på, hvorvidt og hvordan de politiske tilkendegivelser er blevet implementeret, samt hvordan dette er foregået set fra perspektiverne af de forskellige aktører i uddannelsessystemet.

Det har tillige været centralt for nærværende evalueringsdesign at fokusere på, hvilke faktiske handlinger og praksisændringer på skoleniveau de politiske initiativer har medført frem for blot at fokusere på de involveredes holdninger. Et sådant fokus ligger i naturlig forlængelse af folkeskoleforligets karakter, som jo netop lægger op til ændringer i praksis i klasseværelset, på institutionsniveau og på det politisk-administrative niveau.

Nærværende evalueringsopgave er meget omfattende og ved første øjekast kompleks. Men som det fremgår af nedenstående beskrivelse af vores tilbud, så bygger vores evalueringsdesign på et overblik over de politiske intentioner og forligets mangeartede tiltag, så den samlede evaluering bliver et brugbart redskab for den videre politiske proces med en fortsat udvikling af folkeskolen.

Baseret på nedenstående beskrivelse af vores tilbud er det vores klare opfattelse, at vi kan løse denne opgave på en måde, hvor den brede vifte af spændende elementer kombineres og sammen bidrager til en større forståelse af folkeskoleforligets implementering og effekter. Vores baggrund for at tilbyde dette grundige, fagligt funderede samt velkoordinerede evalueringsdesign ligger i den brede, komplementære sammensætning af Konsortiet:

MUUSMANN Research & Consulting A/S med evalueringserfaring, 15-årig projektledelserfaring, solide referencer inden for større kvantitative undersøgelser, databasehåndtering og analyse samt anvendelse af kvalitative datafangstmetoder (fokusgrupper, personlige interviews).

CVU Nordjylland og CVU Sønderjylland med faglig tyngde inden for alle evalueringsaktiviteter.

Desuden underleverandørerne Kolding Pædagogseminarium, Institut for Pædagogisk Forskning, lektor Svend Mørch, København Universitet, afdelingsleder Søren Hegnby, Københavns Kommune og konsulent Lene Nygaard, Odense Kommune, der forener praksiserfaring på forvaltningsniveau med forskningserfaring inden for pædagogik og ungdomsområdet.

Desuden er tilknyttet et internationalt panel, der muliggør et benchmarkingsperspektiv i Norden, dels rummer en viden om nationale uddannelsessystemer, hvilket understreger

vores prioritering af en perspektivering af de evalueringsresultater, som vi måtte præsentere i perioden frem til november 2007.

2. Evalueringsdesign

Dette kapitel præsenterer indgangsvinklen for den samlede evalueringsopgave. Først præsenteres evalueringens fokus som udtryk for den forståelse af de strømninger, som det uddannelsespolitiske landskab byder på. Herefter fremlægges evalueringens design, hvori samspillet mellem initiativerne og i den overordnede evaluering konkretiseres, og evalueringens opbygning præsenteres.

2.1. Evalueringen – med fokus på faglighed og rummelighed

Folkeskoleforliget fra november 2001 udgør det centrale pejlemærke for denne evaluering. Heri blev fokuseret på fire hovedmål, nemlig indskoling, rummelighed, faglighed og udskoling. Disse hovedmål er derfor set som svar på nogle af de udfordringer, som eksisterer for uddannelsessystemet.

At fokusere evalueringen kræver derfor en udbygget forståelse af de fire hovedmål. Dette kræver en afklaring af, hvorledes hovedmålene kan ses som svar på de udviklingslinier og udfordringer, der eksisterer i den danske uddannelsespolitik.

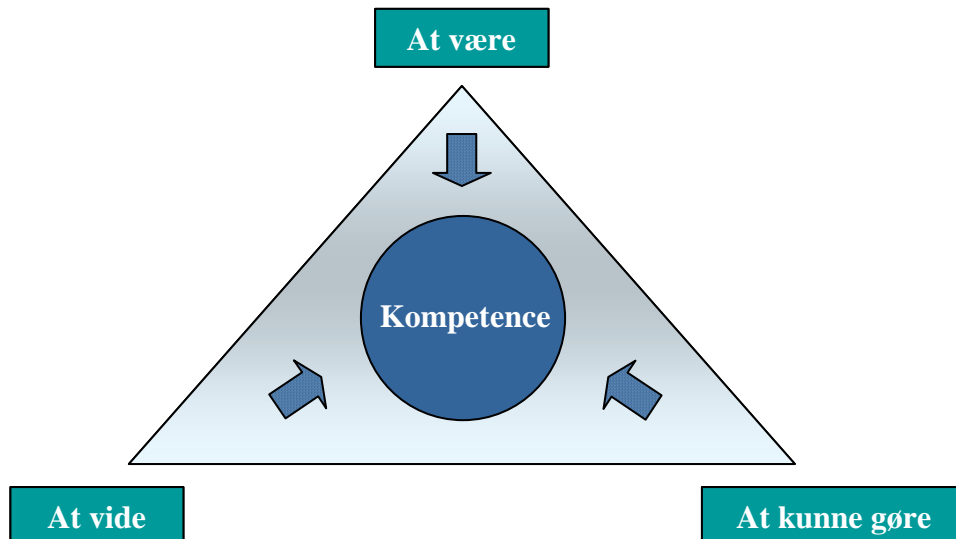
Evalueringen skal sikre, at de fire hovedmål evalueres i deres interaktive samarbejde i de enkelte initiativer. Der er således tale om, at de fire hovedmålsætninger både skal kunne vurderes enkeltvis og i deres samvirke over for de politiske initiativer.

2.1.1. Uddannelsen i bevægelse

Uddannelsesområdet udgør til stadighed det samfundsmæssige mest centrale felt for individualisering og kompetenceudvikling. Idet skolen er den mest centrale partner i børns og unges udvikling, er det væsentligt for en evaluering af dens indsats at se den i relation til børns og unges udviklingskrav i dag. En enkel måde at opstille dette overordnede udviklingskrav på er ved at operationalisere det i en udviklingstrekant:¹

¹ Mørch, S.: ”De kompetente unge”. I: Regeringens ungdomspolitik – status og perspektiver. Det tværministerielle Ungdomsudvalg. Undervisningsministeriet, maj 2000

Udviklingstrekant

Trekanten peger på, at human udvikling og kompetence indeholder i hvert fald tre centrale aspekter: "At være", hvilket vil sige at besidde selvforståelse og identitet, "at vide", hvilket vil sige at have faglig viden, og "at kunne gøre", hvilket vil sige at kunne varetage praktiske opgaver. Udviklingstrekanten understreger i sin enkelthed centrale aspekter ved ikke blot menneskers udvikling, men også ved den institutionalisering, som igennem tiden har taget sig af udviklingen af de enkelte aspekter. F.eks. har "at være" været set som de omsorgsrettede institutioners (familie og daginstitutioner) hovedopgave, "at vide" har været skolens opgave, og "at kunne gøre" har været opgaven på lærepladsen.

Det ny er imidlertid at ved at skifte fra en institutionel opmærksomhed til en opmærksomhed på børn, unge og voksnes udvikling, så bliver det tydeligt, at selvom enkelte institutioner kan have hovedfokus i et hjørne af udviklingstrekanten, så har de ikke noget monopol, men er involveret i samtlige udviklingsopgaver. Så selvom skolen har kvalificeringen "at vide", som sin hovedopgave, så er det ikke mindst i udfoldelsen af de sociale og også de praktiske forbindelser, at fagligheden udvikler sig. Ingen institution kan derfor leve sit eget liv.

Det danske skolesystem har (sammen med de øvrige skandinaviske landes) gennemgået en ganske unik udvikling. Ikke blot har det med perspektiverne fra "Lighed gennem uddannelse" og "Uddannelse til alle" fremmet den enkelte elevs rettigheder og understøttet sociale lighedsperspektiver i uddannelsesfeltet, men det har direkte forsøgt at fremme en demokratisering af uddannelses- og læringsformer.

Nærværende evaluering bygger på en forståelse af, at uddannelsessystemet i dag placeres i en strømning, hvori faglighed og rummelighed i højere grad ses som hinandens forudsætninger til at skabe en tidssvarende skole, og derfor er disse perspektiver tænkt sammen i evalueringsdesignet.

Skolens centrale udfordring kan således illustreres i denne figur:

Faglighed:	Central	Ikke central
Rummelighed:		
Central	1	2
Ikke central	3	4

Ønsket om at sikre både faglighed og rummelighed handler om at sikre en praksis og pædagogik, som accepterer denne dobbelthed og fokuserer den ved at fastholde på den ene side læringsperspektivet og elevens faglige udvikling med på den anden side en accept af elevernes forskellighed (Felt 1). Faldgruberne for uddannelsessystemet ligger på hver sin måde i de resterende felter, hvoraf felt 4 naturligvis ligger længst fra det ønskede mål. Men også felt 2 og 3 peger på udfordringer.

Evalueringen må således være opmærksom på denne udfordring og undersøge, hvorledes forholdet mellem faglighed og rummelighed praktiseres. Målet er derfor at undersøge, i hvilket omfang de formulerede hovedmål for skolens udvikling forstås og implementeres på forskellige niveauer i skole- og uddannelsessystemet, og hvorledes de involverede aktører på de enkelte niveauer forstår og oplever de nye initiativer.

2.2. Evalueringsdesignet

Med baggrund i den overordnede fokusering af evalueringen søger den resterende del af dette kapitel at indarbejde disse overvejelser i en besvarelse af det foreliggende udbudsmateriale. Således er denne del af kapitlet fokuseret på, hvorledes evalueringsopgaven samlet set er struktureret.

Evaluering forstås i denne sammenhæng som en vurdering af, hvilket udfald og slutpræstationer et givent tiltag har. Således er formålet at skelne det værdifulde fra det nytteløse gennem en vurdering af tiltagens effekt i forhold til målene².

For at sikre den mest effektive og brugbare opgaveløsning er en af de store udfordringer at sikre koordineringen og overblikket over evalueringen både under opbygningen af evalueringen, mens dataindsamlingen foretages, og ved afrapporteringen. På baggrund af det foreliggende udbudsmateriale skelnes der mellem 2 niveauer for evalueringen:

² Vedung, Evert (1998): "Utvärdering i politik och förvaltning", Studentlitteratur, side 20.

1. *Det overordnede niveau*, der dels omhandler den overordnede evaluering af, hvorvidt de enkelte initiativer (herunder også ”En Skole i Bevægelse”) bidrager til forligsaftalens overordnede målsætninger. Dels omhandler koordineringen af den mere praktiske del af del-evalueringerne såsom den samlede dataindsamlingsindsats og kvalitetssikring.
2. *Initiativniveauet*, det vil sige evaluering af de initiativer, der er iværksat som følge af folkeskoleforliget. De enkelte initiativer evalueres ud fra de beskrevne målsætninger for hvert enkelt initiativ.

Det samlede evalueringsdesign bygger på et samspil mellem evalueringer foretaget på initiativniveau og den overordnede evaluering. På baggrund af variationen i de iværksatte initiativerne har det været centralt ved opbygningen af dette evalueringsdesign at tage højde for de enkelte initiativers særegenhed i det samlede evalueringsdesign. Således er hvert initiativ søgt evalueret på baggrund af det generelle evalueringsdesign, men med en metode, der er målrettet evaluering og vidensopsamling inden for hvert enkelt initiativ.³

Det generelle evalueringsdesign er kendetegnet ved et fokus på, hvilken effekt de igangsatte tiltag har haft set i forhold til de politiske mål⁴. Effekten måles i denne sammenhæng på, hvilke faktiske processuelle praksisser aktører i uddannelsessystemet har indarbejdet i deres hverdag. Den grundlæggende tankegang i evalueringsdesignet er derfor at foretage en effektmåling, hvori effekten måles i de praksisser, der er blevet ændret i klasseværelset, hos skolelederen og i skoleforvaltningen. Dette overordnede evalueringsdesign har været grundlaget for formuleringen af de enkelte initiativers evalueringsdesign.⁵

Udover det generelle evalueringsspektiv har der i formuleringen af de enkelte evalueringer også været lagt vægt på følgende:

- At uddannelsessystemet har stor politisk bevågenhed og interesse, hvorfor nærværende evaluering af afkodning af de politiske intentioner er lagt klart frem i dette tilbud.

³ Cronbach, Lee J. (1983): Design Evaluations of Educational and Social Programs. Jossey-Bass. San Francisco.

⁴ Vedung, Evert (1998): ”Utvärdering i politik och förvaltning”, Studentlitteratur, side 202. Forholdet mellem effekt og procesevaluering er uddybet i flere evalueringsarbejder, så som: Posavac, Emil & Raymond G. Carey (1989): Program Evaluation. Printice Hall. New Jersey, Guba, Egon. G. & Yvonne S. Lincoln (1989): Fourth Generation Evaluation. Sage London.

⁵ Hovedperspektiverne i evalueringsforskningen opsamles bl.a. i Herman, Joan L., (1987) The Program Evaluation Kit. Sage. Newbury Park. Cal. samt i Herman, Joan L., Lynn Lyons Morris and Carol Taylor Fitz-Gibbon (1987): Evaluator’s handbook. Sage. Newbury Park, Cal.

- At modtageren af denne evaluering primært bliver ministeriet og forligskredsens politikere, hvorfor vi har lagt vægt på, at kommunikationen af evalueringens resultater er velbegrundede, klare og tydelige, bl.a. ved at indarbejde korte og relevante opsummeringer på alle dele af rapporterne.
- At folkeskolen opererer i et felt, hvor der er stigende fokus på internationale sammenligninger og benchmarking i øvrigt. Derfor er resultaterne af evalueringer, hvor det skønnes relevant, perspektiveret i forhold til erfaringer fra tilsvarende lande. Disse perspektiveringer foretages af anerkendte forskere, der bl.a. har stået centralt i PISA-undersøgelserne.

Neden for beskrives først, hvorledes evalueringsopgaven søges struktureret på baggrund af opdelingen i henholdsvis det overordnede niveau og initiativniveau. Derefter beskrives de overordnede pejlemærker for evalueringerne på de to niveauer.

2.3. Evalueringstilbuddets struktur

Beskrivelsen af, hvorledes den samlede evalueringsopgave løses, er struktureret i tre dele, som beskrevet nedenfor.

Evalueringstilbuddets første del (kapitel 3) omhandler evalueringen på *det overordnede niveau*. Her er folkeskoleforligets 4 hovedområder samt udviklingsprogrammet ”En Skole i Bevægelse” de centrale forankringspunkter for nærværende evaluering. Konkret betyder dette, at implementering og effekter måles mod de politiske intentioner, som det fremgår af forligsteksten. Den overordnede evaluering er set som en sammenfatning og diskussion af resultaterne for den brede vifte af del-evalueringer, som udbudsmaterialet indeholder. Disse sættes i den overordnede evaluering i forhold til de politiske målsætninger som beskrevet i folkeskoleforliget.

Den anden del af evalueringen opererer på *initiativniveauet* (kapitel 4-10) baseret på den brede vifte af initiativer, som folkeskoleforliget udmundede i. Disse initiativer er mangeartede, ligesom de forventes inddraget på forskellig vis i nærværende evaluering. Neden for er gengivet udbudsmaterialets oversigt over initiativer som følge af folkeskoleforliget.

Tabel 2.1: Oversigt over projekter/regelændringer i forlængelse af aftalen om fornyelse af folkeskoleloven							
Hovedområde 1		Hovedområde 2	Hovedområde 3		Hovedområde 4		
1.1	Fælles plan for Social- og Undervisningsministeriet om forløbet af de særlige aktiviteter	2.1	Indsats for at bryde den negative sociale arv, udsatte børn.**	3.1	Slutmål, trinmål, beskrivelser og samlet læseplansarbejde**	4.1	Brobygning og evaluering af forsøg
1.2	Tværfaglige initiativer sundhedsplejersker, tale-/hørepedagoger m.fl., tidlig indsats for småbørn			3.1a	Bekendtgørelse om formål, slutmål og trinmål		
1.3	Revideret vejledning om sprogstimulering af småbørn			3.2	Bekendtgørelse om timetal, herunder overgangsbestemmelser m.v.		
1.4	Statusundersøgelse om børns sproglige udvikling ved starten af bh.kl.			3.3a	Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om folkeskolens afsluttende prøver m.v. og om karaktergivning i folkeskolen		
1.5	Indholdsbeskrivelse for arbejdet i bh.kl.**			3.4	Styrkelse af historie og samfundsfag og samspillet med projektopgaven**		
1.5	Bekendtgørelse om indholdet i a børnehaveklassen			3.4a	Ny bekendtgørelse om projektopgaven i 9. klasse		
1.6	Bekendtgørelse om samdrift mellem kommunalt dagtilbud og folkeskole			3.5	Indsamling af erfaringer om tidlige start på fremmedsprogsundervisning**		
1.7	Bekendtgørelse om fælles skoleledelse ved mindre skoler i landdistrikter			3.7	Vejledningsmateriale om holddannelse		
1.8	Evalueringsmateriale af "rullende skolestart"*			3.8	Forslag fra arbejdsgruppe om lærernes efteruddannelse		
1.9	Evalueringsmateriale af forsøgsprogram med skolestart*			3.9	Diplomuddannelse i skoleledelse		
				3.10	Vejledning ang. timestyring		
				3.11	Undersøgelse af håndtering af lejrskoler, temadage m.v. i forhold til krav om timetal i fag**		

* I forlængelse af beslutning d. 12/5-2004 i forligskredsen gennemføres nu initiativerne med forsøg med skolestart og "En Skole i Bevægelse", pkt. 7 (lokale løsninger).

** Initiativer, der særskilt er omfattet af nærværende evaluering, jævnfør oversigt på næste side.

Kilde: Tabel 1, udbudsmaterialets bilag 1C, side 9.

Som det fremgår, skelnes der mellem to former for initiativer, nemlig:

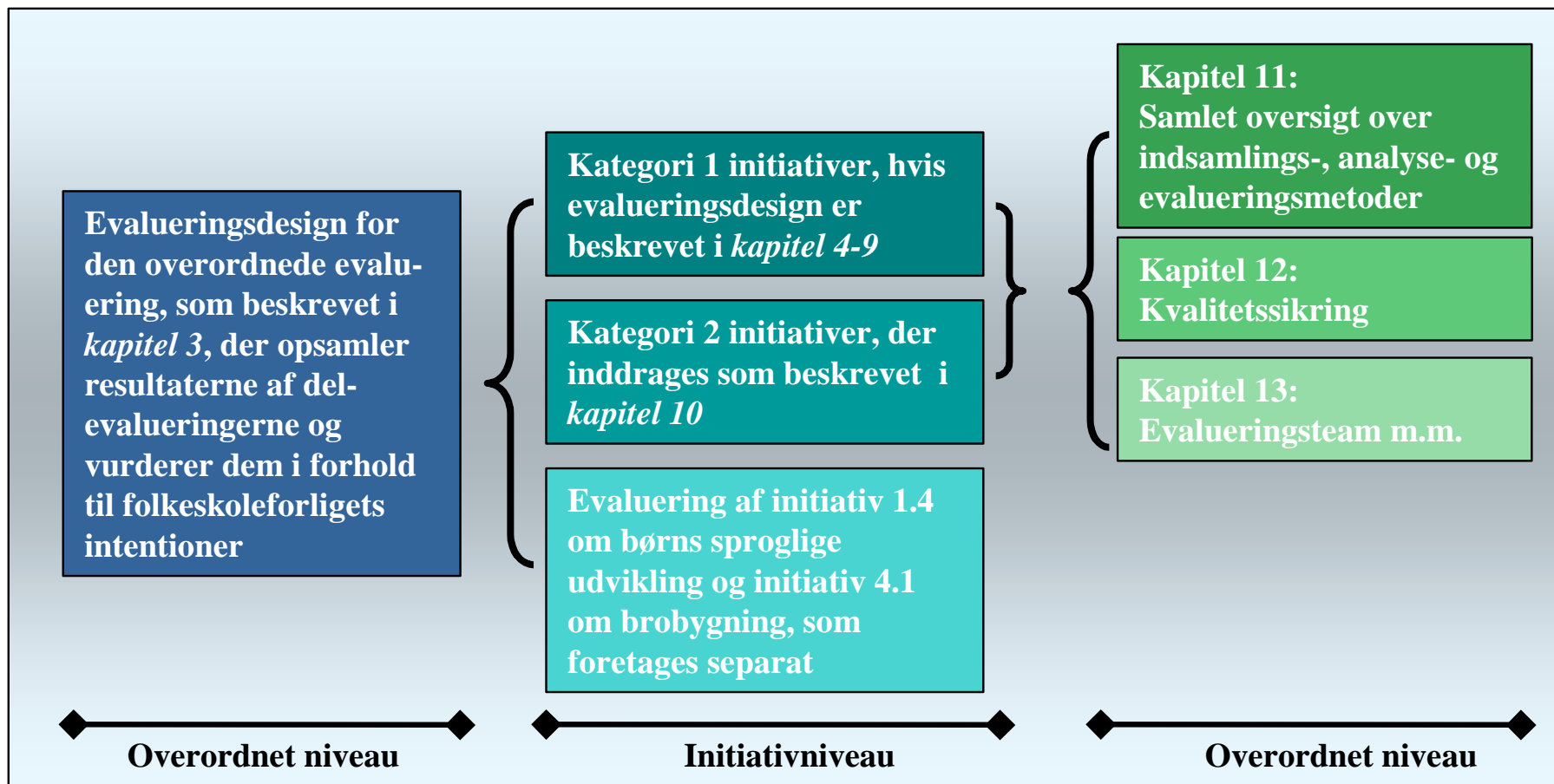
1. Initiativer, hvor der forelægger særskilt evalueringsforpligtelse (initiativer markeret med gråt)
2. Øvrige initiativer, der inddrages i den samlede evalueringsopgave, men hvor evalueringen ikke er særskilt specificeret.

Disse 2 kategorier har været strukturerende for opbygningen af strukturen for evalueringsdesignet på initiativniveau. Således beskrives i kapitel 4-9, hvorledes initiativerne i den første kategori evalueres, mens kapitel 10 klargør, hvorledes initiativerne fra den anden kategori inddrages i evalueringen.

Det bør bemærkes, at inden for den første kategori er der to initiativer, nemlig initiativ 1.4 og 4.1, hvor evalueringen foretages uden for nærværende evaluering, men hvor erfaringerne herfra inddrages i den overordnede evaluering. Derudover er udviklingsprogrammet ”En Skole i Bevægelse” også omfattet af en særskilt evalueringsforpligtelse og betragtes i nærværende evaluering som en del af kategori 1 evalueringerne.

Den tredje og sidste del af evalueringen opererer på *det overordnede niveau*. For at sikre den mest effektive og udbytterige dataindsamling afsluttes dette evalueringstilbud med 3 kapitler, der henholdsvis omhandler en samlet oversigt over indsamlings-, analyse – og evalueringsmetoder, kvalitetssikring samt en beskrivelse af evalueringsteamet. Figur 1 er en grafisk illustration af dette tilbuds opbygning.

Figur 2.1: Oversigt over tilbuddets struktur

Neden for er skitseret de overordnede linier for evalueringen på de to niveauer.

2.4. Det overordnede niveau

Evalueringen på det overordnede niveau aggregerer resultaterne af evalueringerne på initiativniveau, diskuterer disse med relevante inputs fra andre evalueringer og forhold resultaterne til de politiske intentioner, som det fremgår af forligsteksten. Evalueringen foretages ud fra to perspektiver:

1. Hvorledes implementeringsprocessen opfattes af uddannelsessystemets aktører.
2. Hvilken effekt der kan registreres i forhold til forligstekstens mål.

Det første perspektiv bygger på, at uddannelsessystemet har en række aktører, f.eks. elever/forældre, lærere, skoler, kommuner og aftagere med holdninger til og perspektiver på, hvordan uddannelsen skal tilrettelægges. Derfor er deres oplevelse af implementeringsprocessen essentiel for det samlede billede af evalueringen.

Det andet perspektiv er baseret på, at hver enkelt særskilt evaluering har en række klare effektmål, der relaterer sig til de politiske intentioner bag folkeskoleforliget. Denne del af evalueringen er en opsamling på resultaterne af disse. Da alle initiativerne er kategoriseret inden for ét af de fire hovedområder af forliget (og udviklingsprogrammet), jævnfør tabellen ovenfor, er målet for dette afsnit at skitsere pejlepunkterne for, hvorledes intentionerne i folkeskoleforliget forstås i nærværende evaluering.

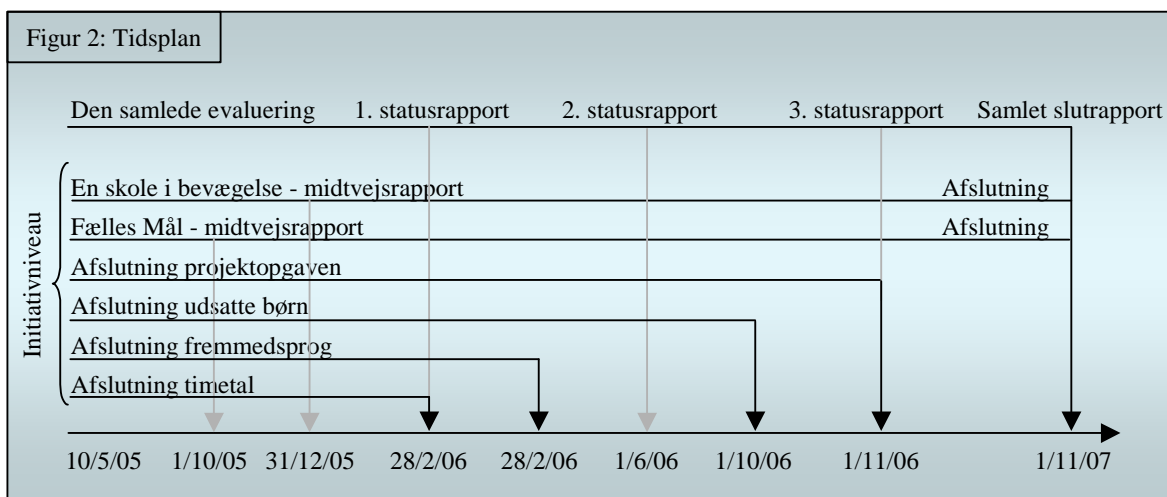
Inden for hvert hovedområde evalueres der på, hvor meget initiativerne samlet set har bidraget til at nå de mål, som er fastsat i folkeskoleforliget. Disse sammenfatninger perspektiveres internationalt af vores internationale konsortium.

2.5. Initiativniveau

Målet med evalueringerne på initiativniveau er, at de skal bidrage med viden til at få belyst implementeringen og effekten af konkrete initiativer som et resultat af folkeskoleforligets intentioner. Derfor er del-evalueringernes design baseret på den samme overordnede ramme, der skal sikre balancen mellem, at resultaterne på den ene side skal kunne sammenfattes og benyttes i den overordnede evaluering, og på den anden side at de hver især har deres særegenhed. Det centrale omdrejningspunkt for alle evalueringerne har været et fokus på implementeringen af de ønskede tiltag, det vil sige, om de politisk ønskede praksisændringer er blevet leveret, og hvilken effekt dette har haft.

2.6. Evalueringsdesignet set i sammenhæng med tidsplanen

Evalueringsdesignet er relateret til evalueringens tidsplan nedenfor. En mere detaljeret aktivitets- og tidsplan følger i kapitel 13, hvor aktiviteter og budget er præsenteret.

3. Den overordnede evaluering – jævnfør bilag 1A

Opgaven består i at vurdere, i hvilket omfang og hvordan de enkelte initiativer (herunder også ”En Skole i Bevægelse”) bidrager til forligsaftalens overordnede målsætninger.

Der skal evalueres ud fra to hovedindfaldsvinkler:

1. Implementeringsprocessen – hvordan implementering af aftalen er foregået set fra forskellige perspektiver f.eks. elever/forældre, lærere, skoler, kommuner m.v.?
2. Effekt – Hvilke effekter kan registreres i forhold til de skitserede overordnede mål i folkeskoleforliget og de iværksatte initiativer. Der skal opstilles relevante effektmål, der afspejler intentionerne med perspektiverne.

Det fordres at evaluator henter ny viden gennem kvalitative og kvantitative data i det omfang det vælges i de enkelte delopgaver, således der kan drages sikre konklusioner. Der afleveres statusrapporter den 28.2.06, 01.06.06 og 1.11.06 samt endelig slutrapport 01.11.07.

3.1. Evalueringens formål og fokus

Den overordnede evaluering har til opgave at vurdere, i hvilket omfang og hvordan de enkelte initiativer bidrager til opfyldelsen af forligsaftalens overordnede målsætninger.

Evalueringen falder inden for 2 hovedkategorier:

- Implementeringsevaluering: De politiske måls udformning og implementering på institutionelt niveau, det vil sige fra politisk niveau, dernæst til forvaltningsniveau og videre ud på institutionsniveau, hvor vi vil sondre mellem skoleledelse og lærere/øvrige faglige medarbejdere.
- Effektevaluering: De iværksatte programmets og indsatsers resultater

Implementeringsevalueringen fokuserer således både på forvaltningsniveau, det institutionelle skoleniveau samt på lærernes/øvrige medarbejders praksisniveau. Her lægges vægten på at se, hvorledes de politiske udmeldinger tilegnes, inddrages og fører til udvikling af adfærd og praksis hos de forskellige aktører. Tillige vurderes adfærd og kendskab hos såvel elever og forældre.

Effektevalueringen undersøger, hvorledes der skabes resultater i de enkelte projekter og programmer. Her opsamles både de igangværende evalueringer af specifikke initiativer ud fra relevante effektmål ved initiativernes intentioner, ligesom enkelte centrale initiativer underlægges en specifik evaluering.

Initiativerne evalueres med inddragelse af de fortløbende selvevalueringer og ved at gå tættere på enkelte initiativer og vurdere parternes perspektiver på mål og resultater.

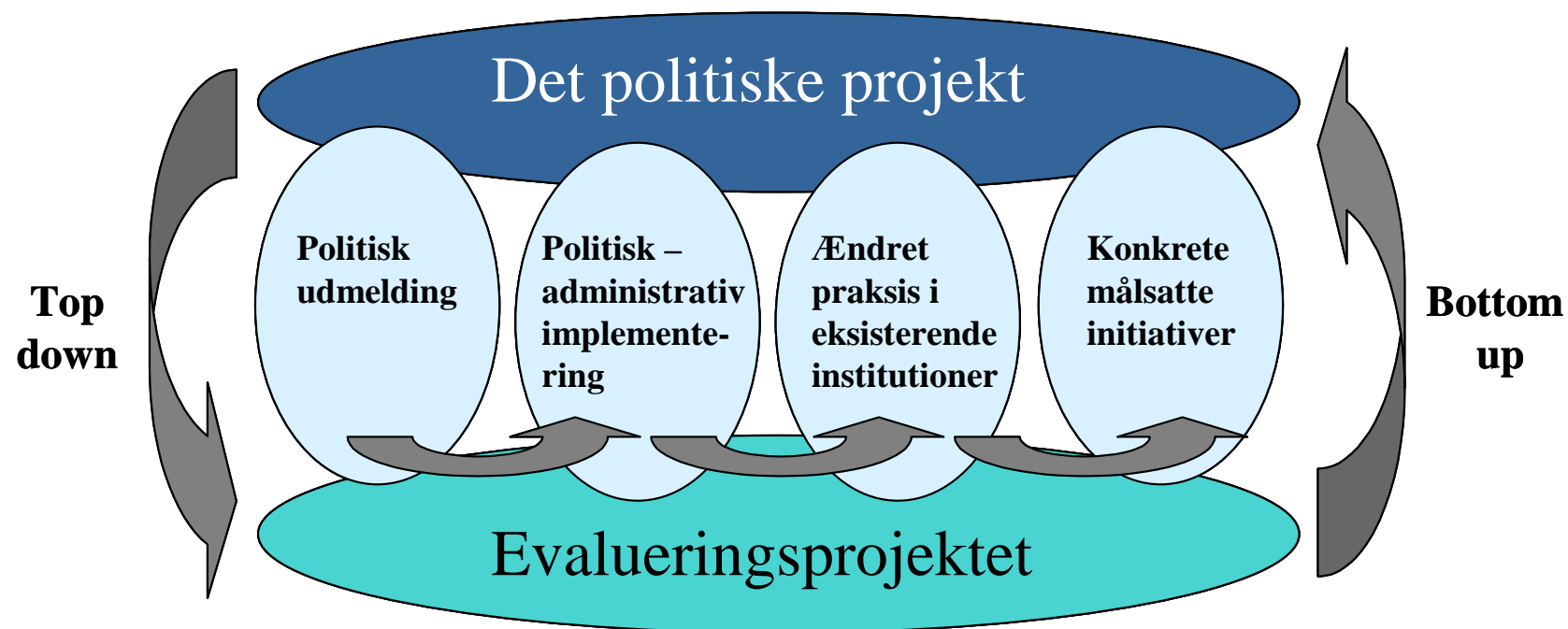
Hertil kommer en vurdering af, hvorvidt målopfyldelsen i praksis fører til **udviklingen af en evalueringskultur**. Det undersøges, hvorledes ændringerne opleves og udvikles af parterne i skolens praksis. Hertil knytter der sig en interesse i at vurdere, i hvilket omfang ikke mindst skoleledelse og lærere i deres arbejde med projekter og initiativer udvikler en projekt- og evalueringsforståelse i deres daglige arbejde. Det vil sige, i hvilket omfang de ser deres praksis som en proces for målaktivitet, som til stadighed skal vurderes for sine resultater.

Endelig perspektiverer den overordnede evaluering resultaterne af undersøgelsen i relation til internationale erfaringer, ikke mindst i det øvrige Skandinavien og i central europæisk sammenhæng.

Evalueringens overordnede design

Med baggrund i den foretagne klargøring af forligsaftalens initiativers hovedmål opstilles der en overordnet flow-model.

3.1 Flow-model – fokus på top down og bottom up processer

Modellen illustrerer, hvorledes de politiske mål implementeres igennem forskellige niveauer, hvor deltagerne kan ses som gatekeepers mellem niveauerne. Den peger derfor på en både kvantitativ og kvalitativ analyse af aktørernes funktion i en dobbelt bevægelse i evalueringsprocessen. En ”top down” og en ”bottom up” bevægelse. På den ene side en bevægelse fra politisk niveau og ned i praksis (top down) og på den anden side en bevægelse fra skolepraksis og tilbage til det politiske niveau (bottom up).

Den opstillede evalueringsramme undersøger således to hovedbevægelser i denne model: For det første forfølges hovedmålene igennem de forskellige niveauer for implementering. Det drejer sig her om at afdække, hvilke initiativer der er foretaget af hvem på de forskellige niveauer. Der er således især tale om at undersøge politiske udmeldinger og ledelsesinitiativer i relation til de overordnede målsætninger, men også om at afklare, hvorledes de politisk, administrative og praktisk ansvarlige nøglepersoner opfatter målene og deres sammenhænge.

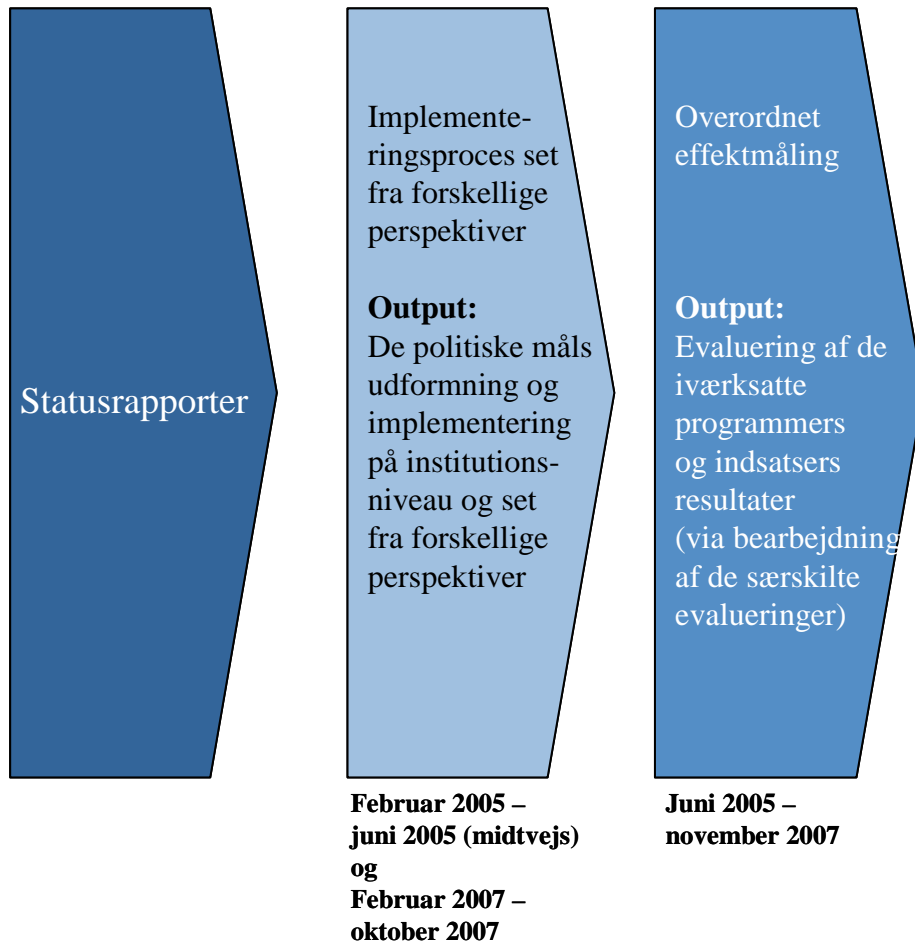
For det andet handler den overordnede evaluering om at undersøge effekten af de gennemførte initiativer. Her drejer det sig om at vurdere de enkelte udviklingsprogrammer og deres konkrete resultater for at undersøge, hvorledes de operationaliserer de skolepolitiske udmeldinger og skaber ændringer i praksis. Her består første trin i at evaluere de enkelte initiativer ud fra deres egne klargjorte mål. Det drejer sig således om at se på sammenhængen i del-initiativerne mellem deres udviklede mål og deres opnåede resultater.

I det overordnede evalueringsperspektiv skal de enkelte initiativer også evalueres i relation til i hvilket omfang de skaber resultater for de overordnede politiske mål. I denne sammenhæng foretages der en operationalisering af de overordnede mål i relation til de iværksatte initiativer. Det drejer sig om at sikre, at den overordnede evaluering kan afklare, hvorledes mål, målopfyldelse og brugerperspektiver er bragt frem, og i hvilket omfang eventuelle resultater eller effekter af indsatsen opfylder hovedmålene.

Den overordnede evaluering melder således tilbage igennem systemet, hvorledes de konkrete initiativers resultater kan ses som resultater for de overordnede målsætninger, og hvorledes de opleves og vurderes af de forskellige parter i systemet.

Evalueringen bygger på både kvantitative og kvalitative data – og baserer sig i høj grad på de kommende kapitlers kvantitative og kvalitative data.

Figur 3.2: Evalueringsdesign for den overordnede evaluering

3.2. Evalueringen af de enkelte initiativer ud fra egne mål: Effektevaluering

Evalueringsrammen for de enkelte initiativer inden for evalueringsprogrammet ”En Skole i Bevægelse” og programmet ”Fælles Mål ” følger de enkelte initiativers evalueringer.

Hertil kommer en opsamling af disse evalueringer i relation til de overordnede 4 hovedområder (jævnfør bilag 1C). I opstillingen af de overordnede effektmål, som generelt bruges i den overordnede evaluering, er der tale om en operationalisering af de 4 hovedområder samt en operationalisering af relationen mellem de overordnede mål, især mellem målene faglighed og rummelighed, som de er opstillet i matrixen i kapitel 2.

Operationaliseringen af de fire hovedområder

Følgende temaer anvendes til belysning af hovedområderne (temaerne må ikke forveksles med konkrete spørgsmål, som udvikles til dækning af temaerne):

1: Bedre forberedelse af børnene til deres skolegang og bedre indskoling

- Udvikling af børnenes videnskæssige forudsætninger for deltagelse i et læringsmiljø
- Udvikling af børnenes sproglige forudsætninger for deltagelse i skolens læringsmiljø
- Udvikling af børnenes selvforståelse i relation til andre børn og voksne
- Udvikling af børnenes praktiske færdigheder for skoledeltagelse (adfærd)
- Udvikling af samarbejde mellem relevante institutioner for udvikling af skoleforudsætninger
- Udvikling af en fælles beslutningsstruktur imellem skole og institution om børnenes skolestart

2: Større rummelighed

- Sikring af fagligheden for børn med forskellige sociale og kulturelle forudsætninger ved udviklingen af fagmål og i arbejds- og prøveformer
- Sikring af læringsmæssige succes'er for alle børn gennem arbejdsformer og prøveformer
- Udvikling af støtte til børnenes sociale liv, deres (sunde) livsstil og daglige tryghed
- Udvikling af arbejdet med temaer som mobning og diskrimination
- Udvikling af en helhedspræget dagligdag, som forbinder skole, hjem og fritid
- Inddragelse af forældrene i skolens daglige praksis
- Udvikling af ledelsesstrukturer, som sikrer en helhed i skolens rum

3: Styrket faglighed i skolens undervisning og tilrettelæggelse af arbejdet og

- Sikring af en faglig kvalitet og fornyelse – ændrede undervisnings- og prøveformer
- Udvikling af ledelsesinitiativer der sikrer faglig udvikling
- Klargjorte mål i de enkelte fagområder – de enkelte fags målpræciseringer
- Sikring af videnformidling, målinger og test af elevkvalifikationer
- Udvikling af en løbende resultatorientering, metoder for evaluering af mål-opfyldelse
- Udvikling af samarbejder blandt lærerne som teams om faglig koordinering
- Sikring af at ledelsen organiserer resultat og tilbagemelding til praksis

4: Bedre udskoling og overgang til ungdomsuddannelser

- Sikring af kendskab til mulige videreuddannelser
- Sikring af understøttelse af udvikling af elevernes forståelse af egne kompetencer for fremtiden – selvevalueringsværktøjer.
- Udvikling af samarbejdsformer med aftagere om kompetencekrav
- Udvikling af metoder for skolens kompetencekrav i undervisningen, f.eks. caseundervisning

3.3. Fokusering og vurdering af de enkelte initiativer og programmer

De enkelte initiativers væsentlighed for enkelte eller de samlede overordnede fire hovedområder klargøres igennem en fokusering af evalueringen, som afdækker forventningerne af de enkelte initiativer i relation til de overordnede mål. I evalueringsmæssig sammenhæng bruges en matrix til at fokusere evalueringen ved at opsamle aktørernes vurdering af initiativernes målforventninger (vægtingen af de enkelte felter i matrix).

Nedenstående matrix tager udgangspunkt i de syv punkter i "En Skole i Bevægelse", der er skitseret i bilag 1B.

	Forberedelse	Rummelighed	Faglighed	Udskoling	SUM
Udvikle naturfag					
Prøve arbejdsformer					
Sund livsstil					
Tryghed					
Fritid					
Aktive forældre					
Lokale løsninger					
SUM					

I brugen af matrixen i evalueringsfokuseringen udvælges de centrale felter for evaluering efter de igangsatte initiativers egne målformuleringer. Der gives værdier for de enkelte initiativer i relation til de enkelte hovedområder således, at de 7 punkters initiativers forventede værdi for hovedområderne fremtræder.

En tilsvarende opstilling foretages for initiativerne i udviklingsprogrammet for ”Fælles Mål”.

	Forberedelse	Rummelighed	Faglighed	Udskoling	SUM
”Fælles Mål”					
Projekt opgaven					
Fremmedsprogsundervisning					
Timeplaner					
SUM					

I denne evalueringsopgave skal det, som anført, understreges, at undersøgelsen - af i hvilket omfang der igennem de iværksatte projekter udvikles en ”evalueringskultur” lokalt - derfor også ses som central. Lykkes det på det konkrete undervisningsniveau at se både undervisningen og elevernes udvikling i relation til en klarere kvalitets- og kompetenceforståelse? I de enkelte initiativer vil ikke blot de evaluerede resultater, blive beskrevet. Det er også vigtigt at se, om udviklingen af en konkret ”planlægning for kvalitet og kompetence” reelt er det, som fremmer resultaterne på lokalt plan. Herunder må det undersøges, i hvilket omfang lærerne udvikler og bruger mål/operationalisering/resultatopnåelse (f.eks. tests) i deres daglige arbejde.

3.4. Evalueringens skriftlige output

Der gives en samlet fremstilling af processen fra politisk udmelding til praktisk implementering, som satser på at beskrive de transformationer og operationaliseringer, som politikken gennemgår fra udmelding til gennemførelse.

Endvidere fokuseres på de effekter, der kan kortlægges som konsekvens af initiativerne – og samlet set som konsekvens af det samlede datagrundlag for de efterfølgende kapitlers analyse.

I rapporteringen inddrages de internationale eksperter til at kommentere resultaterne i relation til deres egne nationale erfaringer for udviklingen af skolepolitik. Der er her tale om en skandinavisk perspektivering, som især søger viden om de erfaringer, som man har i andre skandinaviske lande om forholdet mellem rummelighed og faglighed. Hertil kommer en centraleuropæisk reference, som især kan pege på erfaringer med at

udvikle faglighedsperspektiver og forbindelser mellem viden og kompetence i uddannelsessystemer.⁶

⁶ Se f.eks. Walther, A. et a. : Misleading trajectories.2002

4. Evaluering af "Fælles Mål" – Midtvejsevaluering og slut-evaluering – jævnfør bilag 1C.2

Der skal gennemføres en midtvejsevaluering i skoleåret 2004-05 og en slutevaluering i 2007.

Midtvejsevalueringen

Her sættes særligt fokus på kommuners og skolars konkrete implementering af første etape af "Fælles Mål". Evalueringen skal fokusere på,

- om de nye mål for undervisningen er blevet en integreret del af folkeskolens dagligdag?
- om der er behov for en justering og præcisering af trinmålene for fagene i lyset af de indvundne erfaringer?

Hovedvægten lægges på, hvordan kommuner og skoler har sikret den lokale implementering. I videst mulige omfang indtænkes KIF.

Indsamlingen af data til at besvare de ovenstående spørgsmål skal foregå således:

- Der gennemføres en totalundersøgelse af alle landets kommuner.
- Der gennemføres en landsdækkende spørgeskemabaseret undersøgelse af skoler, suppleret af en kvalitativ undersøgelse dækkende et repræsentativt udsnit af byskoler, landskoler, skolestørrelse m.v.
- På en række af de skoler, hvor der gennemføres dybdegående kvalitative undersøgelser (jf. ovenfor), gennemføres ved skolernes hjælp undersøgelser af forældrene og elevernes holdning og kendskab til "Fælles Mål".

Undervisningsministeriets informationskampagner om "Fælles Mål" inddrages i evalueringen for at undersøge effekten af de forskellige initiativer.

Midtvejsrapporten skal afleveres den 1.10.2005.

Slutevalueringen.

Slutevalueringen gennemføres i 2007 og har til formål at undersøge, hvilken effekt "Fælles Mål" har haft, da den her for alle skolens fag og obligatoriske emner har været i funktion i 2-4 skoleår.

For at kunne følge udviklingen i kommuner og på skoler over en flerårig periode gentages midtvejsundersøgelserne som komparativt statistiske analyser, eventuelt suppleret med nye relevante spørgsmål.

Derudover gennemføres en kvalitativ undersøgelse af lærernes arbejde med ”Fælles Mål” på udvalgte klassetrin. Udvælgelsen af disse sker i løbende dialog med ministeriet, følgegruppe og evaluator. Her undersøges ”Fælles Mål”s betydning for bl.a. planlægningen og tilrettelæggelsen af undervisningen, vurderingen af elevernes udbytte og dialogen mellem skole og hjem.

Slutevalueringen søger svar på om ”Fælles Mål” har ændret bl.a. skolens evalueringskultur, om den har påvirket skolens beskrivelse af deres værdigrundlag, i hvilket forhold der er forskel på skolerne, og hvilket samarbejde der er mellem dem?

Slutrapporten afleveres den 1.11 2007.

4.1. Evalueringens formål og baggrund

Præsentationen af evalueringen af ”Fælles Mål” præsenteres i dette kapitel 4 umiddelbart efter præsentationen af den overordnede evaluering, hvilket understreger, at denne evaluering efter Konsortiets vurdering spiller en meget central rolle i det samlede evalueringsdesign. Dette skyldes dels, at ”Fælles Mål” (2003) skal ses som en videreudvikling af ”Klare Mål” (2001) – og derfor står som et centralt redskab i fornyelsen af undervisningsindhold og evaluering i folkeskolen. Det skyldes endvidere, at vi i forhold til evaluering af ”Fælles Mål” har valgt et udbygget evalueringsdesign med både kvantitative og kvalitative data, som dermed kommer til at spille en central rolle i både den overordnede evaluering og som datagrundlag og indgang for de efterfølgende kapitlers evalueringer.

I modsætning til ”Klare Mål”, hvor trin- og slutmål var vejledende, er målene nu gjort bindende. ”Fælles Mål” udgør således et nyt styrings-, planlægnings-, dialog- og evalueringsværktøj for folkeskolens kvalitetssikring og -udvikling.

Arbejdet med ”Fælles Mål” medfører en eksplicitering af folkeskolens faglige mål, ligesom der opstilles fælles retningslinier for arbejdet med folkeskolens fag og emner. Arbejdet med ”Fælles Mål” stiller krav til lærere og skoler om at udvikle en pædagogisk og didaktisk praksis, hvor der skal arbejdes mere målrettet og systematiseret med planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisningen, end det hidtil har været tilfældet. Arbejdet med ”Fælles Mål” udfordrer således nogle grundlæggende opfattelser i mange læreres professionspraksis eller ”praksisteori”, hvor autonomi, frihed og det personlige skøn historisk og traditionelt set har udgjort centrale værdier.

Konsortiet betragter på den baggrund evalueringen af "Fælles Mål" som en central del af den samlede evaluering – og vil på den baggrund i særlig grad prioritere evalueringen ved at tilføre den en relativ stor del af ressourcerne.

Endvidere har Undervisningsministeriet i udbudsmaterialet stillet omfattende krav til datagrundlaget i forbindelse med evaluering af "Fælles Mål", eksempelvis i forhold til at kræve en totalundersøgelse i alle kommuner ved at operere med en midtvejsevaluering samt en slutevaluering. Disse metodemæssige krav vil Konsortiet naturligvis indfri og samtidig udnytte på den måde, at øvrige evalueringers datagrundlag understøttes gennem de indgange, som evalueringen af "Fælles Mål" giver. Eksempelvis vil der i 2005 blive gennemført en totalundersøgelse blandt samtlige kommuner som en del af midtvejsevalueringen af "Fælles Mål". Vi vil derfor anvende denne adgang til interviews med samtlige danske kommuners skole- og Børn & Unge-forvaltninger i andre evalueringer.

Evalueringens formål er skitseret i forligskredsen bag folkeskolens aftaletekst, idet det hedder: *"Ligeledes sker der løbende en justering og præcisering af trinmålene for fagene i lyset af de indvundne erfaringer. Der gennemføres en evaluering efter 4 år, og resultaterne forelægges forligskredsen"*.

I Regeringsgrundlag II står der følgende om "Fælles Mål": *"Regeringen ønsker stærkere fokus på de centrale faglige krav i folkeskolen og ungdomsuddannelserne. Regeringen vil sikre, at de nye mål for undervisningen i folkeskolen bliver en integreret del af folkeskolens dagligdag. Regeringen vil gennemføre en række midtvejsevalueringer i 2004-05"*.

På den baggrund hedder det i udbudsmaterialet, at der gennemføres både en midtvejs-evaluering i skoleåret 2004-05 og en slutevaluering i 2007. Det fremhæves i udbudsmaterialet, at ved midtvejsevalueringen har skolerne haft mulighed for at anvende de centralt udsendte bindende mål (trin- og slutmål) i 1½ år. Det hedder i forlængelse heraf, at *"samtlige faglige tekster i fagene dansk og matematik har været i funktion i samme tidsrum. Læseplaner og beskrivelser for resten af de obligatoriske fag har kun været kendt på skolerne i ca. et halvt år"*.

Det fremhæves endvidere, at ved midtvejsevalueringen er udsendelsen af "Fælles Mål"- faghæfter og den efterfølgende lokale opfølgning endnu ikke afsluttet. I den forbindelse fremhæves, at der ønskes en særlig fokus på kommuners og skolars konkrete implementering af første etape af "Fælles Mål". Det fremhæves endvidere, at der ønskes fokus på, hvorledes de bindende trin- og slutmål for alle fag og obligatoriske emner samt de fire første faghæfter med alle de faglige tekster for dansk og matematik i børnehaveklassen samt vejledningen om elevernes alsidige personlige udvikling er omsat til praksis i skolerne.

Ovenstående politiske udmeldinger udmøntes i to overordnede spørgsmål i forligsteksten, der skal indgå i midtvejsevalueringen – og som Konsortiet også vil tage op i slutevalueringen, nemlig

Spørgsmål 1:

Er de nye mål for undervisningen ("Fælles Mål") blevet en integreret del af folkeskolens hverdag?

Spørgsmål 2:

Hvilken effekt har implementeringen af "Fælles Mål" haft på folkeskolen, og er der behov for justering og præcisering af trinmålene for fagene?

Disse to hovedspørgsmål fra forligsteksten præciseres i udbudsmaterialet i et efterfølgende afsnit, som af Konsortiet tolkes som et tredje, sammenfattende evalueringsspørgsmål, nemlig

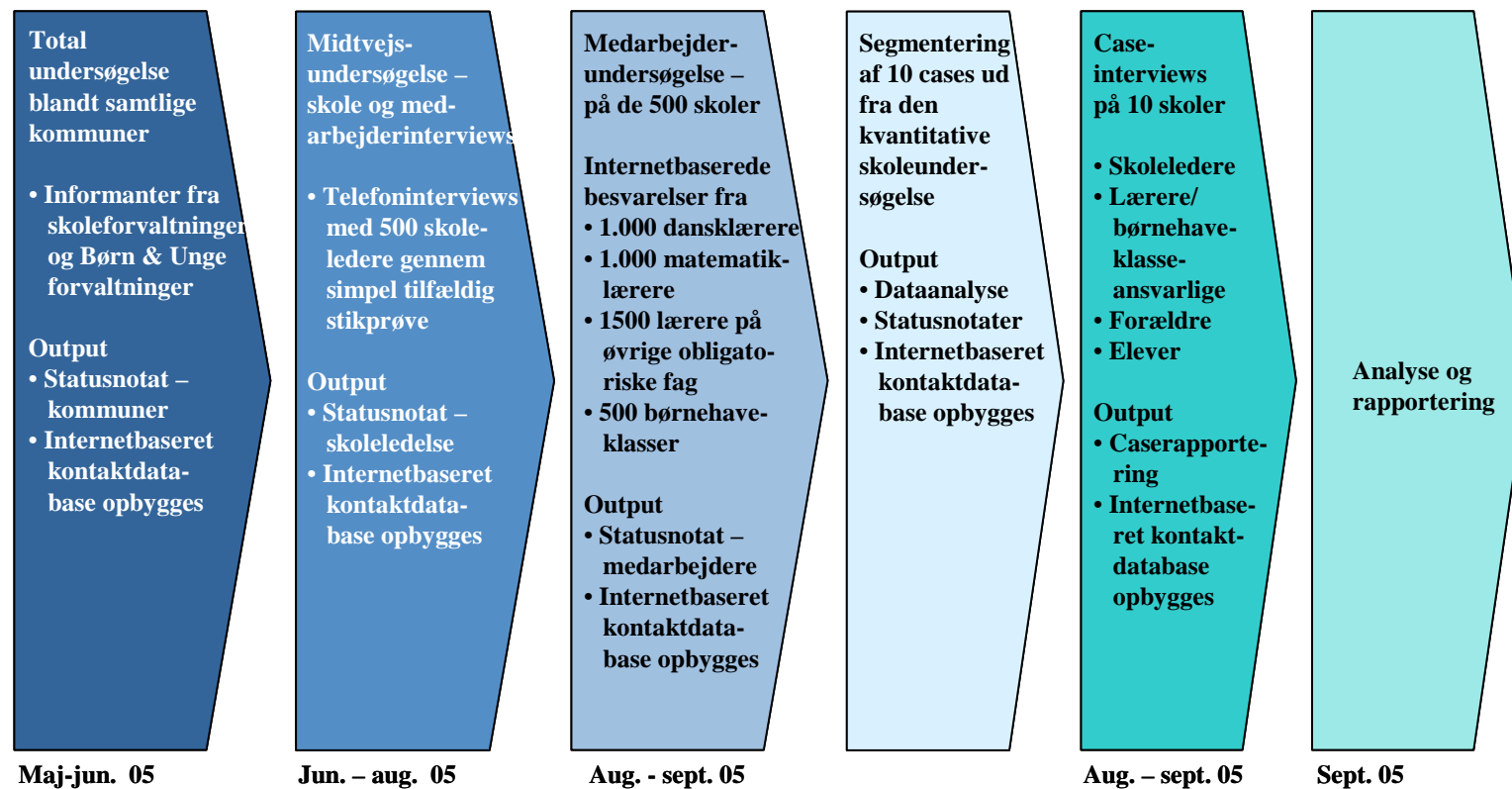
Spørgsmål 3:

Hvordan har kommuner og skoler valgt at sikre den lokale implementering af de centralt fastsatte trin- og slutmål for alle fag og obligatoriske emner fra børnehaveklasse til 10. klasse?

4.2. Evalueringsdesign og -indhold i evalueringen af "Fælles Mål" – Midtvejsevaluering

I figur 4.1 er evalueringsdesign for midtvejsevalueringen angivet.

Figur 4.1: Evalueringsdesign for midtvejsevaluering af ”Fælles Mål”

Konsortiet lægger ud med en totalundersøgelse i samtlige 271 kommuner blandt kommunernes skoleforvaltninger og Børne- & Ungeforvaltninger, det vil sige de forvaltninger, der har ansvaret for skoleområdet.

I udbudsmaterialet er der formuleret forskellige spørgsmål, som skal inddrages i undersøgelsen, og som her er blevet operationaliseret ud i en række konkrete spørgsmål, som vil danne afsæt for den landsdækkende spørgeskemaundersøgelse af, hvordan kommunernes hidtidige arbejde med at implementere "Fælles Mål" er foregået. Konsortiets egne spørgsmål udgør således hovedparten af spørgsmålene, idet vi har søgt at udbygge udbudsmaterialets listning af brede spørgsmålsformuleringer. Således er det alene spørgsmål 1, der er gengivet uden væsentlige uddybende formuleringer:

1. Hvilken overordnet strategi har kommunen for implementeringen af "Fælles Mål", hvad angår trin- og slutmål for alle fag og emner?
2. Hvad er strategiens indhold, herunder:
 - a. Hvilke konkrete planer foreligger for implementeringen af "Fælles Mål"?
 - b. Hvilke deadlines er der fastsat for de enkelte aktiviteter i implementeringen?
 - c. Hvordan samler kommunen løbende op på forløbet?
 - d. Hvilke fælles kommunale retningslinier findes for skolernes anvendelse af trinmål som planlægningsredskab?
 - e. Hvilke fælles kommunale retningslinier findes for skolernes anvendelse af trinmål som dialogværktøj?
 - f. Hvilke fælles kommunale retningslinier findes for skolernes anvendelse af trinmål som evalueringsværktøj?
 - g. Hvilke fælles kommunale retningslinier findes for skolernes anvendelse af vejledende læseplaner?
 - h. Hvilke fælles kommunale retningslinier findes for skolernes anvendelse af vejledende beskrivelser?
 - i. Hvilke fælles kommunale retningslinier findes for skolernes anvendelse af indholdsbeskrivelser for børnehaveklassen?
 - j. Hvilke fælles kommunale retningslinier findes der for skolernes anvendelse af vejledningen for elevernes alsidige personlige udvikling?
 - k. I hvilket omfang vurderes det, at de nye "Fælles Mål" er blevet en integreret del af skolernes hverdag?
3. Er der med afsæt i "Fælles Mål" taget initiativer i forhold til samarbejde mellem overgangen fra skole til skole og fra folkeskole til ungdomsuddannelse (f.eks. overgang mellem fødeskoler og centralskoler, overgang til 10.klasse, overgang fra folkeskole til ungdomsuddannelse)?

4. I hvilken udstrækning er man stødt på lokale problemer og begrænsninger med at implementere "Fælles Mål" i forhold til
 - a. Fag
 - b. Undervisningsmaterialer
 - c. Lærernes uddannelse
 - d. Lærernes efteruddannelse
 - e. Lærernes holdninger
 - f. Skolens ledelse
 - g. Skolens pædagogiske kultur

5. Vurderes det på baggrund af de foreløbige erfaringer med "Fælles Mål", at der er behov for at justere og/eller præcisere fagenes trinmål. I bekræftende fald, i forhold til hvilke fag og i forhold til hvilke trinmål?

Ovenstående listning af spørgsmål er udtryk for, at Konsortiet i videst mulige omfang ønsker at undgå holdningsspørgsmål om kommunens implementering af "Fælles Mål", men i stedet fokuserer på faktiske forhold.

Efter totalundersøgelsen følger således en skoleundersøgelse (i udbudsmaterialet kaldet Midtvejsundersøgelse af skoler), hvor der simpelt tilfældigt udvælges en nettostikprøve blandt 500 skoler i de 271 kommuner. Ved at anvende en simpel, tilfældig udvælgelse sikres, at de store kommuner bliver repræsenteret med flere skoler, idet udtræksandsynligheden er større end små kommuners færre antal skoler. På den måde sikres, at der bliver et metodisk robust grundlag for skoleundersøgelsens kvalitative undersøgelse blandt et repræsentativt udsnit af byskoler, landskoler, skolestørrelser m.v.

I skoleundersøgelsen interviewes indledningsvist skolelederen. Som afslutning på interviewet aftales, at skolelederen fremsender kontaktdata til Konsortiet med oplysninger på skolens lærere og øvrige medarbejdere, dækkende fagene dansk, matematik, øvrige obligatoriske fag samt børnehaveklassen. Disse medarbejdere kontaktes dernæst via e-mail, hvor sidstnævnte e-mail anvendes til at gennemføre interviews baseret på en internetbaseret survey.

I tilfælde af, at nogle af lærerne ikke har egne e-mail søges to løsninger på denne problemstilling:

- Enten gives lejlighed til, at lærerne kan gå til eksempelvis MUUSMANNs hjemmeside via link og i anonymiseret form besvare spørgsmålene.
- Eller der kan suppleres med telefoninterviews.

Afgørende er, at den internetbaserede undersøgelse ikke bliver biased aldersmæssigt samt at grupper af lærere og medarbejdere, der ikke er motiverede for at besvare spørgsmål over internettet, kontaktes på anden vis.

Afgørende er at give alle informanter – uanset hvorledes de svarer – garanti om fuld anonymitet.

Kombinationen af telefoninterviews med skolelederne og en opfølgende internetbaseret survey sikrer, at Konsortiet supplerer skolelederinterviewene med interviews med følgende grupper af lærere på de 500 skoler:

Telefoninterviews blandt 500 skoleledere, fulgt op af medarbejderinterviews på skolerne blandt følgende:

- Internetbaserede besvarelser fra 1.000 dansklærere
- Internetbaserede besvarelser fra 1.000 matematiklærere
- Internetbaserede besvarelser fra 1.500 lærere på øvrige obligatoriske fag
- Internetbaserede besvarelser fra 500 børnehaveklaser

Konsortiet finder, at en internetbaseret undersøgelse er mulig i vidt omfang blandt disse grupper. Hvis der imidlertid måtte konstateres en skævhed i populationen (f.eks. at ikke alle lærere har adgang til egen e-mail eller ønsker at bruge dette medium) suppleres som anført med en postal spørgeskemaundersøgelse eller telefoninterviews.

Afgørende er således, at det bliver muligt i midtvejsevalueringen at kombinere de forskellige respondentgruppers besvarelser (skoleledere, dansklærere, matematiklærere, øvrige lærere blandt de øvrige obligatoriske fag samt medarbejdere fra børnehaveklaserne), herunder følgende forventede differentierede implementeringsgrad blandt grupperne, som er en følge af, at de bindende mål er understøttet i forskelligt omfang alt efter hvilke fag, der er tale om.

Telefoninterviews og den internetbaserede spørgeskemaundersøgelse har til formål at formidle en oversigt over, hvordan det hidtidige arbejde er foregået, hvor langt i processen skolerne er nået, hvilke af skolens interesser som har været inddraget i arbejdet samt, hvordan og i hvilket omfang ”Fælles Mål” er blevet en integreret del af skolens hverdag.

Spørgeskemaet udarbejdes på en sådan måde, at det kan måle graden af integration af ”Fælles Mål” i folkeskolens dagligdag ved hjælp af et kvantificerbart indeks.

Konsortiet finder, at følgende spørgsmål bør indgå, idet listen ikke forventes at være udtømmende:

1. Har skolen en overordnet strategi for implementering af ”Fælles Mål”?

2. Hvad er strategiens indhold, herunder:
 - a. Hvilke konkrete planer findes for implementeringen af "Fælles Mål"?
 - b. Hvilke deadlines foreligger for de enkelte aktiviteter i implementeringen?
 - c. Hvilken løbende opsamling på forløbet foretager skolen?
3. Findes "Fælles Mål" på skolens hjemmeside?
 - a. Findes "Fælles Mål" som links til andre hjemmesider, som en integreret del af den bestående hjemmeside, findes den for alle fag etc.?
4. Hvilken rolle har kommune og skoleforvaltning spillet i forbindelse med implementeringen af "Fælles Mål"?
5. Hvordan har støtten fra kommune og skoleforvaltning været i forbindelse med arbejdet med "Fælles Mål"?
6. Hvilken rolle har skolens ledelse spillet i implementeringsprocessen (initiativtager, aktiv deltager, støttefunktion, ingen rolle)?
7. Har skolebestyrelsen været inddraget i processen og i så fald på hvilken måde?
8. Har skolen opstillet retningslinier for, hvordan "Fælles Mål" bør indgå i den enkelte lærers forberedelse og i så fald hvilke?
9. Samler skolen op på, hvordan "Fælles Mål" faktisk indgår i den enkelte lærers forberedelse og i så fald hvordan?
10. Vurderes det, at "Fælles Mål" bidrager til arbejdet med undervisningsdifferentiering og i så fald hvordan?
11. Har Skolen opstillet nærmere retningslinier for, hvordan eleverne bør inddrages løbende i fastlæggelsen af individuelle mål og i så fald hvilke?
12. Samler skolen op på, hvordan eleverne faktisk inddrages løbende i fastlæggelsen af individuelle mål og i så fald hvordan?
13. Hvilke nærmere retningslinier har skolen opstillet for, hvordan "Fælles Mål" bør indgå i den løbende evaluering?
14. Samler skolen op på, hvordan "Fælles Mål" faktisk indgår i den løbende evaluering og i så fald hvordan?
15. Samler skolen op på, hvordan "Fælles Mål" indgår i fag- og teamsamarbejdet og i så fald hvordan?
16. Samler skolen op på, hvordan "Fælles Mål" indgår i tværgående fagsamarbejde i teamsamarbejde og i så fald hvordan?
17. Har skolen opstillet nærmere retningslinier for, hvordan "Fælles Mål" bør indgå i skole-hjemsamarbejdet?
18. Samler skolen op på, hvordan "Fælles Mål" faktisk indgår i skole-hjemsamarbejdet og i så fald hvordan?
19. Samler skolen op på, om undervisningsmaterialerne lever op til kravene i "Fælles Mål" og i så fald hvordan?
20. Gennemfører skolerne kontrol med, om undervisningsmaterialerne lever op til kravene i "Fælles Mål" og i så fald hvordan?
21. Hvor stor en andel af skolens efteruddannelsesmidler anvendes på leder/lærer-kompetenceudvikling i relation til "Fælles Mål"?
 0-10%, 10-20%, 20-30%, 30-40%, 40-50%, 50-60%, 60-70%, 70-80%, 80-90%, 90-100%

22. I hvilken udstrækning er man stødt på lokale problemer med at implementere "Fælles Mål"?
 - a. I forhold til hvilke fag
 - b. Hvilke problemer kan identificeres
 - c. I forhold til børnehaveklassen
 - d. Hvilke problemer kan identificeres
 - e. Vejledningen om elevernes alsidige personlige udvikling
 - f. Hvilke problemer kan identificeres
23. Er der behov for justering af trinmålene?
 - a. I forhold til hvilke fag?
 - b. Hvilke justeringer foreslås?
24. Er der behov for præcisering af trinmålene?
 - a. I forhold til hvilke fag?
 - b. Hvilke præciseringer foreslås?
25. Er der med afsæt i "Fælles Mål" taget initiativer i forhold til samarbejdet i forbindelse med overgangen fra skole til skole og fra folkeskole til ungdomsuddannelse (f.eks. overgang mellem fødeskoler og centralskoler, overgang til 10.klasse, overgang fra folkeskole til ungdomsuddannelse)?

Disse 25 spørgsmål er en udbygning af de brede spørgsmål, der – under overskriften "Midtvejsundersøgelse af skoler" – er formuleret på side 18 i udbudsmaterialet.

Ovenstående kvantitative undersøgelse blandt skoleledere, lærere og medarbejdere i børnehaveklasserne følges op af en kvalitativ dybdeundersøgelse på et udtræk af de deltagende 500 skoler med henblik på at undersøge forældres og elevers holdning og kendskab til "Fælles Mål".

Der udvælges således skoleledere, lærere og øvrige medarbejdere i børnehaveklasserne samt elever og forældre på 10 skoler, som udvælges med udgangspunkt i en segmentering af de kvantitative data. Segmenteringen kan omfatte skoler, der

- i høj grad har implementeret "Fælles Mål" som styrende for evaluering og tilrettelæggelse af undervisningen samt for disponering af ressourcer
- i ringe grad har implementeret "Fælles Mål"
- i høj grad har fungeret under vejledning fra kommunens ansvarlige forvaltning
- i høj grad har inddraget forældre og elever i implementeringen af "Fælles Mål"
- i høj grad har efteruddannet lærerne i "Fælles Mål"

Målet er på den baggrund at udvælge cases med henblik på at analysere, hvorvidt effekter og praksis er forskellig, alt efter hvilken segmenteringsprofil, der analyseres.

Skolelederne interviewes gennem personlige interviews, mens lærerne og øvrige medarbejdere interviewes gennem fokusgruppeinterviews. På hver skole gennemføres således to fokusgruppeinterviews med deltagelse af 6-8 medarbejdere.

Eleverne interviewes i klasser, idet der udvælges klasser på mellemtrin og udskoling. De interviewede elever opfordres til at tage et spørgeskema med hjem til deres forældre med henblik på, at det efterfølgende indsamles af klasselæreren og dernæst fremsendes til Konsortiet.

På den baggrund forventes, at der på hver skole

- indgår 30 elever på mellemtrin og udskoling samt deres respektive forældre. Nettogruppen blandt eleverne bliver dermed 300 samt 200 forældre, idet et vist frafald kan forventes
- skolelederne på de 10 skoler
- 12-16 medarbejdere på hver af de 10 skoler

Den kvantitative skoleundersøgelse vil give mulighed for at vælge skoler ud, som er nået forskellige steder i processen med at implementere ”Fælles Mål”. Hermed vil det være muligt på et mere analytisk og nuanceret grundlag at beskrive nogle af de idealtypiske erfaringer, barrierer, problemstillinger og perspektiver med at implementere ”Fælles Mål”, sådan som det opleves af skolefeltets centrale aktører.

De kvalitative interviews har således til formål at afdække variationen i implementeringen af ”Fælles Mål” på de enkelte skoler, det typiske implementeringsforløb samt et ”best practice” implementeringsforløb, som kan bruges i forhold til at vurdere og kvalificere, hvordan det hidtidige implementeringsarbejde er forløbet.

Evalueringsresultater vil således også kunne anvendes i et fremadrettet perspektiv, hvor der kan gives ideer, anbefalinger og kvalificerende input videre til politikere, skolebestyrelser og skoler med henblik på fremtidige implementeringsforløb.

Rent metodisk vil den kvalitative undersøgelse blive gennemført som individuelle interviews med skoleledere og gruppeinterviews med udvalgte lærere. De individuelle interviews med skoleledere vil blive anvendt, da skoleledere i kraft af deres formelle position er i besiddelse af et helhedsperspektiv på skolens organisation og kultur, og derfor har særlige forudsætninger for at vurdere, hvordan det hidtidige implementeringsarbejde er forløbet. Undersøgelsen vil derfor have fokus på skoleledernes rolle og bidrag i forhold til implementeringen af ”Fælles Mål”.

Fokusgruppeinterviews med lærerne vil blive anvendt dels for at give mulighed for at bringe flere erfaringer og data i spil, dels fordi gruppeinterviewet rent metodisk skaber en tryk ramme omkring selve interviewsituationen og opmuntrer deltagerne til spontanitet, åbenhed og engagement. For lærernes vedkommende vil undersøgelsen i særlig

grad have fokus på de konkrete pædagogiske erfaringer og vurderinger af arbejdet med "Fælles Mål".

De kvalitative interviewspørgsmål til skoleledere, lærere og øvrige medarbejdere vil i nogen grad være parallelle med de kvantitative interviewspørgsmål, dog således at der vil blive spurgt tættere ind til erfaringer, problemer og barrierer i relation til arbejdet med de enkelte fag og årgange.

1. Hvordan er kendskabet til "Fælles Mål"?
2. Hvor stammer kendskabet til "Fælles Mål" fra?
3. Hvordan er arbejdet med at integrere arbejdet med "Fælles Mål" hidtil forløbet?
4. Hvornår og i hvilke sammenhænge arbejder den enkelte lærer med "Fælles Mål"?
5. Hvilke positive og negative erfaringer har arbejdet med "Fælles Mål" hidtil afstedkommet?
6. Hvilke perspektiver og muligheder har arbejdet med "Fælles Mål" indtil videre givet anledning til?
7. Har arbejdet med "Fælles Mål" bidraget til at styrke folkeskolens faglighed?
8. Hvilke problemer og barrierer kan identificeres i forbindelse med det hidtidige arbejde med at integrere "Fælles Mål"?
 - a. I relation til bestemte fag?
 - b. I relation til bestemte trin- og slutmål?
 - c. I relation til bestemte årgange?
 - d. I relation til børnehaveklassen?
 - e. I relation til vejledningen om personlige alsidige mål?

Spørgsmål til elever og forældre vil omfatte følgende spørgsmål/temaer:

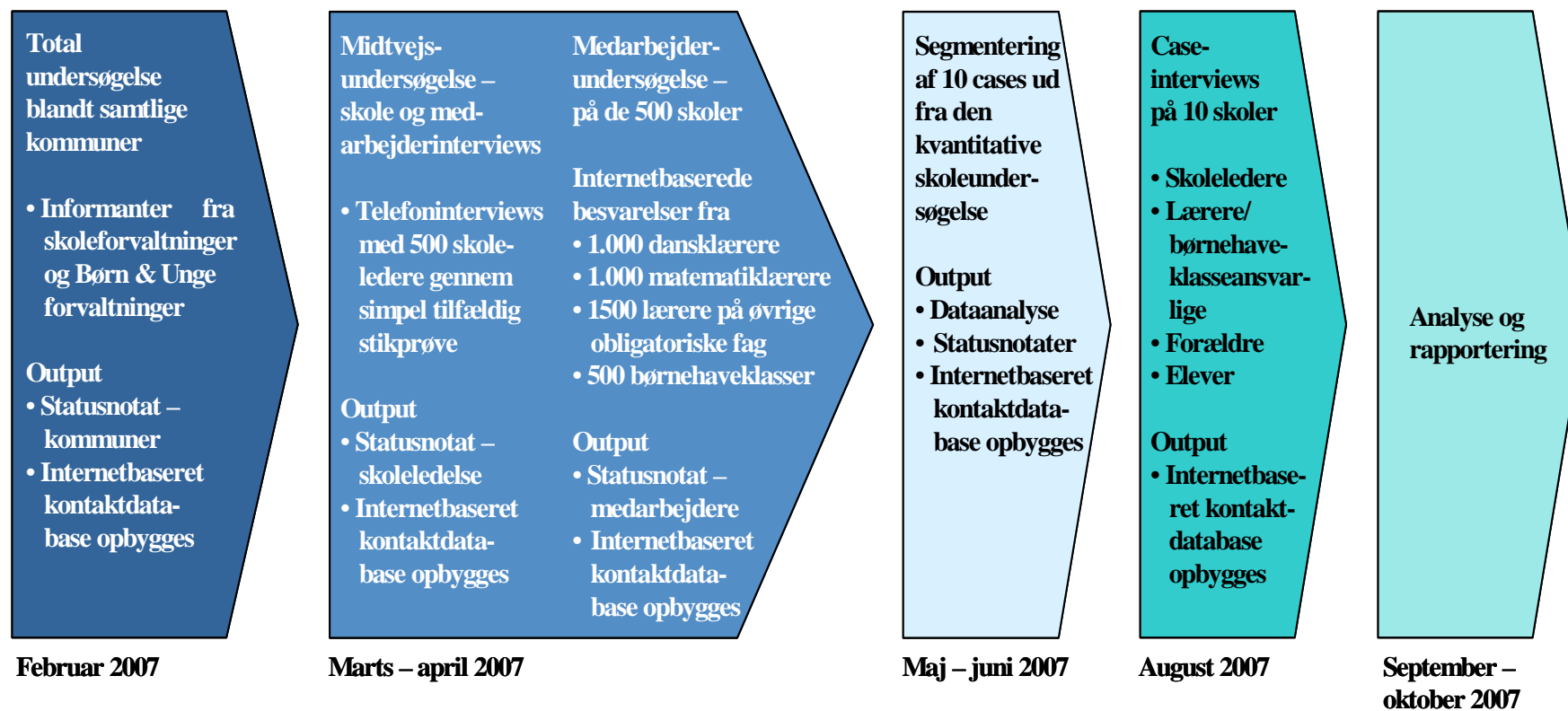
1. Har forældre/elever kendskab til "Fælles Mål" og i så fald hvilke dele?
2. Hvor stammer forældrenes kendskab til fælles mål fra f.eks. skole, lærere, presse, informationskampagner m.v.?
3. Hvordan og i hvilken udstrækning er forældre/elever af skolen blevet informeret om "Fælles Mål"?
4. Hvad er forældres/elevs holdninger til "Fælles Mål"?
5. Hvilke erfaringer har forældre med brugen af "Fælles Mål" som grundlag for skole-hjemsamarbejdet f.eks. i forhold til skole-hjem/samtaler og udvikling af elevernes faglighed?
6. Hvad er forældrenes og elevernes erfaringer med brugen af "Fælles Mål" som grundlag for fastlæggelse af individuelle mål?
7. Hvad er forældrenes og elevernes erfaringer med brugen af "Fælles Mål" som grundlag for den løbende evaluering?
8. Hvad er forældrenes og elevernes erfaringer med brugen af "Fælles Mål" som grundlag for samarbejdet mellem lærer og elev?

4.3. Evalueringsdesign og -indhold i evalueringen af "Fælles Mål" – Slutevaluering

Slutevalueringen gennemføres i 2007 med rapportering 1. november. Det fremhæves i udbudsmaterialet, at på det tidspunkt har "Fælles Mål" for alle skolens fag og obligatoriske emner været i funktion i 2-4 skoleår. Følgelig vil hovedfokus i slutevalueringen blive effekter af "Fælles Mål".

I figur 7.2 er evalueringsdesign for slutevalueringen angivet.

Figur 4.2: Evalueringsdesign for slutevaluering af "Fælles Mål"

Slutevalueringens forløbsundersøgelse

Der lægges vægt på, at slutevalueringen indeholder en forløbsundersøgelse, det vil sige, at både kommunerne (det vil sige et reduceret antal kommuner efter strukturreformen) og de 500 skoler, som indgik i midtvejsevalueringen, inviteres til at deltage i slutevalueringen. Der kan dog forventes et vist frafald, hvorfor der suppleres med ”nye” skoler, således at de 500 skoler fortsat er repræsentative ud fra et ønske om at udvælge skolerne gennem en simpel, tilfældig udvælgelse.

På den baggrund interviewes følgende i lighed med midtvejsevalueringen:

- Telefoninterviews med alle kommuner
- Telefoninterviews blandt 500 skoleledere, fulgt op med medarbejderinterviews på skolerne blandt følgende:
 - Internetbaserede besvarelser fra 1.000 dansklærere
 - Internetbaserede besvarelser fra 1.000 matematiklærere
 - Internetbaserede besvarelser fra 1.500 lærere på øvrige obligatoriske fag
 - Internetbaserede besvarelser fra 500 børnehaveklasser

I udbudsmaterialet er fremhævet de spørgsmål, som den samlede slutevaluering skal give svar på, og som har til formål at belyse, hvilke effekter arbejdet med ”Fælles Mål” har haft for folkeskolens pædagogiske og didaktiske praksis, organisation og kultur, herunder samarbejdet med f.eks. kommunale myndigheder og aftagerinstitutioner. Det skal nævnes, at listen ikke er udtømmende, og at den løbende skal revideres i forbindelse med de erfaringer, som gøres.

Her er tale om følgende spørgsmål, som slutevalueringen skal give svar på:

1. På hvilke måder har ”Fælles Mål” ændret skolernes evalueringskultur?
2. Har ”Fælles Mål”, herunder vejledningen om elevernes alsidige personlige udvikling, påvirket skolernes beskrivelse af deres værdigrundlag m.v.?
3. I hvilken form findes ”Fælles Mål” på skolernes hjemmesider?
4. Er der forskel på store og små kommuner/skolers strategier for implementering af ”Fælles Mål”?
5. Er der formelt samarbejde mellem skoler (f.eks. fødeskoler og centralskoler) for at lette elevernes overgang fra den ene skole til den anden?
6. Er der et lokalt samarbejde mellem folkeskoler og ungdomsuddannelser (f.eks. gymnasiet)?

Konsortiet finder, at disse spørgsmålstemaer er dækkende. Endvidere vil Konsortiet som udgangspunkt gentage midtvejsevalueringens spørgsmål med henblik på at følge udviklingen i informanternes vurderinger og inddrage data, som kan udgøre grundlaget for en besvarelse af slutevalueringens fokus på effekter.

Spørgsmålene i midtvejsevalueringen er således delvist udviklet af hensyn til at kunne besvare slutevalueringens effektfokus og er søgt tænkt ind i de tidligere beskrevne midtvejsevalueringer i det omfang, det er blevet vurderet, at det var relevant. Gennem det eksplicite fokus på evalueringens samlede output gennem hele forløbet, er det muligt at give et diakront eller tidsmæssigt billede af, hvordan arbejdet med de nævnte spørgsmål udvikler sig.

I udbudsmaterialet er der tillige formuleret krav om, at der skal gennemføres en kvalitativ undersøgelse af lærerens arbejde med "Fælles Mål" på udvalgte klassetrin/fag. Udvælgelsen skal ske i samarbejde med Undervisningsministeriet og følgegruppen samt på baggrund af de erfaringer, som løbende gøres. Evalueringens spørgsmål kan på nuværende tidspunkt ikke operationaliseres, da undersøgelsen/evalueringen må baseres på det datamateriale og de erfaringer, som foreligger på dette tidspunkt. Evalueringen skal her have fokus på fag og klassetrin samt arbejdet med læseplaner og trinmål samt eventuelle behov for at justere eller kvalificere arbejdet og initiativerne med "Fælles Mål".

Der ønskes tillige gennemført kvalitative interviews med lærere på et repræsentativt udvalg af de skoler, som i forvejen indgår i evalueringen. Dette evalueringsspørgedesign vil i nogen grad også skulle udarbejdes på baggrund af de erfaringer, som løbende gøres. Rent metodisk vil der igen blive foreslået anvendt fokusgruppintervjuer med de involverede lærere og øvrige medarbejdere med henblik på at afdække nuancerede erfaringer, oplevelser og vurderinger af arbejdet med "Fælles Mål".

Evalueringens operationalisering i evalueringsspørgsmål er som følger:

1. Hvilken betydning har "Fælles Mål" for planlægning, tilrettelæggelse og evalueringen af undervisningen?
 - a. Har "Fælles Mål" haft betydning for kvaliteten af skolens fag- og teamsamarbejde?
2. Har "Fælles Mål" bidraget til at styrke kvaliteten af evalueringen og vurderingen af elevernes udbytte af undervisningen?
 - a. Er det blevet nemmere at identificere elever med faglige problemer?
 - b. Har "Fælles Mål" gjort det nemmere at differentiere undervisningen?
3. Har "Fælles Mål" haft betydning for kvaliteten af dialogen og samarbejdet mellem skole og hjem?
 - a. Har "Fælles Mål" kunnet bidrage til at styrke samarbejdet mellem skole og hjem vedrørende elever med faglige problemer?
4. Har "Fælles Mål" haft betydning for arbejdet med elevernes alsidige personlige evaluering?

I lighed med midtvejsevalueringen lægges der vægt på, at det er de samme 10 skoler, der besøges med henblik på at gennemføre interviews med følgende informanter:

- 30 elever på mellemtrin og udskoling samt deres respektive forældre. Nettogruppen blandt eleverne bliver dermed 300 samt 200 forældre, idet et vist frafald kan forventes.
- skolelederne på de 10 skoler
- 12-16 medarbejdere på hver af de 10 skoler

Derimod lægges ikke vægt på, om det er de samme interviewpersoner, idet eksempelvis forældre- og elevgruppen i høj grad er en anden. Nogen mobilitet blandt lærerne og skolelederne kan endvidere forventes.

I tilfælde af, at ikke alle 10 skoler har mulighed for at deltage i slutevalueringen udvælges et supplerende antal skoler, således at skolerne samlet set matcher den skole-sammensætning, som blev anvendt i midtvejsevalueringen. Kriterierne vil forsat være at have en hensigtsmæssig fordeling af byskoler, landskoler og forskellig størrelse blandt skolerne.

Testning af teser

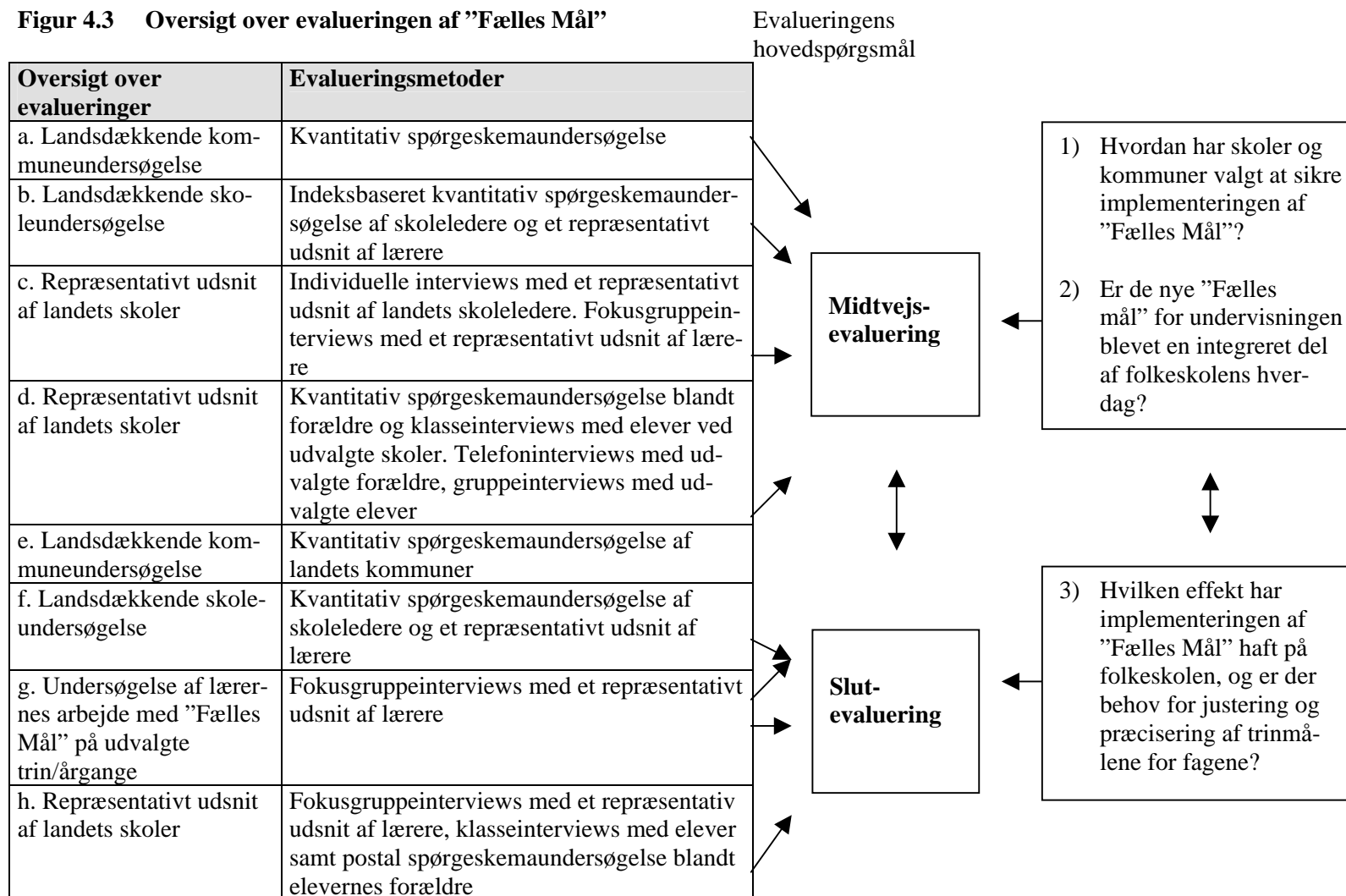
Sammenhængen mellem midtvejsevalueringen og slutevalueringen giver mulighed for at teste forskellige teser:

Er der en positiv samvariation mellem effekter, der understreger en betydelig implementering af Fælles Mål og følgende:

- En aktiv skoleforvaltning, der understøtter implementeringen af ”Fælles Mål”
- Et aktivt forældre-skole-samarbejde med henblik på, at forældrene har betydeligt kendskab til og accept af Fælles Mål?
- Et aktivt ejerskab blandt eleverne til evalueringsperspektiverne bag Fælles Mål?
- En aktiv skoleledelse, der udbreder anvendelsen blandt medarbejderne aktivt og konsekvent?
- En overrepræsentation af tosprogede elever på skolerne?
- En overrepræsentation af elever fra svagere socioøkonomiske grupper?
- En overrepræsentation af lærere med en aktiv inddragelse af Fælles Mål?
- En overrepræsentation af skoler med overgennemsnitlige efteruddannelsesaktiviteter, målrettet implementering af ”Fælles Mål” og/eller fremme af evalueringskultur på skoleniveau?
- En overrepræsentation af skoler med aktiv anvendelse af tværfaglige teams på tværs af klasser og/eller på tværs af årgange inden for henholdsvis, indskoling, mellemtrin og udskoling?

Sammenhængen mellem midtvejsevalueringens og slutevalueringens datagrundlag samt hovedspørgsmål er sammenfattet i figur 4.3.

Figur 4.3 Oversigt over evalueringen af ”Fælles Mål”

4.4. Skriftligt output

I udbudsmaterialet omtales forskellige evalueringer, der skal gennemføres som udgangspunkt for at besvare de nævnte overordnede spørgsmål. For overblikkets skyld er de typer af evalueringer, der stilles krav om at gennemføre, samlet i nedenstående skema.

Evalueringer	Tidspunkt for afrapportering	Metodekrav	Omfang	Fokus
Midtvejsevaluering	1/10-2005	Kvantitativ	a. Landsdækkende kommuneundersøgelse	Kommuner 1)
Midtvejsevaluering	1/10-2005	Kvantitativ	b. Landsdækkende skoleundersøgelse	Skoler 1), 2)
Midtvejsevaluering	1/10-2005	Kvalitativ	c. Repræsentativt udsnit af landets skoler	Skoler 1), 2)
Midtvejsevaluering	1/10-2005	Undersøgelse (ikke specificeret)	d. Repræsentativt udsnit af landets skoler	Forældre/elever
Slutevaluering	1/11-2007	Kvantitativ	e. Landsdækkende kommuneundersøgelse	Kommuner
Slutevaluering	1/11-2007	Kvantitativ	f. Landsdækkende skoleundersøgelse	Skoler 2)
Slutevaluering	1/11-2007	Kvalitativ	g. Undersøgelse af lærernes arbejde med "Fælles Mål" på udvalgte trin/årgange	Lærere 4)
Slutevaluering	1/11-2007	Kvalitativ	h. Repræsentativt udsnit af landets skoler	Lærere 3), 2)

Der er herudover formuleret forskellige supplerende krav vedrørende indsamling, bearbejdning og udvælgelse af data, således skal (1) Undervisningsministeriets informationskampaner om og formidling af "Fælles fag" inddrages i evalueringen for at undersøge effekter af de forskellige initiativer. Der er desuden krav om, at (2) KIF (Undervisningsministeriets netbaserede kvalitets- og evalueringsprogram) i videst muligt omfang skal inddrages. (3) Et tredje krav er, at den kvalitative repræsentative undersøgelse skal inddrage skoler efter kriterier som land/by og størrelse. (4) Endelig skal den kvalitative undersøgelse af lærernes arbejde med "Fælles Mål" på udvalgte klassetrin/fag tilrettelægges i dialog med undervisningsministeriet og projektets følgegruppe.

Med henblik på at sikre repræsentativitet blandt de deltagende 500 skoler, vil KIF fortrinsvist anvendes som et vigtigt supplement til de repræsentative undersøgelsers datafangst.

Evalueringen munder ud i en samlet midtvejs- og slutrapport, som forholder sig til evalueringens overordnede spørgsmål. Det vil endvidere være hensigtsmæssigt at udgive

notater i tilknytning til evalueringens enkelte undersøgelser for at gå i dybden med udvalgte fokusområder, spørgsmål og problemstillinger.

Notaterne har karakter af relativt kortfattede opsummeringer, der eksempelvis tager særligt forklarende sammenhænge op, jævnfør opstillingen af teser ovenfor og/eller særligt perspektivfulde sammenhænge mellem en markant udrulning og implementering af "Fælles Mål" allerede i midtvejsevalueringen.

5. Evaluering af udviklingsprogrammet ”En Skole i Bevægelse” – jf. bilag 1B

Der skal ske en evaluering inden for de enkelte dele af udviklingsprogrammet med en status 31.12.2005. Den afsluttende evaluering skal munde ud i et katalog over de udviklingsperspektiver og muligheder, der ligger i programmet med henblik på at sikre den fortsatte udvikling af folkeskolen.

Hensigten med evalueringen er at fastholde og beskrive de ideer, succeser og mindre gode oplevelser og dermed give politikere og skolens øvrige interessenter et godt beslutningsgrundlag.

Evalueringsdesignet skal favne initiativernes forskellighed og skal kunne tilvejebringe en konkret evaluering af de enkelte initiativer, der både viser effekt og udviklingsmuligheder. Evalueringen skal fokusere på to niveauer:

- Et overordnet niveau, hvor programmets 7 punkter forholdes til folkeskoleforligets uddannelsespolitiske målsætninger
- Et programniveau, hvor effekten af de igangsatte initiativer evalueres.

Hovedvægten skal være på det konkrete forsøgs- og udviklingsarbejde på skolerne. Derudover skal der foretages en evaluering af distributionen af inspirationsmaterialer, erfaringsformidling og undervisningsmidler samt det udredningsarbejde, der er foretaget.

Der ønskes en redegørelse for, hvilke dataindsamlings-, analyse- og vurderingsmetoder der tænkes anvendt, samt hvorledes evaluator tænker kvalitative og kvantitative data anvendt.

Midtvejsrapporten skal afleveres den 31.12.05, mens den endelige evalueringsrapport afleveres senest den 01.10.07.

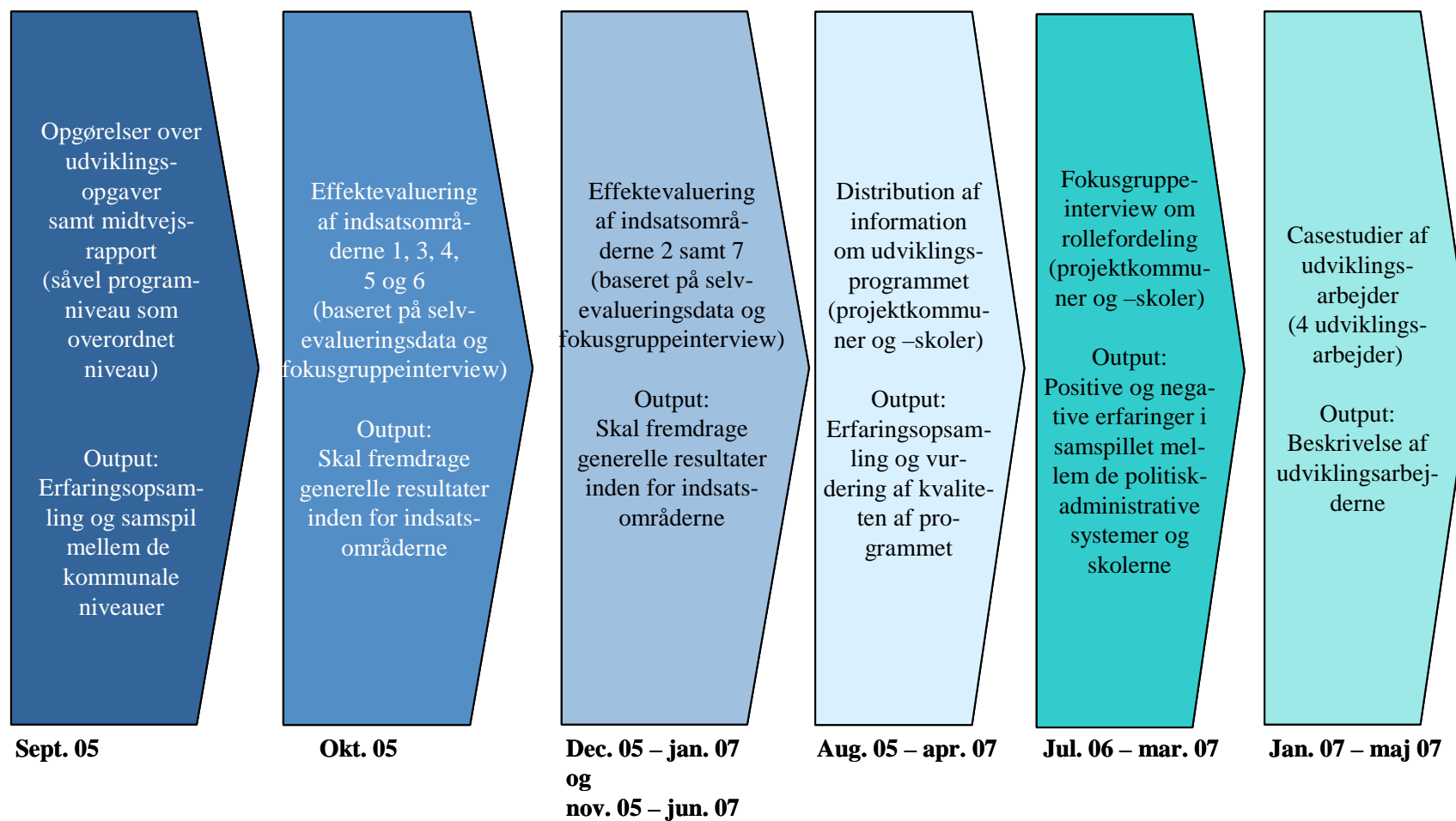
Udviklingsprogrammet ”En Skole i Bevægelse” indeholder en bred vifte af forsøgs- og udviklingsarbejder, der samlet set indeholder en række spændende perspektiver for udviklingen af folkeskolen. Det overordnede formål med denne evaluering er at opsamle de ideer og erfaringer, som forsøgs- og udviklingsarbejdet har givet, for at give beslutningstagere et godt grundlag at arbejde videre på.

Denne evaluering opererer på 2 niveauer:

1. *Et programniveau*, der søger at opsamle den brede vifte af erfaringer, som udviklingsprogrammets initiativer har givet.
2. *Et overordnet niveau*, hvor de forskellige programpunkters resultater relateres til folkeskoleforligets fire hovedområder.

Det primære fokus er programniveauet, mens det overordnede niveau inddrages som perspektiver for evalueringen samt til brug for den overordnede evaluering af folkeskoleforliget.

Figur 5.1. Evalueringsdesign for ”En Skole i Bevægelse”

5.1. Evalueringens formål

På programniveau har evalueringen to formål, nemlig:

- For det første at opsamle skolernes erfaringer med at arbejde med de syv indsatsområder under udviklingsprogrammet ”En Skole i Bevægelse”. Erfaringsopsamlingen kan sætte fokus på alle syv indsatsområder og indsamle såvel de positive som de negative erfaringer fra udviklingsarbejderne på skolerne. Dette er det primære fokus.
- For det andet skal evalueringen beskrive, hvordan samspillet mellem det kommunale/amtskommunale niveau og de deltagende skoler har været i forbindelse med beslutning, planlægning, gennemførelse og evaluering af udviklingsarbejderne.

Denne erfaringsopsamling skal ligeledes sætte fokus på de positive og negative erfaringer.

Nærværende evalueringens tredje formål opererer på det overordnede niveau, og fokuserer på, hvordan og i hvilken udstrækning udviklingsarbejderne i programmet ”En Skole i Bevægelse” har medvirket til at fremme folkeskoleforligets fire hovedområder.

For det fjerde skal evalueringen kunne anvendes i et fremadrettet perspektiv. På baggrund af en systematisk erfaringsopsamling i forhold til de tre nævnte formål skal der genereres ideer, udviklingsmuligheder og perspektiver, som kan fungere som kvalificerende input til politikeres, skolars og andre interessenters beslutninger om kvalitetsudvikling af folkeskolen. Dette katalog af ideer inddrages i den sidste fase af evalueringen og beskrives derfor nærmere omkring evalueringens skriftlige output.

5.2. Evalueringens operationalisering i evalueringsspørgsmål

På baggrund af præciseringen af evalueringens formål, som beskrevet ovenfor, beskriver denne del hvilke evalueringsspørgsmål først programniveauet og senere det overordnede niveau måles op imod.

5.2.1. Programniveau: resultatvurdering af de syv indsatsområder

Det helt centrale spørgsmål, når skolernes erfaringer med udviklingsprogrammet skal måles, er, i hvilket omfang udviklingsprogrammet er blevet realiseret, og hvilke resultater der er kommet ud af det.

Denne resultatvurdering skal baseres på en analyse af, hvor vidt udviklingsprogrammets målsætninger er blevet realiseret inden for programmets syv indsatsområder.

På denne baggrund evalueres de syv punkter i forhold til følgende målsætninger:

1. Udvikling af naturfag

- at styrke sammenhængen i fagene inden for naturfagsblokken
- at styrke arbejdet med tværgående naturfaglige problemstillinger
- at styrke projektopgaver inden for naturfagene (herunder geografi)

2. Prøve og arbejdsformer

- at afprøve alternative måder at tilrettelægge og gennemføre de afsluttende prøver på. Der er her tale om prøve i mundtlig dansk baseret på baggrund af synopsis, prøver med brug af Internet samt prøver, hvor lærer og elev vælger et fordybelsesområde
- at skabe bedre sammenhæng mellem undervisning og prøver
- at belyse, hvordan undervisningsdifferentiering, tværfagligt projektarbejde og intern evaluering inddrages i udformningen af de afsluttende prøver
- at sikre sammenhæng mellem prøver og eksaminer inden for forskellige dele af uddannelsessystemet

3. En mere sund livsstil

- at styrke motion og bevægelse i skolen og skolefritidsordningen
- at udvikle en sund livsstil
- at styrke idrætsundervisningen
- at nytænke idræt og bevægelse som en integreret del af hele skolens virksomhed ved f.eks at fremme dans og drama, at tilbyde frivillig undervisning uden for skoletiden samt at inddrage lokalsamfundets aktører

4. Tryghed for alle

- at styrke indsatsen mod vold og mobning i skolen
- at styrke trivsel og tryghed i skolen
- at styrke integrationen af tosprogede

5. Fritid med fællesskab og udfordringer

- at afprøve forsøg som understøtter børns overgang fra skolefritidsordning til klubtilbud
- at videreudvikle skolens fritidstilbud med inddragelse af skolens undervisningsfaciliteter
- at give børn og unge mulighed for at være med i forpligtende fællesskaber

6. Flere aktive forældre

- at stimulere forældrenes engagement i skolen
- at skabe nye muligheder for aktiv inddragelse og medvirken fra forældrene
- at skabe bedre samarbejde og ansvarsfordeling

7. Lokale løsninger

- at afprøve forsøg med skolestart og rullende indskoling
- at afprøve samdrift mellem dagtilbud og skole
- at afprøve fælles ledelsesformer, såvel fælles ledelse af flere skoler samt fælles ledelse af dagtilbud og skole
- at afprøve bibliotekstilbud, som integrerer skole- og folkebibliotek
- at udvikle mål og rammer for skoledistrikter på kommunalt niveau

Evalueringen af programmets indsatsområder giver svar på følgende spørgsmål:

- Hvor mange udviklingsarbejder har der været for programmet i sin helhed, for de enkelte indsatsområder og for underpunkterne i de syv indsatsområder?
- Hvordan har skolerne konkret og i praksis arbejdet med initiativerne?
- Hvilke resultater har skolerne opnået inden for indsatsområdernes målsætninger?
- Hvilke positive og negative erfaringer har skolerne opnået?
- Hvilke råd og anbefalinger vil skolerne på basis af de indhøstede erfaringer videregive til andre skoler?

5.2.2. Programniveau: Samspillet mellem det politisk-administrative niveau og skolerne.

Udover opsamlingen af erfaringerne vedrørende de enkelte programmer, så evalueres også på samspillet mellem det politisk-administrative niveau og skolerne. Evalueringen skal belyse, hvordan samspillet er forløbet i programperioden, besvare spørgsmålet om hvilke positive og negative erfaringer, der er indhøstet, samt generere ideer og anbefalinger til at kvalitetsudvikle samspillet mellem centrale og decentrale instanser.

Følgende konkrete spørgsmål vedrørende beslutning, planlægning og evaluering på skoleniveau skal besvares:

- Hvilke inspirationsmaterialer er der udsendt til skolerne i forbindelse med udviklingsarbejderne?
- Hvilke hensigter har der været fra afsenderne af inspirationsmaterialerne med materialerne?
- Hvordan er inspirationsmaterialerne blevet formidlet på skolerne?
- Hvem har modtaget inspirationerne?
- Hvordan vurderer modtagerne inspirationsmaterialerne?
- Hvilken erfaringsopsamling er der foregået på skolerne?
- Hvordan er erfaringerne blevet formidlet såvel internt som eksternt?
- Hvordan vurderer modtagerne den erfaringsformidling som er foregået?

Følgende konkrete spørgsmål skal besvares vedrørende samspil mellem den decentrale skole og det centrale politisk-administrative system:

- Hvilken støtte har det lokale politisk-administrative system givet, og hvilke krav er der stillet i forbindelse med skolernes beslutning om deltagelse i udviklingsarbejder?
- Hvilken støtte har det politisk-administrative system givet, og hvilke krav er stillet i forbindelse med skolernes planlægning, gennemførelse og evaluering af de konkrete udviklingsarbejder?
- Hvilken rolle har det politisk-administrative system og skolerne spillet for at formidle erfaringer og nyttiggøre erfaringer på tværs af skoleorganisationer?

Evalueringen af samspillet mellem det centrale og det decentrale niveau skal for det første være en opsamling på såvel positive og negative erfaringer samt generere ideer og indkredse udviklingsmuligheder for, hvordan samspillet mellem det politisk-administrative niveau og skolerne omkring kvalitetsudvikling af folkeskolen kan styrkes i et fremadrettet perspektiv.

5.2.3. Det overordnede niveau: Udviklingsprogrammets bidrag til at fremme folkeskoleforligets hovedområder

Evalueringen skal for det første belyse, hvilke indsatsområder der har fremmet hvilke intentioner i folkeskoleforliget, for det andet beskrive, hvordan udviklingsarbejderne konkret har bidraget til fremme af intentionerne i forliget, for det tredje opsamle positive og negative erfaringer med udviklingsarbejdernes bidrag til intentionerne, for det fjerde at give input til de politiske beslutningstagere og andre interessenter om udviklingsprogrammets værdi og relevans for styrkelse af kvaliteten i den fælles folkeskole.

Evalueringen skal konkret give svar på følgende spørgsmål:

- Hvilke af de syv indsatsområder har bidraget til at fremme henholdsvis bedre indskoling, øget rummelighed, øget faglighed og bedre udskoling?
- Hvordan har udviklingsarbejderne konkret bidraget til at fremme et eller flere af folkeskoleforligets intentioner?
- Hvilke positive og negative erfaringer har skolerne indhøstet i ovenstående forbindelse?
- Hvilke værdifulde ideer og anbefalinger kan der genereres med udgangspunkt i udviklingsprogrammets erfaringer, som kan fungere som input i forhold til de politiske beslutningstagere og andre interessenters arbejde med at styrke kvaliteten i folkeskolen?

De syv indsatsområder i programmet "En Skole i Bevægelse" skal vurderes på, i hvilket omfang og hvordan de har bidraget til at fremme intentionerne i folkeskoleforliget.

De syv indsatsområder forholder sig i forskellig grad til de fire hovedmål for folkeskoleforliget, men kan, som nedenstående diskussion viser, bidrage med nyttige input til de fire hovedområder. De syv indsatsområder forventes inddraget i diskussionen omkring folkeskoleforligets intentioner på følgende måder.

5.3. Evalueringens datagrundlag og analyseproces

Nedenstående redegørelse for evalueringens datagrundlag og analyseproces skal ses i sammenhæng med de to evalueringer på programniveau og den overordnede evaluering, som beskrevet ovenfor.

5.3.1. Programniveau: Indsatsområderne i En Skole i Bevægelse

For det første foretages der en kvantitativ statistisk opgørelse over antal og fordeling af udviklingsarbejdet inden for udviklingsprogrammets syv indsatsområder samt opdeling på målområder inden for de enkelte indsatsområder. Denne statistiske opgørelse foretages såvel i forbindelse med midtvejsevaluering og som slutevalueringen.

Der foretages en statistisk analyse af datamaterialet, som skal belyse fordelingen af udviklingsarbejder i forhold til parametre som skolestørrelse, by-land placering, fordeling på kommuner m.m.

Datagrundlaget for de nævnte opgørelser er undervisningsministeriets bevilling af ansøgninger.

For det andet foretages der en effektevaluering inden for indsatsområderne 1, 3, 4, 5 og 6. Denne baseres dels på skolernes selvevaluering, dels på fokusgruppeinterview som beskrevet nedenfor. Der foretages en systematisk evaluering inden for hvert af indsatsområderne. Analysen af skolernes selvevaluering skal fremdrage generelle resultater inden for målområderne, hvilket forudsætter, at skolernes selvevaluering forefindes som datamateriale i skriftlig form. Analysen af skolernes selvevaluering omfatter samtlige skolers selvevalueringer.

For det tredje frembringes data via fokusgruppeinterview. Fokusgrupperne formeres på tværs af skoler ud fra kriterierne om, at de deltagende skal have haft samme indsatsområde og samme målfokus.

Fokusgruppeinterviewene skal levere data med henblik på besvarelse af bl.a. følgende tre spørgsmål:

- Hvilke resultater er opnået ifølge respondenternes selv-vurdering?
- Hvilke positive erfaringer og hvilke negative erfaringer har respondenterne indhøstet?
- Hvilke perspektiver og muligheder rummer ovenstående erfaringer i forhold til fortsat kvalitetsudvikling af folkeskolen?

Fokusgruppeinterviewene foretages med et begrænset antal deltagere to gange: Første runde som materiale til midtvejsevalueringen, anden gang som materiale til slutevalueringen.

Derudover foretages en separat dataindsamling for evalueringerne af indsatsområde 2 om ”prøve- og arbejdsformer” og indsatsområde 7 om ”lokale løsninger”. Disse foretages således:

- Effektevalueringen af indsatsområde 2 om ”prøver og arbejdsformer” baserer sig på skolernes afrapportering til undervisningsministeriet. Det forudsættes hermed, at rapporteringen gør det muligt at foretage en deskriptiv analyse af positive og negative erfaringer samt generere gode ideer.
- Effektevaluering af indsatsområde 7 baseres på en spørgeskemaundersøgelse. Spørgeskemaet udsendes til alle skoler, som har fået bevilget udviklingsarbejder inden for indsatsområdet. Spørgeskemaet differentieres efter målgrupper. Denne målgruppeopdeling foretages på basis af ansøgninger til ministeriet. Spørgeskemaerne designes, sådan at de indsamler data om skolernes positive og negative erfaringer med udviklingsarbejderne samt gode ideer til andre og til fremtidig kvalitetsudvikling. Respondenterne i evalueringen er såvel de fagprofessionelle, ledelse, skolebestyrelser og brugere.

Der vil foregå en løbende tilbagemelding og drøftelse med styregruppen vedrørende delresultater, samlede resultater, udformning af spørgeskemadesign, segmentering til brug for respondentudvælgelse for fokusgrupperne m.m.

5.3.2. Programniveau: Samspelet mellem det politisk-administrative system og skolerne

Der foretages både en kvantitativ og kvalitativ undersøgelse. Hovedrespondenterne i de to undersøgelser er nøglepersoner i de kommunale forvaltninger med ansvar for folkeskolerne, f.eks. skolechefer og skoleledere på de deltagende skoler.

Den kvantitative undersøgelse designes som en spørgeskemaundersøgelse til henholdsvis skoleledere og nøglepersoner i forvaltningen. Spørgeskemaet tilsendes samtlige skoler, som har deltaget i udviklingsprogrammet, og samtlige kommuner, som har haft skoler med i udviklingsprogrammet.

Spørgeskemaerne til skolelederne skal give svar på følgende spørgsmål:

- Hvilke inspirationsmaterialer har skolen modtaget i forbindelse med udviklingsarbejderne?
- Hvordan er inspirationsmaterialerne blevet formidlet på skolen?
- Hvem har modtaget inspirationen?

- Hvordan vurderes inspirationsmaterialernes kvalitet, nytte og relevans?
- Hvilken erfaringsopsamling er der foregået på skolen?
- Er erfaringsopsamlingen blevet formidlet (til hvem og i hvilken form)?
- Er der ydet støtte fra forvaltningen i forbindelse med beslutning, planlægning, gennemførelse, evaluering og formidling af erfaringer fra udviklingsarbejdet?
- Er der stillet krav fra forvaltningen i forbindelse med beslutning, planlægning, gennemførelse, evaluering og formidling af erfaringer fra udviklingsarbejdet?

Spørgeskemaerne til nøglepersoner i den lokale forvaltning skal give svar på følgende spørgsmål:

- Hvilke inspirationsmaterialer har den lokale forvaltning udsendt til skolerne i forbindelse med udviklingsarbejderne?
- Hvordan er de deltagende skolars erfaringer blevet formidlet til andre interessenter i kommunen?
- Hvordan vurderes erfaringsformidlingernes kvalitet, nytte og relevans?
- Har forvaltningen ydet støtte til skolerne i forbindelse med beslutning, planlægning, gennemførelse, evaluering og formidling af erfaringer fra udviklingsarbejderne?
- Har forvaltningen stillet krav i forbindelse med beslutning, planlægning, gennemførelse, evaluering og formidling af erfaringer fra udviklingsarbejdet?

Resultatet af den kvantitative undersøgelse giver svar på:

1. Hvilke inspirationsmaterialer der er udsendt, og hvilke erfaringsopsamlinger der er foretaget
2. Respondenternes vurdering af kvalitet, nytte og relevans af punkt 1
3. Om de kommunale forvaltninger har ydet støtte og stillet krav i forbindelse med udviklingsarbejderne

Spørgeskemaerne udsendes til skoler, som har afsluttet deres udviklingsarbejder, herunder erfaringsopsamlinger til brug for midtvejsevalueringen.

Øvrige skoler supplerer med deres data i forbindelse med slutevalueringen.

Derudover fremskaffes data via fokusgruppeinterview.

Formålet med fokusgruppeinterviewene er at opsamle konkrete eksempler på, hvordan de lokale skolemyndigheder har støttet og stillet krav til de deltagende skoler, hvordan rollefordelingen mellem skole og forvaltning har været udmøntet, samt hvilke positive og negative erfaringer der er indhøstet i den forbindelse ud fra henholdsvis et forvaltnings- og et skoleperspektiv.

Fokusgrupperne udvælges på baggrund af den kvantitative undersøgelse. Kriterierne for udvælgelse er, at respondenterne har svaret ja til, at forvaltningen har ydet støtte og stillet krav; at der er overensstemmelse i besvarelsen fra forvaltning og skoleledere desangående, samt at fokusgrupperne overvejende formeres på basis af kommunetilhørsforhold.

Der foretages et begrænset antal fokusgruppeinterviews både i forbindelse med midtvejs- og slutevalueringen.

Analysen af datamaterialet skal dels indeholde en opsamling af positive og negative erfaringer i samspillet mellem de politisk-administrative systemer og skolerne, dels generere ideer til, hvordan henholdsvis støttende funktioner, eksplicite krav og tydelige rollefordelinger kan bidrage til kvalitetsudvikling af en fælles folkeskole.

Der vil foregå en løbende tilbagemelding og drøftelse med styregruppen vedrørende undersøgelsesdesign, delresultater og samlede resultater, tolkning og analyse m.m.

5.3.3. Det overordnede niveau: Udviklingsprogrammets bidrag til at fremme folkeskoleforligets hovedmål

Der udvælges et mindre antal udviklingsarbejder til nærmere undersøgelse. Kriterierne for udvælgelse er, at de for det første skal være eksemplariske i den forstand, at de repræsenterer en potentiel kilde til erfaringsopsamling om udviklingsarbejdets bidrag til fremme af folkeskoleforligets intentioner. For det andet er kriteriet, at de fire udviklingsarbejder tilsammen kan belyse samspillet mellem udviklingsarbejder og forligets fire hovedområder.

Udviklingsarbejderne udvælges på baggrund af det datamateriale, som frembringes via skolernes selvevalueringer og de fokusgruppeinterview, som bliver foretaget i forbindelse med effektevaluering og erfaringsopsamling i forhold til udviklingsprogrammet ”En Skole i Bevægelses” indsatsområder 1, 3, 4, 5 og 6.

Der er tale om casestudies med udgangspunkt i skolernes selvevalueringer, hvor evaluator via kvalitative interviews med deltagerne i udviklingsarbejderne får beskrevet:

- Inden for hvilke hovedområder har udviklingsarbejdet bidraget?
- Hvilke konkrete intentioner i folkeskoleforliget har udviklingsarbejdet bidraget med at fremme?
- Hvordan har udviklingsarbejdet konkret bidraget?
- Hvilke resultater vurderes opnået?
- Hvilke positive og negative erfaringer er indhøstet?
- Hvilke konkrete tiltag har fremmet hvilke intentioner?

Casestudierne foretages af to omgange. Fire casestudier i forbindelse med midtvejsevalueringen og fire casestudier i forbindelse med slutevalueringen.

Casestudierne skal resultere i konkrete beskrivelser af udviklingsarbejderne, og hvordan der konkret er arbejdet med at fremme bestemte intentioner i folkeskoleforliget, samt sandsynliggøre sammenhænge mellem skolernes tiltag og de opnåede resultater og generere gode ideer til andre skoler. Studierne skal resultere i forslag til indikatorer for good performance.

Der vil foregå en løbende tilbagemelding og drøftelse med styregruppen vedrørende undersøgelsesdesign, delresultater og samlede resultater, analyse og tolkning m.m.

5.4. Evalueringens skriftlige output

Der vil blive udarbejdet to rapporter, henholdsvis en midtvejrapport og en afsluttende rapport.

Begge rapporter vil beskæftige sig med evalueringens to niveauer:

- Programniveauet har to underområder:
 - o En systematisk erfaringsopsamling af indsatsområderne i udviklingsprogrammet "En Skole i Bevægelse". Evalueringen indeholder såvel effektevaluering som en systematisering af skolernes positive og negative erfaringer.
 - o Samspelet mellem det politisk-administrative niveau og skolerne. Evalueringen heraf indsamler effekter og henholdsvis positive og negative erfaringer.
- Det overordnede niveau, hvor udviklingsprogrammets bidrag til at styrke folkeskoleforligets fire hovedområder - indskoling, rummelighed, faglighed og udskoling - vurderes. Evalueringen indeholder både en effektevaluering og en opsamling af positive og negative erfaringer.

Rapporterne er kortlæggende og indeholder datamaterialet, som er frembragt via de kvantitative og kvalitative undersøgelser. Der foretages i rapporterne en faktuel orienteret analyse, som giver svar på de spørgsmål, som er beskrevet under afsnittene "Evalueringens formål" og "Evalueringens operationalisering i evalueringsspørgsmål".

Evalueringen skal desuden anvendes i et fremadrettet perspektiv. Der skal på baggrund af evalueringen genereres ideer, skitseres udviklingsmuligheder og angives perspektiver, som kan være kvalificerede input til politikere, skolebestyrelser, skoleledere, praktikere og andre interessenters beslutninger om kvalitetsudvikling af folkeskolen. Ministeriets følgegruppe inddrages i dette arbejde.

På baggrund af analysen udarbejdes derfor tre notater:

- Notat 1 med fokus på skolernes udviklingsarbejder inden for programmet. Notatet beskæftiger sig dels med de positive og negative erfaringer fra skolerne, dels diskuteres de udviklingsmuligheder, som evalueringen giver anledning til.
- Notat 2 beskæftiger sig med samspillet mellem det politisk-administrative niveau og skolerne. Notatet beskæftiger sig dels med de positive og negative erfaringer, dels diskuteres, hvordan henholdsvis støttefunktioner, eksplicite krav og tydelig rollefordeling mellem det politisk-administrative niveau og skolerne kan styrke kvalitetsudvikling af folkeskolen
- Notat 3 beskæftiger sig med udviklingsarbejdernes samspil med folkeskoleforligets fire hovedområder: indskoling, rummelighed, faglighed og udskoling. Notatet beskæftiger sig dels med de positive og negative erfaringer, dels diskuteres, hvordan konkrete udviklingsprojekter kan bidrage til at fremme værdier og mål i folkeskoleforliget

6. Evaluering af projektet ”Udsatte børns undervisning” – jævnfør bilag 1C.1

Projektet ”Udsatte børns undervisning” består af fire stimuleringsprojekter og tre best practice initiativer.

Evalueringens formål er at udarbejde et katalog over de udviklingsperspektiver og muligheder, som ligger i og afprøves i forbindelse med de fire stimuleringsprojekter. Hensigten er at fastholde og beskrive de ideer, succeser og mindre gode oplevelser, som udviklingsarbejdet har givet. Målet er at give skolens interessenter et beslutningsgrundlag for eventuelle tilpasninger af praksis.

Ansøgere foretager selvevalueringer, der inddrages i den samlede evaluering. Specielt for stimuleringsprojekt 3 om lektiehjælp indgår følgeforskere.

Ved valg af evalueringsdesign for stimuleringsprojekterne er det væsentligt at det skal kunne favne de fire stimuleringsprojekters forskellighed samt fremdrage erfaringer og vise udviklingsmulighederne i projekterne. Stimuleringsprojekterne skal evalueres med udgangspunkt i de målsætninger, der er formuleret for hhv. det samlede projekt og de enkelte stimuleringsprojekt.

På tværs af alle fire stimuleringsprojekter indsamles erfaringer angående: For det første, hvordan skolevæsenet, sociale myndigheder m.fl. kan samordne og koordinere indsatsen i forhold til alle sider af børnenes liv, og for det andet, hvad forældre/pårørende kan bidrage med over for børn med særlige projekter. Disse erfaringer beskrives som best practice initiativerne og skal udgøre et selvstændigt afsnit af afrapporteringen.

Evalueringsrapporten skal afleveres 01.10.06.

En af de fire hovedmål, som det fremgår af folkeskoleforliget fra november 2002, er at sikre rummelighed, hvilket udtrykker et ønske om at forstærke indsatsen for at bryde den negative sociale arv. Undervisningsministeriet har i den forbindelse iværksat en række udviklingsinitiativer på folkeskoleområdet, fortrinsvis rettet mod udsatte børn og unges undervisning.

Hensigten er, at disse initiativer skal inspirere til det videre arbejde med rummelighed, eller som det fremgår af folkeskoleforliget: *”Undervisningsministeriet vil gennem en erfaringsformidling og spredning af gode erfaringer inspirere skoler og kommuner til*

det videre arbejde med disse børn". Dette er det overordnede formål med nærværende evaluering.

Denne evaluering omfatter initiativerne med overskriften "Udsatte børns undervisning", der består af fire såkaldte stimuleringsprojekter og tre "best practice" initiativer. De fire stimuleringsprojekter er:

- a. Samarbejde mellem forældre og lærere om udsatte børn
- b. Tværsektorielt og tværfagligt samarbejde om udsatte børn
- c. Lektiehjælp
- d. Undervisning og samarbejde om udsatte børn og unge

De tre *best practice* initiativers fokusområde er:

1. Hvordan skolevæsener og sociale myndigheder kan samordne og koordinere en lokal indsats i forhold til alle sider af børns liv
2. Hvad forældre/pårørende kan bidrage med i indsatsen over for børn med særlige problemer
3. Skolernes arbejde med at tilgodese elevernes mange måder at arbejde på

Det er disse 7 ovenstående initiativer med hver deres indsats/aktiviteter i form af udviklingsarbejder, erfaringsindsamlinger, m.v., der udgør denne evaluerings genstands-område.

Evalueringen opererer på tre niveauer og kommer derfor til at vurdere:

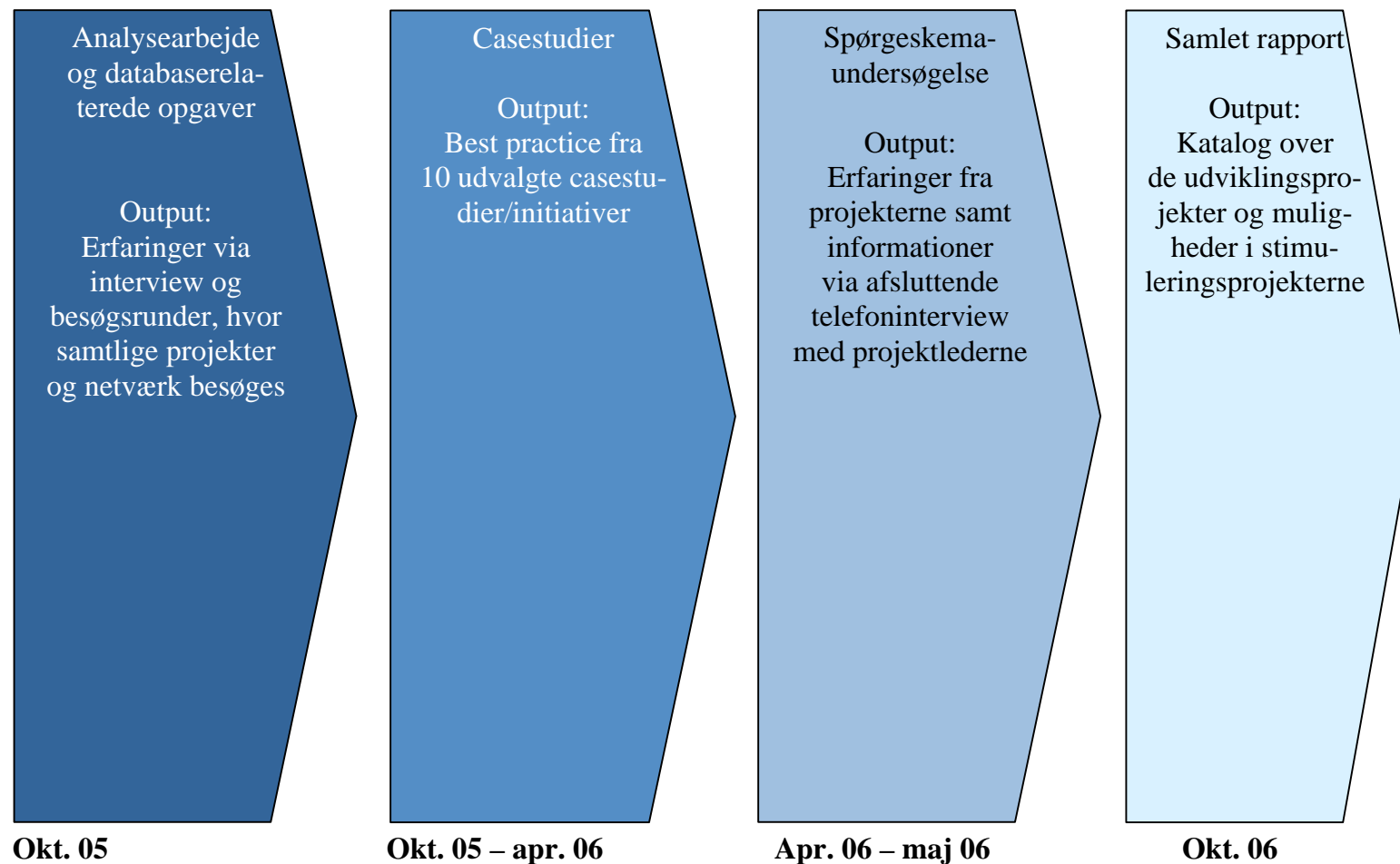
- I hvilket omfang *det samlede program* med de 7 initiativer har realiseret programmets overordnede formål, og hvilke udviklingsmuligheder og perspektiver dette resulterer i.
- I hvilket omfang *de 7 initiativer* har realiseret de overordnede formål, initiativets egne formål, og hvilke udviklingsmuligheder og perspektiver dette resulterer i. Best practice initiativerne vil indgå og samtidigt få deres eget selvstændige afsnit i afrapporteringen.
- I hvilket omfang *hvert enkelt projekt* har realiseret de overordnede formål, initiativets formål og egne formål, og hvilke udviklingsmuligheder og perspektiver dette resulterer i.

Disse tre ovenstående og gensidigt afhængige analyseniveauer hænger således sammen, at beskrivelse, analyse og vurdering fra projektniveauet er forudsætningen for initiativniveauet, der igen er forudsætning for programniveauet. Disse tre niveauer er gennemgående i evalueringsdesignet.

Det overordnede evalueringsdesign følger parallelt med realiseringen af de 7 initiativer, således at datamaterialet løbende indsamles og analyseres samtidigt med, at initiativerne realiseres. En betydelig del af programmets 7 initiativer afsluttes dog først den 30. juni 2006, og denne evaluering afleveres 1. oktober 2006. Dette understreger vigtigheden af, at projekternes selvevalueringer og andre slutprodukter tilfalder evaluators rettidigt.

Evalueringens design, indhold og fokus er et forsøg på at indarbejde ovenstående forudsætninger, og karakteriseres af evaluators som en fremadrettet ”praksisanvendelig” følgeevaluering, der både har fokus på implementeringsprocessen, målopnåelsen/ resultater og ikke mindst de fremadrettede udviklingsmuligheder og perspektiver.

Figur 6.1 Evalueringsdesign for udsatte børn

6.1. Evalueringens formål

Af udbudsmaterialets bilag 1C.1 fremgår det, at: *”Hensigten med selve evalueringen er at fastholde og beskrive de ideer, succeser og mindre gode oplevelser, som deltagelsen i udviklingsarbejdet har givet, og dermed give skolens interessenter et beslutningsgrundlag for eventuelle tilpasninger gennem ændring af praksis eller andre tiltag”*. Derfor er det evalueringens formål at beskrive, analysere, vurdere og perspektivere Undervisningsministeriets 7 initiativer på en sådan måde, at skolens interessenter, herunder Undervisningsministeriet, får et validt og anvendeligt inspirationsmateriale.

Evalueringen kommer således ikke til at vurdere hensigtsmæssigheden af Undervisningsministeriets prioritering af indsatsområder, faktiske tildelingskriterier eller valg af udviklingsprojekter. Evalueringens formål er alene, at beskrive, analysere, vurdere og perspektivere de 7 initiativer på en sådan måde, at skolens interessenter, herunder Undervisningsministeriet, får et validt og anvendeligt inspirationsmateriale.

Undervisningsministeriets ramme og tilbud via netværksdannelse, undervisning, selvevalueringværktøj, m.v. - og dermed tilbud om kvalificering af projekterne - vil dog indgå som en selvstændig del i evalueringen. Det skyldes, dels at vi må formode, at de i høj grad påvirker både processen og resultatet af de enkelte projekter, og dels at skolens interessenter har brug for kvalificeret viden om eventuelle virksomme hjælpeforanstaltninger for at kunne implementere indsatser fra kataloget.

6.2. Evalueringens operationalisering i evalueringsspørgsmål

På baggrund af formålet med programmet ”Udsatte børns undervisning”, som det fremgår af bilag 1C.1, side 11, er der formuleret overordnede vurderingskriterier, som anvendes på samtlige tre niveauer af evalueringen; nemlig programniveau, initiativniveau og projektniveau. Disse er beskrevet nedenfor. Derefter præcises, hvilke konkrete evalueringsspørgsmål der vil være rammen for evalueringen af de enkelte stimuleringsprojekter og best practice initiativerne.

6.2.1. Overordnede vurderingskriterier

For hvert delformål for projektet ”Udsatte børns undervisning” er der nedenfor formuleret et vurderingskriterium, som resultaterne af evalueringen holdes op imod:

- At forbedre udsatte børns undervisningsmæssige vilkår og muligheder
 - o Vurderingskriteriet er, i hvilket omfang hvert projekt, de 7 initiativer og hele programmet har været med til at forbedre de udsatte børns undervisningsmæssige vilkår og muligheder

- At pege på og udvikle metoder til at sikre, at udsatte børn får en solid faglig og alsidig personlig udvikling
 - o Vurderingskriteriet er, i hvilket omfang hvert projekt, de 7 initiativer og hele programmet har været med til at pege på og udvikle metoder til at sikre, at udsatte børn får en solid faglig og alsidig personlig udvikling
- At sikre børnenes deltagelse i den almindelige skoles fællesskab med andre børn
 - o Vurderingskriteriet er, i hvilket omfang hvert projekt, de 7 initiativer og hele programmet har været med til at sikre børnenes deltagelse i den almindelige skoles fællesskab med andre børn

De overordnede kriterier operationaliseres yderligere i de nedenstående evalueringsspørgsmål knyttet til de 7 initiativer. Der vil naturligvis være projekter, der ikke direkte har til formål at opfylde samtlige tre overordnede formål, eller hvor en vurdering af deres output vil være af tvivlsom gyldighed på grund af en række imellem kommende variable. Det vil der blive taget højde for i vurderingerne.

6.2.2. Evalueringsspørgsmål for de 4 stimuleringsprojekter

Nedenfor præciseres, hvordan de overordnede vurderingskriterier søges operationaliseret på initiativniveau og for de enkelte projekter. Det er dog gennemgående for disse spørgsmål, at de bunder i en søgen efter de fremadrettede udviklingsperspektiver og muligheder. Derfor fokuseres på, hvordan de enkelte projekter beskriver og fortæller om deres indsatsers/metoders muligheder og forudsætninger og samtidigt beretter om succeser og mindre gode oplevelser.

6.2.3. Samarbejde mellem forældre og lærere om udsatte børn

Vurderingen af udviklingsarbejder under dette projekt baserer sig på en operationalisering af de overordnede vurderingskriterier fra afsnit 6.2.1. Derfor fokuserer evalueringen på følgende spørgsmål:

- Hvorledes har projektet været med til at sikre børnenes deltagelse i den almindelige skoles fællesskab og hvordan?
- Hvor mange af de involverede forældres børn er qua indsatsen blevet i eller er kommet ind i den almindelige skoles fællesskab, og på hvilken måde har indsatsen/metoden bevirket dette?
- Hvordan påvirkes børnenes undervisningsmæssige vilkår og muligheder af indsatsen/metoden, og er den forbedret?
- Hvilken praksisændring kan ses hos forældrene på baggrund af projektet (lektier, madpakke, tøj, opdragelse, m.v.), og har det givet eleven større udbytte af undervisningen?

- Hvilken praksisændring kan ses hos læreren for at hjælpe eleven til større faglig og personlig/social udbytte af undervisningen (opmærksomhed, regler/normer, ekstra undervisning, m.v.)?

I det omfang, det er relevant, vil der på baggrund af projektbeskrivelserne blive udarbejdet specifikke spørgsmål til det enkelte projekt for at sikre, at alle erfaringer høstes.

Projekterne er endvidere samlet i tre nationale netværk, der er organiseret under følgende temaer:

- Samarbejdsformer
- Mesterlære/modeller
- Inddragelse af andre forældre

Netværkene forventes især at kunne bidrage i forhold til følgende spørgsmål:

- Hvilke samarbejdsformer har været med til at forbedre dialogen mellem skolens ledelse/lærer og forældre?
- Hvordan har de involverede parter oplevet samarbejdet?
- Hvilken virkning/effekt har den bedre dialog haft i forhold til det udsatte barn?
- Hvilken betydning har et øget fokus på mesterlære/modeller haft?
- Hvad er det i relationen mellem barn og voksen, der skaber forandring?
- Hvilke initiativer med inddragelse af andre forældre har gjort en forskel for udsatte børn?
- Hvilken betydning har inddragelse af andre forældre i forhold til en større forståelse og tolerance for udsatte børn?

6.2.4. Tværsektorielt og tværfagligt samarbejde om udsatte børn

Vurderingen af udviklingsarbejder under dette projekt baserer sig på en operationalisering af de overordnede vurderingskriterier fra afsnit 6.2.1. Derfor fokuserer evalueringen på følgende spørgsmål:

- Om den pågældende metodeudvikling, opkvalificering af frontpersonalet og/eller tværgående samarbejde har bidraget til at sikre børnenes deltagelse i den almindelige skoles fællesskab og hvordan?
- Hvordan påvirkes børnenes undervisningsmæssige vilkår og muligheder af indsatsen/metoden, og er den forbedret?
- Hvilke udviklingsperspektiver peger erfaringerne på?

Derudover vil der være spørgsmål direkte relateret til det specifikke formål med projektet, samarbejdet på tværs og det enkelte projekt. Her tænkes især på:

- Hvilke faktorer har været medvirkende til udviklingen af pædagogiske metoder og samarbejdsmodeller på tværs af fag og sektorer?
- Hvilke bidrag har de respektive samarbejdspartnere ydet til metodeudvikling og opkvalificering af frontpersonalet?
- Hvilken effekt kan registres i forhold til den tidlige indsats over for småbørn med sproglige, begrebsmæssige og andre udviklingsmæssige problemer?
- På hvilken måde har forældrene været inddraget og med hvilket resultat?
- Hvad hæmmer og fremmer samarbejdet på tværs?

6.2.5. Lektiehjælp

Formålet med initiativet er udover at udvikle og formidle metoder til at give udsatte børn mulighed for at læse lektier, at de på dette punkt ikke er ringere stillet end andre børn. Det vil vi undersøge dels ved at gennemlæse projektbeskrivelserne og samtidigt bede projektlederne beskrive, hvordan og i hvilket omfang de har kunnet stille børnene ”lige” qua projektet.

Igen er de overordnede vurderingskriterier fra afsnit 6.2.1. styrende for spørgsmålene, der især fokuserer på:

- Om det pågældende ”udvidede” lektielæsningsprojekt har bidraget til at sikre børnenes deltagelse i den almindelige skoles fællesskab og hvordan?
- På hvilken måde lektielæsningsprojektet har bidraget til at forbedre børnenes undervisningsmæssige vilkår og muligheder?
- Hvilke metoder har været konstruktive i forhold til at støtte udsatte børn med lektier, og hvilke har ikke fungeret?
- Hvordan har initiativerne været med til at forandre elevernes deltagelse i klassens sociale sammenhænge og læring?
- Hvilke lokale samarbejdspartnere har været i spil, med hvilke bidrag og virkning?

Følgforskningen vil først og fremmest blive anvendt som kvalificerende kildemateriale, men vil dog i det omfang, det giver mening, blive analyseret ud fra de overordnede og gennemgående spørgsmål.

6.2.6. Undervisning og samarbejde om udsatte børn og unge

Baseret på de overordnede vurderingskriterier evalueres projekter under nærværende tema på baggrund af følgende spørgsmål:

- Har det pågældende projekt til undervisning og samarbejde om udsatte børn og unge bidraget til at sikre børnenes deltagelse i den almindelige skoles fællesskab og hvordan?
- På hvilken måde har det pågældende projekt bidraget til at forbedre udsatte børns undervisningsmæssige vilkår og muligheder?
- Er der nogle særlige erfaringer – gode som dårlige – i forhold til brug af metoder, der kan sikre, at udsatte børn får en solid faglig og alsidig personlig udvikling?

Ud over de generelle og gennemgående spørgsmål vil der på baggrund af projektbeskrivelserne blive udarbejdet specifikke spørgsmål til det enkelte projekt.

Projekterne er endvidere samlet i tre nationale netværk, der er organiseret under følgende temaer:

- Udviklingsplan
- Holddannelse
- Tværfaglighed

Fokus for spørgsmålene til netværkene vil være:

- Hvilke forhold har virket fremmende i udarbejdelsen, gennemførelsen og evalueringen af udviklingsplaner for arbejdet med udsatte børn?
- Hvilke betydning har det haft at dele kendskab om opgaver og funktioner for forskellige professionelle i fokus omkring undervisning af udsatte børn?
- Hvilke kriterier ligger der til grund for holddannelse – og hvilken forskel gør det?
- Hvilke betydning har elevernes læringsstile på holddannelser i forhold til undervisningen?
- Hvilken betydning har holddannelse i forhold til en rummelig folkeskole?
- Hvilke forståelse af begrebet tværfaglighed ligger der bag projekterne?
- Hvilke metoder og modeller for tværfagligt og tværsektorielt samarbejde har været brugt?

6.2.7. Evalueringsspørgsmål for de tre best practice initiativer

Også for de tre best practice initiativer vil de tre overordnede vurderingskriterier være centrale, ligesom følgeforskningen vedrørende initiativ c vil blive inddraget på samme baggrund.

De tre best practice initiativer er dog fundamentalt forskellige fra de fire stimuleringsinitiativer ved at være en vurdering af deres opsamling af ”de bedste” erfaringer. Det er således en kvalificeret vurdering af deres kvalificerede vurderinger.

Det er ikke nogen nem opgave, men der er ingen tvivl om, at den kan være med til at kvalificere denne evaluering - ikke mindst på grund af adgangen til deres datamateriale.

Udover de overordnede og gennemgående spørgsmål vil der blive foretaget en vurdering af, i hvilket omfang de har løst deres opgave og dermed, på hvilken måde de har udvalgt best practice erfaringerne, og om de er beskrevet på en for målgruppen virksom måde.

Følgende spørgsmål vil være centrale i evalueringen:

For det første, hvordan skolevæsener og sociale myndigheder kan samordne og koordinere en lokal indsats i forhold til alle sider af børns liv. Dette er relevant, da der i udvælgelsen af best practice er lagt særlig vægt på det kommunale niveau og samarbejdet mellem forvaltninger, familieafdelinger, PPR-kontorer og skoler. Herunder vil der især være fokus på:

- Hvordan er forandringerne som følge af best practice beskrevet?
- Hvordan har politikerne og de administrative medarbejdere været med til at kvalificere best practice beskrivelserne?

For det andet, hvad forældre/pårørende kan bidrage med i indsatsen over for børn med særlige problemer. Dette er centralt, da optikken for det samlede projekt især har været rettet denne vej. Herunder vil der især være fokus på:

- Fokuserer beskrivelsen på de tiltag, der laves af forældre/pårørende og offentlige myndigheder i fællesskab?
- Er forældre/pårørende samt personale fra de relevante myndigheder blevet inddraget i arbejdet med at kvalificere beskrivelserne?

For det tredje, hvordan skolerne har arbejdet med at tilgodese elevernes mange måder at arbejde på. Dette er relevant, da det har været centralt for projektet at fokusere på elevernes læring. Her fokuseres især på:

- Er det læringsstile og det flerstemmige klasserum, der er i fokus?
- Har skoleledere, lærere, elever og forældre deltaget i arbejdet med at beskrive best practice?

6.3. Evalueringens datagrundlag og analyseproces

Evalueringen er opdelt i tre faser:

I fase 1 rekvireres alt det skriftlige materiale vedrørende de 7 initiativer, herunder samtlige projektbeskrivelser, bevillingsskrivelser, følgeforskning, netværksdannelse, m.v. Der tages kontakt til de ansvarlige i Undervisningsministeriet for hvert af initiativerne, og der laves en samarbejdsaftale.

Materialet systematiseres under de 7 initiativer. Der opbygges en database, og for hvert projekt/opgave udfyldes et datablad baseret på en skabelon inspireret bl.a. af den sociale projektdatabase. Databladet udfyldes løbende og vil blive anvendt dels som dokumentation, dels til de løbende sammenlignende analyser, dels til spørgeskemaerne og i redigeret form i den endelige rapport samt eventuelt som beskrivelse af projekterne til den sociale projekt database.

Samtlige projekter kontaktes (projektlederen) med information om evalueringen. Data-skabelonen sendes elektronisk med anmodning om besvarelse af spørgsmål, der ikke har været muligt at udfylde på baggrund af projektbeskrivelserne. Der er forslag til interview- og mødedato, hvor der bl.a. indsamles yderligt skriftligt materiale fra projektet og laves en aftale om det fremtidige samarbejde, herunder at projekternes løbende produktion af skriftligt materiale sendes til evaluator.

Der foretages interview- og besøgsrunde, hvor samtlige projekter og netværk besøges. Der vil være et møde, og der laves mindst ét interview med projektlederen. Mødet handler om samarbejdsaftalen, fakta og den løbende udfyldelse af databladet. Det semi-strukturerede kvalitative interview vil være baseret på en interviewguide med temaerne: formål på henholdsvis program-, initiativ- og projektniveau, omfang, metode, samarbejde, succes/nytte og udviklingsperspektiv.

Denne fase starter i maj 2005 og løber til oktober 2005.

I fase 2: Datamaterialet beskrives og analyseres, og der foretages en sammenlignende vurdering af perspektiverne i projekterne.

Resultaterne drøftes med de ansvarlige fra Undervisningsministeriet, og der udvælges mindst to perspektivrige projekter under hvert af de fire stimuleringsområder. Best practice initiativerne følges under alle omstændigheder tæt.

Der etableres og afholdes et møde med en interessentgruppe bestående af 10 af folkeskolens interessenter. Gruppen præsenteres for forskellige forslag til katalog og slutprodukt for evalueringen. Den endelige afrapporteringsform drøftes ligeledes med Undervisningsministeriet og Konsortiets samarbejdsgruppe inden de sidste interviewrunder.

De 10 projekter og best practice initiativerne beskrives og analyseres tilbundsgående. Der udarbejdes en interviewguide, og der foretages yderligere interview med de udvalgte projekter. Et gruppeinterview og to enkeltinterview (projektlederen og den medarbejder med mest praksiserfaring i projektet)

Denne fase går fra oktober 2005 til april 2006.

I fase 3:

- Der udarbejdes et spørgeskema, der er en udvidelse af databladet.
- Samtlige projekter modtager et spørgeskema, der er en udvidelse af databladet. Spørgeskemaet returneres elektronisk.
- Der foretages et afsluttende telefoninterview med samtlige projektledere.
- De sidste selvevalueringer fra projekterne modtages.
- De sidste beskrivelser, analyser og vurderinger færdiggøres og fremlægges for forskningsgruppen og Konsortiets samarbejdsgruppe.
- Den endelige rapport/katalog skrives færdig og afleveres.

Denne fase går fra april 2006 til rapportaflevering 1. oktober 2006.

Projektgennemførelse – tidsplan

Skematisk opstilling for opgaven i perioden maj 2005 – oktober 2006

Opgaver	Milepæle	Aktører	Dataindsamling og bearbejdning	Møder
1. fase Beskrivelser, planlægning, indhentning af skriftligt materiale, kontakt og oprettelse af netværk	Handleplan for hele forløbet Skriftligt materiale på plads Skabelon til datablad færdigt Samtlige besøg og interview gennemført	Undersøgelsesteam Undervisningsministeriet vedr. projektbeskrivelser, bevillinger, m.v. UVM's projektansvarlige Faglig referencegruppe fra Konsortiet, forskere, m.fl. Projektlederne vedr.: samarbejde, datablad og besøg: Møde og interview aftales Besøg og interview afholdes. Andet skriftligt materiale og logbøger kopieres	Desk Research: skriftligt materiale systematiseres analyseres Udarbejdelse af skabelon til datablad Oprettelse af database Dataskabelon udfyldes, sendes og modtages fra projekterne. Analyse og udarbejdelse af interviewguide	Samle undersøgelsesteam Møde med UVM's projektansatte Møde med referencegruppen: drøftelse af skabelon til datablad, interviewguide og handleplan Samtlige projekter besøges
2. fase Beskrivelse, analyse, sammenligning, vurdering og valg af perspektivrige projekter	Valg af 8-10 perspektivrige projekter	Undersøgelsesteamet Referencegruppen Kontakt til netværkene UVM's projektansvarlige Kontakt til de 10 projekter. Interviewaftale Kontakt og etablering af interessentgruppe (fokusgruppe) Interview i de 10 projekter	Databearbejdning, sammenligning og vurdering. Best practice initiative sættes i relief. Valg af 8-10 perspektivrige projekter fordelt på de 4 stimuleringsniveauer. De beskrives og analyseres, og der udarbejdes interviewguide (fokusgruppe og to enkeltinterview)	Møde i referencegruppen: gennemgang af databearbejdningen med inddragelse af relevant teori og empiri Møde med UVM's projektansvarlige: drøftelse af valg Møde med fokusgruppen vedr. drøftelse af oplæg til katalog

Fase 3 Afsluttende dataindsamling, databearbejdning, vurdering og rapportskrivning	Slut på dataindsamling Afsluttende rapport sendes til UVM	Samtlige projekter modtager elektronisk spørgeskema Samtlige projektledere telefoninterviewes Projektledere sender selvevalueringer Referencegruppen Konsortiet og referencegruppen. Vedr. gennemlæsning og sidste kritik	Udarbejdelse af spørgeskema til datablad og interviewguide til telefoninterview Beskrivelse, analyse, sammenligninger og vurderinger Rapportskrivning	Møde referencegruppen vedr. sidste kvalificering

7. Evaluering af styrkelse af historie og samfundsfag og samspillet med projektopgaven – jævnfør bilag 1C.3

Indsatsen evalueres med hovedvægt på proces på grundlag af data fra alle eller udvalgte folkeskoler. Evalueringen foretages i nært samspil med Undervisningsministeriets fagkonsulent og i samarbejde med eksterne samarbejdspartnere, der deltager i en følgegruppen. Denne bistår med erfaringer fra skolerne.

Evalueringen foretages på baggrund af både spørgeskemaer og på baggrund af gennemførte kvalitative interviews med lærere, elever og forældre. Spørgeskemaundersøgelsen foretages i foråret 2006 med forventet endelig besvarelse af skolerne i juni 2006.

Rapporten afleveres 01.11.06.

8. Evaluering af erfaringer om tidligere start på fremmedsprogsundervisningen – jævnfør bilag 1C.4.

Erfaringsopsamlingen med fremrykning af starten på fremmedsprogsundervisningen gennemføres af ministeriets fagkonsulenter og deres netværk i samarbejde med ekstern evaluatør.

Evaluatør skal gennemføre en spørgeskemaanalyse i efteråret 2005 til skolerne med henblik på at afklare nedenstående områder. Indsamling af god praksis foregår ved fagkonsulenter i samarbejde med faglige netværk og evaluatør.

Evalueringens mål er:

- At indsamle erfaringer vedrørende tidligere start på engelsk gennem fagkonsulenternes kontakt med det faglige miljø suppleret af spørgeskemaer til alle eller udvalgte skoler.
- At indsamle erfaringer vedrørende de kommunale udviklingsarbejder (inden for start med tysk og/eller fransk allerede i 6. klasse) via fagkonsulenternes netværk og kontakt med skoler og kommuner.

Erfaringerne formidles på Internettet og projektet afsluttes 1.3.06.

Med folkeskoleforliget af den 14. november 2002 følger

- for det første et ændret fokus for projektopgaven og dennes samspil med historie og samfundsfag
- for det andet, at fagene er blevet opprioriteret tilmæssigt
- for det tredje, at ændringerne i de nævnte fags indhold er søgt målrettet til at give projektopgaven fagligt indhold.

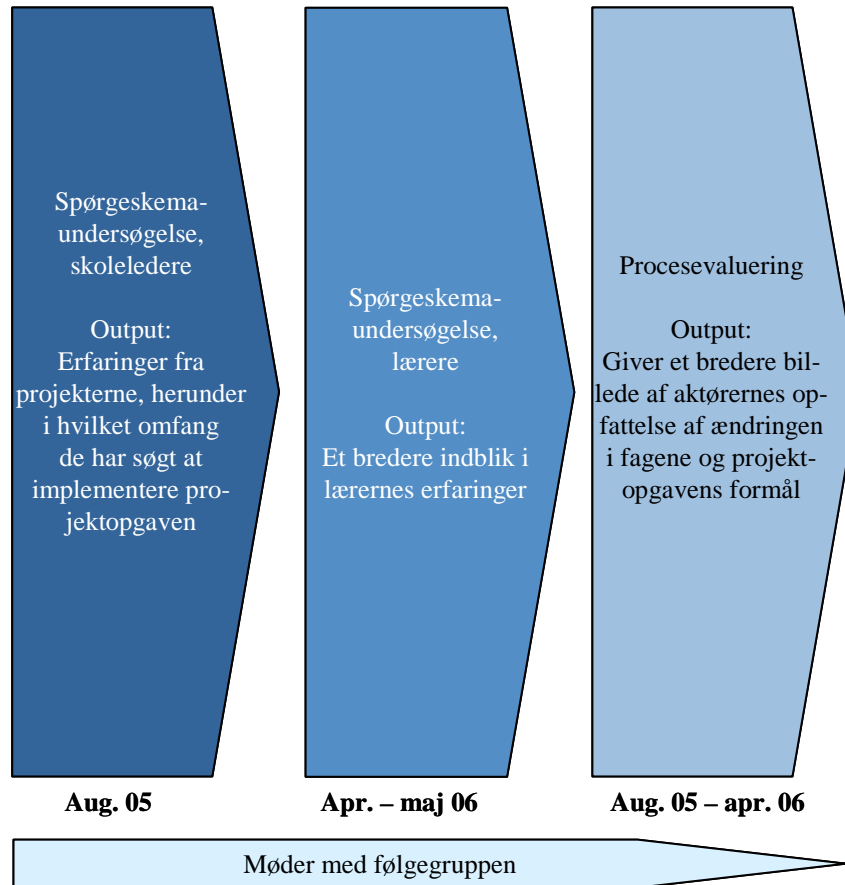
Intentionen med styrkelsen af fagene er, at samspillet mellem fag og projekt arbejdsformer kan fremme elevernes engagement i det konkrete faglige indhold af projektopgaven, således at der sikres det bedste udbytte af undervisningen. Tanken er, at eleverne kan drage nytte af dynamikken mellem fagenes indhold og projektopgavens arbejdsformer. Samtidig er valget af projektarbejdsformen et valg af et redskab, der kan være med til at sikre både en rummelighed i undervisningen og en udvikling af en central faglig viden.

I og med, at der i begge fags målformuleringer ligger ønsket om at give eleverne omverdenskompetence, ligger disse tiltag i naturlig forlængelse af de ændringsforsøg, som i øvrigt foregår i folkeskolen. Skolen i det moderne videnssamfund skal både sikre en høj og en bred vidensstruktur hos eleverne.

Gennemførelsen af disse tiltag lægger op til en række spørgsmål om, hvorledes de overordnede politiske intentioner er blevet afkodet af de relevante aktører og dermed i sidste ende, hvordan ændringerne i de to fag og fokusændringen for projektopgaven er blevet implementeret i den konkrete undervisning.

På denne baggrund er det centralt, at evalueringen både kan afklare, hvorledes udførelsen af projektopgaven på skolerne foregår, men samtidigt også kan evaluere, i hvilket omfang de politiske intentioner, der ligger bag ændringen, er ført igennem i praksis. Derfor bliver det nære samarbejde mellem evaluator, Undervisningsministeriets fagkonsulenter og de eksterne samarbejdspartnere med konkrete erfaringer fra skolerne meget centralt. Dette samarbejde kommer til at bidrage med den fornødne dynamik og viden til at sikre, at erfaringer med disse nye politiske krav bliver belyst fra så mange forskelligartede og relevante vinkler som muligt.

Evaluering af styrkelse af historie og samfundsfag samt samspillet med projektopgaven

7.1. Evalueringens formål

Evalueringen kredser om de tre emner, der er skitseret ovenfor, nemlig for det første det ændrede fokus for projektopgaven og dennes samspil med historie og samfundsfag, og for det andet det ændrede timetal på 8. og 9. klassetrin i samfundsfag og på 9. klassetrin i historie samt for det tredje ændringerne i de nævnte fags indhold. De to sidstnævnte behandles sammen, idet de begge omhandler styrkelse af de to fag.

Set i et større perspektiv er det centrale omdrejningspunkt for denne evaluering at fokusere på, hvilke konsekvenser for tilrettelæggelsen og det faglige indhold af undervisningen disse ændringer af projektopgaven og fagene har ført med sig. Mere konkret betyder dette, at fokus for denne evaluering på den ene side ligger på, hvilke processer indsatsen har ændret, dvs. hvilket indhold og tilrettelæggelse den enkelte klasses projektopgaveforløb har fået som følge af regelændringerne. På den anden side må ændringerne og styrkelsen af fagområderne ses som en del af disse fagområders væsentlighed for elevernes forståelse af og bevægelighed i det overordnede uddannelsessystem og samfund. Vurderingen fokuserer derfor også på ændringernes overordnede værdi for udvikling af elevernes både historiske og samtidige forståelse af og engagement i omverden.

På denne baggrund er det overordnede fokus for denne evaluering, hvorvidt og i hvor høj grad det er lykkedes på skolerne at skabe i det intenderede samspil for et faglig engagement mellem det faglige indhold fra fagene og arbejdsformerne fra projektopgaven.

Da bekendtgørelsen forventes at træde i kraft 1. august 2005, bliver den kommende 9. klasses årgang den eneste til at arbejde med den nye projektopgave, inden evalueringen foretages. Så selvom det primære formål med denne evaluering er at undersøge, hvorledes det intenderede samspil mellem fagene og projektopgaven er blevet ført ud i livet, anses det sekundære formål at være at indsamle de indhøstede erfaringer med dette fokus for projektopgaven, således at de politiske intentioner i højere grad bliver fulgt til dørs, når de fremtidige projektopgaver skal tilrettelægges på skolerne.

7.2. Evalueringens operationalisering i evalueringsspørgsmål

På baggrund af ovenstående diskussion af evalueringens formål er det centralt at undersøge samspillet mellem de to elementer; projektopgaven og ændringen af samfundsfag og historie. Derfor inddeles evalueringsspørgsmålene i fire kategorier, nemlig én der omhandler projektopgavens tilrettelæggelse og indhold, én der omhandler ændringen af samfundsfag og historie, én der på et mere overordnet niveau søger at afdække samspillet mellem fagene og projektopgaven og endelig én, der mere specifikt ser på elevernes, forældrenes og lærernes opfattelse af udviklingen af det faglige engagement.

7.2.1. Projekt opgavens tilrettelæggelse og indhold.

Denne del søger at fastlægge de praksisændringer for tilrettelæggelse af undervisningen, som ændringen af projekt opgaven har ført med sig. Heri indgår spørgsmål som:

- På hvilken måde og af hvem blev projekt opgaveforløbet tilrettelagt?
- På hvilken måde har der været samspil mellem faglærerne, hvis fag har været inddraget i projekt opgaven, og andre inddragede lærere?
- Hvilken rolle har skoleledelsen haft.
- Hvilket overordnet emne har den enkelte klasse arbejdet med?
- Hvilke delemler med problemstillinger har været knyttet til de overordnede emner?
- På hvilke måder har projekt opgavens arbejdsformer været tilpasset fokus på samfundsfag og historie?
- Hvorledes relaterer disse emner sig til de faglige mål for samfundsfag og historie?
- Hvilke andre fag indgik i arbejdet med projekt opgaven og hvordan? Og hvilke faglige mål har disse fag haft med dette, og blev de indfriet?

7.2.2. Ændringerne af fagene samfundsfag og historie

Det primære formål med denne del er at afdække, i hvor høj grad skolerne har valgt at benytte den fleksibilitet, som ændringen af metoden for sammentælling af timetal giver, og hvilken betydning justeringen af fagenes indhold har haft. Derfor undersøges følgende spørgsmål:

- Hvordan har undervisningen i samfundsfag på 8. og 9. klassetrin været tilrettelagt i forhold til timetallet?
- Hvordan har undervisningen i historie på 9. klassetrin været tilrettelagt i forhold til timetallet?
- Hvordan har denne tilrettelæggelse været sammentænkt med projekt opgaven?
- Hvordan har den faglige tilrettelæggelse af undervisningen i historie og samfundsfag været sammentænkt med projekt opgaven?
- Hvilke faglige mål inden for historie og samfundsfag blev søgt nået gennem arbejdet med projekt opgaven, og i hvilken grad er dette blevet indfriet?
- På hvilken måde oplever lærerne, at ændringerne i historie og samfundsfags faglige indhold får fagene til at fremstå som skræddersyede til projekt opgaven?

7.2.3. Samspillet mellem fagene historie og samfundsfag og projekt opgaven.

Som det fremgår af indledningen til dette kapitel, har det været målet at knytte historie og samfundsfag til projekt opgaven, at sikre elevernes faglige engagement og at eleverne reflekterer over projekt opgaven i forhold til deres omgivelser. Derfor er der søgt et samspil mellem fagene og selve projekt opgaven. Dette samspils gennemførelse og effekt søges undersøgt med baggrund i følgende spørgsmål:

- Har der været arbejdet med en systematisk tilbagemelding om elevens indsats i historie og samfundsfag?

- Hvis der har været denne systematiske tilbagemelding, hvilken form har den haft, og hvordan vurderes elevernes udbytte heraf?
- Har arbejdet med projektopgaven sikret elevernes engagement i de faglige perspektiver?
- På hvilken måde og med hvilken effekt for eleverne er det søgt tydeliggjort, at omgivelserne lægger vægt på deres udbytte af undervisningen?
- Hvilke problemer har der været med at leve op til de nye ideer om samspil mellem fagene historie og samfundsfag og projektopgaven?
- På hvilke områder har samspelet fungeret godt og hvorfor?

7.2.4. Elevernes kvalificering og omverdensforståelse.

Evalueringen omfatter også elevernes brug af undervisningen og projektopgaven. Både således at de kan engagere sig i fagenes indhold, og således at de kan engagere sig i fagenes anvendelse i en udvidet omverdensforståelse. Denne engagementsproblematik, som netop indeholder relationen mellem faglighed og rummelighed igennem udviklingen af elevernes bredere engagement, kan undersøges ud fra følgende spørgsmål:

- Er projektopgaverne blevet rettet mod aktuelle problemfelter?
- Har eleverne haft mulighed for at være medbestuttende om projekternes problemstillinger?
- Har forældrene oplevet et ændret engagement hos deres børn omkring projektopgaven?
- Oplever eleverne, at faglige krav er relevante for deres arbejde med projektopgaven?
- Oplever lærerne, at der har været et stigende engagement om deres fag?
- Oplever lærerne, at eleverne – nogle/alle – har været i stand til at bruge projektopgaven i deres kvalifikationsudvikling?

Samlet set er det evaluators vurdering, at de ovenstående evalueringsspørgsmål giver grundlag for at vurdere, hvorvidt det er lykkedes at skabe det intenderede samspil mellem det faglige indhold fra fagene og arbejdsformerne fra projektopgaven. Samtidigt giver dette også mulighed for at vurdere, om dette har ført til den ønskede styrkelse af de nævnte fag.

7.3. Evalueringens datagrundlag og analyseproces

Som det fremgår af udbudsmaterialet, gennemføres dels en spørgeskemaundersøgelse fra et repræsentativt udvalg af skoler og dels en række kvalitative interviews af lærere, elever og forældre.

På baggrund af den ønskede dynamik mellem dels de politiske intentioner og dels de praktiske erfaringer, er det intentionen, at udformningen af evalueringsprocessens en-

kelte dele sker i samarbejde med Undervisningsministeriets fagkonsulenter og følgegruppen.

Overordnet set består evalueringsprocessen af følgende dele:

For det første arbejdes med en kvantitativ undersøgelse af samtlige skoler (jævnfør metodeafsnittet kapitel 11) hvori det undersøges, i hvilket omfang de har søgt at implementere projektopgaven. Så snart skolerne har gennemført projektopgaven undersøges de evalueringsspørgsmål, der er fremhævet ovenfor. Yderligere spørges skolelederne om deres erfaringer i forhold til, hvordan projektopgavens udførelse forholder sig til mulighederne for generel tilrettelæggelse af skolens opgaver.

For det andet foretages en procesevaluering blandt nogle af de skoler, hvor der har været arbejdet efter projektopgavemodellen, hvilket inkluderer spørgsmål til lærerne, fokusinterview med eleverne og spørgeskema til forældrene umiddelbart forud for og efterfølgende for udarbejdelsen af projektopgaven. Denne procesevaluering gennemføres i foråret 2006, dog efter udgangen af april, hvilket er bekendtgørelsens frist for projektopgaven. Således sikres, at de adspurgte skoler faktisk har været igennem et projektopgaveforløb efter bekendtgørelsens ikrafttræden. Procesevalueringen søger at give et bredere billede af aktørernes opfattelser af ændringen i fagene og projektopgavens formål. For lærernes vedkomne betyder dette, at målet for evalueringen er at få et bredere indblik i deres erfaringer, baseret på evalueringsspørgsmålene ovenfor. Elever og forældrene interviewes med det formål undersøge, hvordan de har oplevet samspillet mellem fagene og projektopgaven, hvorledes de har været inddraget og erfaringerne på baggrund heraf.

7.4. Evalueringens skriftlige output

Evalueringens afslutningsrapport afleveres til Undervisningsministeriet den 1. november 2006. På baggrund af den ovenstående grundlag har den både fokus på den ene side at tegne det brede billede af hvordan styrkelsen af samfundsfag og historie og samspillet med projektopgaven er blevet implementeret i skolernes dagligdag og på den anden side høstet de mere kvalitative erfaringer fra de involverede aktører om arbejdsformens muligheder for at engagere eleverne i fagenes indhold og omverdensspørgsmål.

Samlet set giver konklusionerne et nuanceret og brugbart billede af, hvilke gode og dårlige erfaringer, skolerne har høstet i forbindelse med projektopgaven. Dermed giver konklusionerne Undervisningsministeriet grundlag for at vurdere - om og i givet fald - hvilke justeringer der bør ske i reguleringen af samfundsfag og historie og projektopgaven samt samspillet mellem disse.

8. Evaluering af erfaringer om tidligere start på fremmedsprogundervisning – jævnfør bilag 1C.4

Erfaringsopsamlingen med fremrykning af starten på fremmedsprogundervisningen gennemføres af ministeriets fagkonsulenter og deres netværk i samarbejde med ekstern evaluator.

Evaluator skal gennemføre en spørgeskemaanalyse i efteråret 2005 til skolerne med henblik på at afklare nedenstående områder. Indsamling af god praksis foregår ved fagkonsulenter i samarbejde med faglige netværk og evaluator.

Evalueringens mål er:

- At indsamle erfaringer vedrørende tidligere start på engelsk gennem fagkonsulenternes kontakt med det faglige miljø suppleret af spørgeskemaer til alle eller udvalgte skoler.
- At indsamle erfaringer vedrørende de kommunale udviklingsarbejder (inden for start med tysk og /eller fransk allerede i 6. klasse) via fagkonsulenternes netværk og kontakt med skoler og kommuner.

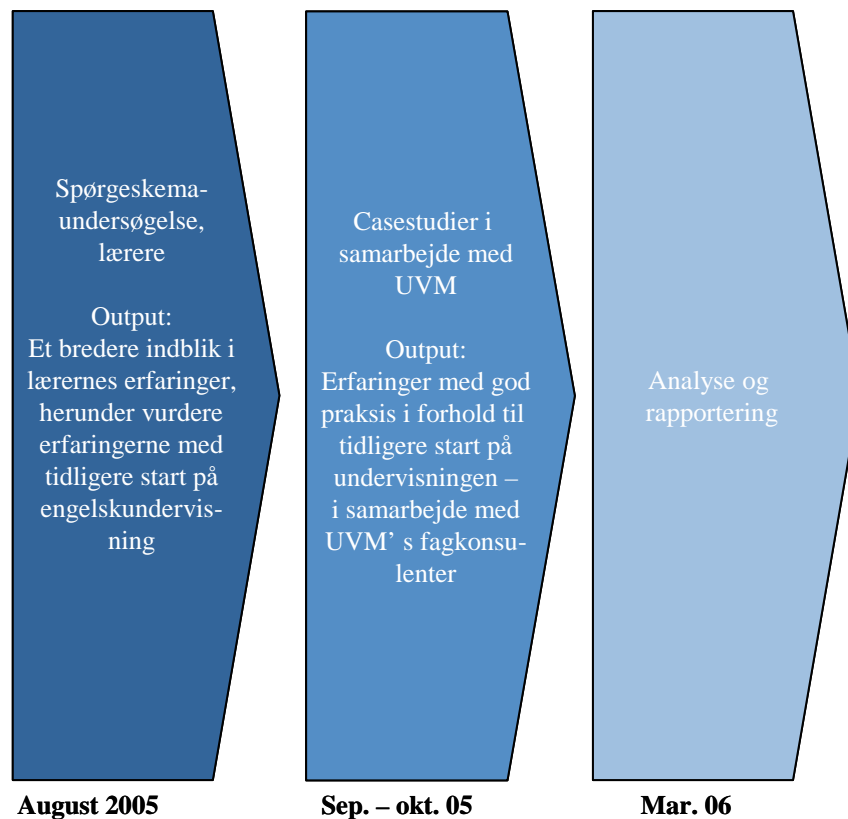
Erfaringerne formidles på Internettet og projektet afsluttes 1.3.06.

Den stigende internationalisering og børnenes tidligere udblik til andre lande stiller krav om øgede sprogkunderskaber og tæt forbundet hermed bestræbelserne på at blive interkulturelt kompetente. I takt med, at verden bliver større og vinduerne mod verden åbnes, spiller sprogfagene en stadigt vigtigere rolle for elevens evne til at navigere i verden. Det interkulturelle perspektiv, der kan anlægges via fremmedsprogundervisningen, er med til at udvide elevens horisont og på den måde blive i stand til at gå ind i fremtiden på en kompetent, selvstændig og myndig måde.

Ved lovændring er det blevet bestemt, at engelskundervisningen påbegyndes på 3. klassetrin. Der er desuden via en ændring i forsøgsbestemmelserne i loven blevet mulighed for, at den enkelte kommunalbestyrelse kan godkende forsøg med undervisning i tysk og/eller fransk fra 6. klassetrin på initiativ fra den enkelte skole.

Hensigten med denne evaluering er at indsamle erfaringer, der kan være med til at kvalificere senere beslutninger om styrkelse af sprogundervisningen. Udgangspunktet for at arbejde med en fremrykket undervisning i sprogfagene er, at der vil være synligt bedre resultater forbundet hermed i forhold til elevernes sprogtilegnelse.

Figur 8.1 Evalueringsdesign på fremmedsprogsundervisning

8.1. Evalueringens formål

Lovændringen betyder en ændring i infrastrukturen på de skoler, hvor engelsk starter i 3. klasse og tysk og/eller fransk i 6. klasse. Undersøgelsesfeltet vil indbefatte den variation, der måtte fremkomme af praksisændringer i denne forbindelse. Denne vifte af tiltag kan, når den via evalueringen spredes til et større publikum, danne baggrund for videndeling, som de enkelte lærere i Folkeskolen kan drage stor nytte af.

I sammenhæng med den strukturelle ændring af rammerne for fremmedsprogsundervisningen er det nødvendigt, at der samtidig sker en justering af undervisningens tilrettelæggelse og arbejdsformer, hvor der tages hensyn til, at eleverne er 1 år yngre og på et andet abstraktionsniveau. Dette rejser en række spørgsmål såsom hvilke ændringer i undervisningspraksis dette har ført til og hvorledes materiale til anvendelse på dette 1. år af fremmedsproget skal udformes for at kunne matche målgruppen, da materiale skrevet til 7. klasse ikke uden videre kan bruges i 6. klasse. Samtidigt er der også en række interessante overvejelser i forhold til hvilken faglighedsforståelse der er indgangen til denne ændring i praksis, da der jo til stadighed eksisterer et skisma mellem fokus på ren sprogindlæring uden kulturel kontekst og kulturel læring uden solide sprogkunderskaber.

Det er evalueringens formål at beskrive de erfaringer, som skolerne har fået med at starte fremmedsprogsundervisningen et år tidligere. Det store og afgørende spørgsmål, som der søges svar på, er: på hvilken måde har lærernes praksis ændret sig i og hvilke erfaringer har dette givet vedrørende en tidlig start på fremmedsprogsundervisningen. Målet med opsamlingen af disse erfaringer er at give ministeriets fagkonsulenter og uddannelsessystemets beslutningstagere baggrund for at vurdere de rammer, der er nødvendige for at kunne arbejde målrettet med elevernes fremmedprogstilegnelse på et tidligere tidspunkt, end det hidtil har været tilfældet.

Af udbudsmaterialets Bilag 1.C.4. side 23 fremgår det, at *"Erfaringsindsamlingen (evalueringen) gennemføres af Undervisningsministeriets fagkonsulenter og deres netværk. Med henblik på at give den bedst mulige basis for dette arbejde gennemføres en spørgeskemaanalyse til landets skoler af ekstern evaluator"*.

Således er det primære formål for denne evaluering at gennemføre den ønskede spørgeskemaanalyse, der danner grundlag for Undervisningsministeriets fagkonsulenters arbejde. Derudover indsamles – på baggrund af spørgeskemaundersøgelsen og i samarbejde med fagkonsulenterne og deres netværk – erfaringer som eksempler på god praksis.

8.2. Evalueringens operationalisering i evalueringsspørgsmål

Som det fremgår ovenfor er der to dele af denne evaluering, nemlig først gennemførelsen af en spørgeskemaundersøgelsen til at bistå fagkonsulenters arbejde med at indsamle god praksis og derefter en indsamling af eksempler på god praksis.

Spørgeskemaundersøgelsen retter sig med at indsamle erfaringerne med tidligere start på engelskundervisningen, mens fagkonsulenter bistås af evaluator i deres arbejde med at indsamle erfaringer vedrørende de kommunale udviklingsarbejder med tidligere start på tysk og/eller fransk undervisningen.

Spørgeskemaundersøgelsen fokuserer på følgende spørgsmål:

1. Hvordan udnyttes mulighederne for tidlig fremmedsprogstart på landets skoler?
2. Ændrer undervisningsindholdet karakter, når eleverne er et år yngre? Herunder ses i særdeleshed på:
 - a. Indholdet og emnevalg
 - b. Materialerne og anvendelsen af teknologi
 - c. Arbejdsformerne
 - d. Hvilke gevinster kan der opnås ved samarbejde mellem sprogfagene?
 - e. Kan der inddrages erfaringer fra tilegnelsen af modersmålet?
3. Hvilke uddannelsesmæssige og fremmedsproglige kvalifikationer har lærere, der underviser i engelsk i tredje klasse? Herunder også spørgsmål som:
 - f. Mangler lærerne efteruddannelse?
 - g. Og i bekræftende fald på hvilke områder?
4. Hvilken betydning har den tidligere sprogstart for elever, som modtager specialundervisning i dansk?
5. Hvilke erfaringer indhøstes med tosprogede elevers tilegnelse af engelsk som 2. fremmedsprog?

Derudover inddrages overvejelser om hvilken rolle klassens størrelse spiller samt forældrenes rolle.

Indsamlingen af erfaringer vedrørende de kommunale udviklingsarbejder omkring tidligere start på tysk og/eller franskundervisningen foretages via fagkonsulenternes netværk, og bistås af evaluator. Her fokuseres i særdeleshed på følgende spørgsmål:

1. På hvilken måde er undervisningen og arbejdsformerne tilrettelagt for målrette undervisningen til at starte mens eleverne er et år yngre?
2. Hvilken betydning har elevernes alder og udviklingsniveau for sprogtilægnelsen?
3. Hvilke gevinster kan der opnås ved samarbejde mellem sprogfagene?

4. På hvilke måder kan en udvidet anvendelse af teknologi øge elevernes interesse for at lære flere fremmedsprog?
5. Hvilken betydning har forskellige begyndelsestidspunkter på den nationale enhed med hensyn til at opfylde fagenes mål, læseplaner og afsluttende prøver?
6. Hvilke menneskelige og økonomiske konsekvenser kan eventuelle frafald i utide indebære?
7. På hvilken måde er der kontinuitet mellem grundskolens fremmedsprogsundervisning og ungdomsuddannelsernes?

For at opnå den klareste mulige sammenligningsgrundlag søges indsamlingen af erfaringer gjort både fra de skoler, hvor undervisningen i tysk og/eller fransk er startet allerede i 6.klasse, men også inddragelse af erfaringer fra skoler, hvor dette ikke er gjort.

8.3. Evalueringens datagrundlag og analyseproces

I efteråret 2005 udsendes et spørgeskema til et udsnit af skolerne med henblik på et grundlag for at vurdere erfaringerne med tidligere start på engelskundervisningen.

Samtidigt indsamles erfaringer med god praksis i forhold til tidligere start på tysk/fransk undervisningen i samarbejde med Undervisningsministeriets fagkonsulenter og deres netværk. Denne erfaringsindsamling foretages kvalitativt med det formål at få en mere detaljeret undersøgelse af den institutionelle implementering af de lovmæssige initiativer og dermed en nuanceret fremstilling af ”best practice”. Fokus vil være på de ændringer, som de enkelte lærere har foretaget i forhold til arbejdet med undervisningen i deres klasser – altså hvilke udviklingspotentialer er der blevet åbnet for i forhold til at starte sprogundervisningen på et tidligere tidspunkt i børnenes skolegang. Heri inddrages primært lærere, men også erfaringer fra skoleledere, forældre og elever inddrages hvor det måtte skønnes relevant.

8.4. Evalueringens skriftlige output

Så snart spørgeskemaanalysen er gennemført i efteråret 2005 fremlægges resultaterne af denne til Undervisningsministeriets fagkonsulenter. Denne indgår sammen med de erfaringer, der indsamles i afrapporteringen af god praksis.

I forbindelse med afrapporteringen inddrages i det omfang det er relevant perspektiver og erfaringer fra vores nordiske lande. Disse perspektiver udarbejdes i samarbejde med evaluators internationale konsortium.

Afrapportering formidles på Internettet og projektet forventes afsluttet primo 2006.

9. Evaluering af undersøgelse af kommuner og skolars håndtering af lejrskoler, temadage, prøveperioder m.v. i forhold til timestfordelingsplaner opgjort i årlige undervisningstimer a 60 minutter – jævnfør bilag 1C.5

I forbindelse med ændringer i opgørelsen af timetal fra et ugentlig antal undervisningslektioner til et årligt timetal kommer et fokus på en række problemfelter, som ikke vakte stor opmærksomhed i det tidligere system på grund af systems lange funktionsperiode.

Evalueringens formål er at afdække, hvorledes skolerne og kommunerne håndterer disse problemfelter.

Det er ønsket med evalueringen at få undersøgt hvordan kommuner og skoler håndterer overgangen fra et lektionsbundet system, til et årstimetalsbudget. Herunder er der især fokus på:

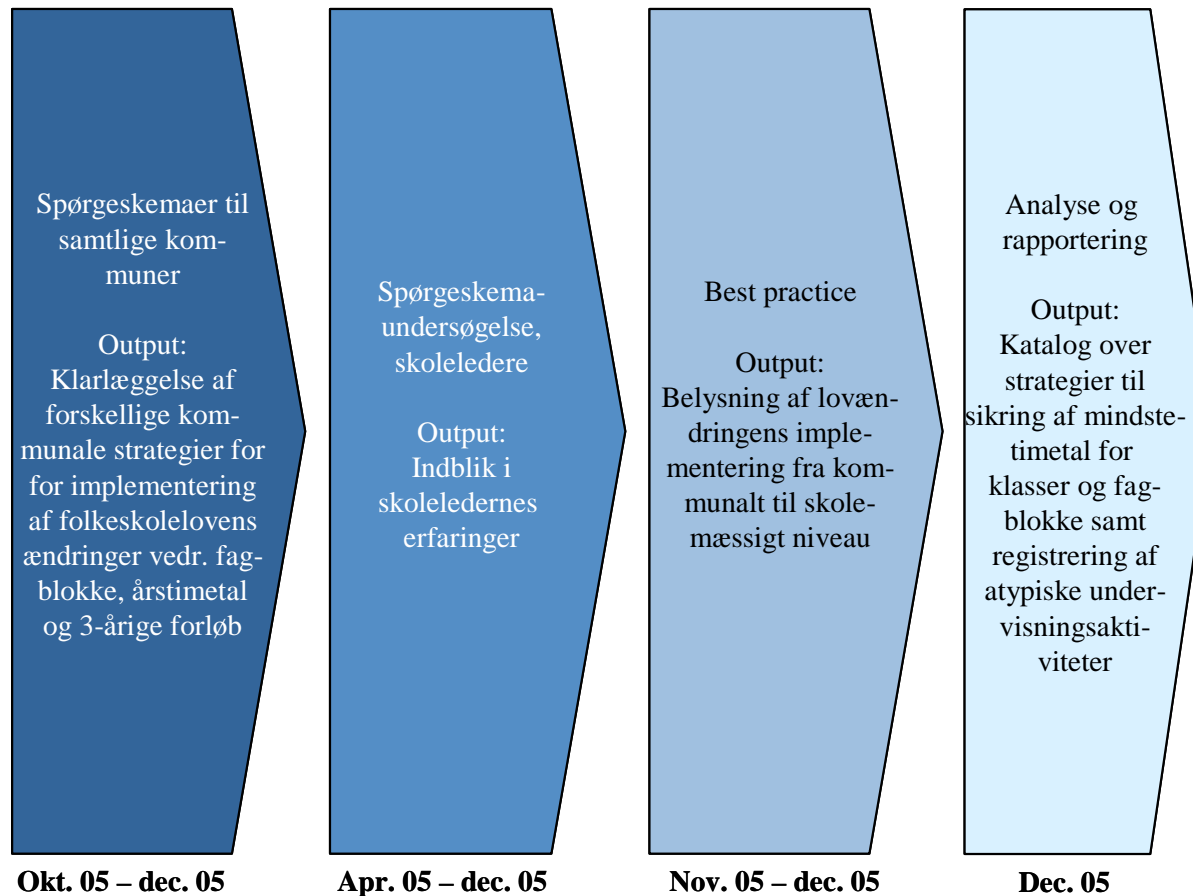
- At indsamle oplysninger om kommunernes og skolernes udnyttelse af de nye muligheder for at planlægge fleksibelt og under hensyn til pædagogiske overvejelser eller om skolerne fastholder den traditionelle opdeling i timeplaner.
- At indsamle information om, hvordan skolerne håndterer opgørelsen af undervisningstimetallet for de skoledage/-uger, der anvendes til undervisningsaktiviteter, som ikke umiddelbart indpasses i den almindelige opfattelse af et skolefag. Hertil hører lejrskoler, skolerejser, featureuger, fordybelsesuger og uger, der indeholder terminsprøver eller andre aktiviteter.
- At undersøge af på hvilken måde skolerne indarbejder timetallet for prøveafviklingen i 9. og 10. klasse.

Information om ovennævnte forhold sker gennem en spørgeskemaundersøgelse rettet til alle eller et repræsentativt antal kommuner og folkeskoler. Denne gennemføres i efteråret 2005.

Spørgeskemaundersøgelsen forberedes og efterkvalificeres gennem interview med et antal skoleadministratorer på skole og forvaltningsniveau før og efter spørgeskemaundersøgelsen.

Rapporten skal foreligge 31.12.2005

Figur 9.1 Evalueringsdesign for timefordelingsplaner m.v.

9.1. Evalueringens formål

Evalueringens formål er

- At undersøge i hvor høj grad lovændringens øgede muligheder for fleksibilitet i skolernes tilrettelæggelse af undervisningen (fagblokke, årstimetal, 3-årige forløb) er blevet anvendt *eller* om det traditionelle lektionsbundne system er blevet fastholdt
- At undersøge om skoler, der har anvendt den øgede fleksibilitet, har formået at anvende denne på en måde, der understøtter øget faglighed og undervisningsdifferentiering
- At undersøge hvorledes skolerne sikrer, at mindstetimetallet for klasserne og fagblokkene overholdes
- At undersøge hvorledes skolerne opgør undervisningstimetallet for atypiske undervisningsaktiviteter som lejrskoler, temadage, featureuger, festdage samt prøveperioder
- At identificere best practise eksempler

Evalueringens resultater kan indgå i Undervisningsministeriets arbejde med at udarbejde en vejledning på området.

9.2. Evalueringens operationalisering i evalueringsspørgsmål

De overordnede vurderingskriterier fra afsnit 9.1 danner udgangspunkt for evalueringsspørgsmål i forundersøgelsen.

Kommunalt niveau:

- er der vedtaget kommunale politikker vedr mere fleksibel tilrettelæggelse af undervisningen?
- er lovændringen omsat i ændrede kommunale bestemmelser vedr. elevernes timetal, f.eks. i form af bilag til Styrelsesvedtægten for kommunens skoler?
- Har kommunen udsendt inspirationsmateriale, vejledninger el. lign. til skolerne vedr. lovændringens øgede muligheder for fleksibilitet i undervisningens tilrettelæggelse?
- Har kommunen udsendt bestemmelser eller vejledninger til skolerne vedr. metoder til sikring af mindste timetal for klasser og fagblokke?

Skoleniveau:

- Har skolen ændret praksis vedr. opgavefordeling, skemalægning m.v. på baggrund af lovændringen?
- Tilrettelægger skolen lærernes undervisningstid som en årsnorm eller som et ugentligt lektionstimetal i et fast skema?
- Oplever skolens ledelse at den øgede fleksibilitet kan omsættes i øget faglighed, større rummelighed og bedre ressourceanvendelse? Barrierer og muligheder belyses.
- Hvorledes sikrer skolens ledelse at timetallet for klasser og fagblokke lever op til lovens/kommunens mindstekrav
- Hvorledes opgør skolen atypiske undervisningsaktiviteters timetal?

9.3. Evalueringens datagrundlag og analyseproces

Der gennemføres i foråret 2005 forundersøgelsesinterview med 3 skoleadministratorer på kommunalt niveau for at klarlægge forskellige kommunale strategier for implementering af folkeskolelovens ændringer vedr. fagblokke, årstimetal og 3-årige forløb. På baggrund af interviewene udarbejdes spørgeskema vedr. implementeringsstrategier, der i efteråret 2005 udsendes et repræsentativt antal af landet skoleforvaltninger.

Ud fra evalueringsteamets kontaktflade til et stort antal folkeskoler identificeres 3 folkeskoler, der anvender den øgede fleksibilitet i undervisningens tilrettelæggelse. Der gennemføres i foråret 2005 forundersøgelsesinterviews med skoleledere og lærere med henblik på at identificere væsentlige undersøgelsespunkter, der danner udgangspunkt for udarbejdelsen af et skolespørgeskema. Spørgeskemaet sendes i efteråret 2005 til samtlige/et repræsentativt udvalg af skolerne.

I analysen af spørgeskemaerne fokuseres der på barrierer for og muligheder i at anvende fleksibiliteten med henblik på øget faglighed, undervisningsdifferentiering samt bedre ressourceanvendelse. Analysen bearbejdes i et samarbejde med et mindre antal skoleadministratorer og skoleledere med henblik på at identificere best practise-eksempler, der beskrives mere udførligt.

9.4. Evalueringens skriftlige output

Der udarbejdes en rapport, der belyser lovændringens implementering fra kommunalt til skolemæssigt niveau. Barrierer og muligheder belyses med særlig fokus på best practise.

Der opstilles et katalog af forskellige strategier til:

- Sikring af mindstetimetallet for klasser og fagblokke
- Registrering af atypiske undervisningsaktiviteter

Rapporten afleveres senest 31.12.2005.

10. Oversigt over initiativer, hvor der ikke foreligger særskilt evalueringsforpligtelse – jævnfør bilag 1C

Som følge af folkeskoleforliget er igangsat en række initiativer, som det fremgår af tabel 1 på bilag 1C. For en række af disse foreligger der ikke særskilt evalueringsforpligtelse i forligsaftaleteksterne, men disse øvrige initiativer skal også evalueres i forbindelse med nærværende evaluering. Der foreligger ikke specifikke krav til rapportering, men rapportering heraf skal være omfattet af den samlede rapporteringsplan.

Af kapitel 2.3 fremgår det, at den brede vifte af initiativer, der er fremkommet som et resultat af Folkeskoleforliget fra november 2002, kan opdeles i to kategorier; en, der indeholder de initiativer, hvori der er præciseret en særskilt evalueringsforpligtelse, og en anden kategori for initiativer, hvor evalueringen af disse inddrages i den samlede evaluering.

Dette kapitel fokuserer på den sidstnævnte kategori. Formålet med dette kapitel er at klargøre, hvordan disse initiativer søges inddraget i den samlede evalueringsopgave. En række af initiativerne er grupperet til to grupper, hvori de samlet vurderes at kunne bidrage direkte til den overordnede evaluering. Disse to grupper er præsenteret nedenfor i afsnit 10.1 og 10.2.

Endelig er der en række af initiativerne, der inddrages i de evalueringer, hvor der foreligger særskilt evalueringsforpligtelse. Disse er præciseret i afsnit 10.3.

10.1. Sprogstimulering og sprogscreening

Den første gruppe af initiativer omhandler:

1.1 Fælles plan for Social- og Undervisningsministeriet om forløbet af de særlige aktiviteter.

1.2 Tværfaglige initiativer sundhedsplejersker, tale- /hørepedagoger m.fl. tidlig indsats for småbørn.

1.3 Revideret vejledning om sprogstimulering af småbørn.

Disse tiltag omhandler primært sprogstimulering og sprogscreening af småbørn. Tiltagene inddrages i forbindelse med den overordnede evaluering til at diskutere og vurdere indskolingsproblematikkerne generelt (folkeskoleforligets 1. hovedområde) og initiativ 1.4 ”statusundersøgelse om børns sproglige udvikling ved starten af børnehaven” i særdeleshed.

Som grundlag for evalueringen af disse initiativer benyttes dels data fra evalueringen af initiativ 1.4, der foretages udenfor nærværende evaluering, og eget indsamlet data. I forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen til de kommunale skoleforvaltninger inddrages spørgsmål, der omhandler forvaltningernes praksis og erfaringer med sprog-screening og sprogstimulering.

10.2. Generelle initiativer til at styrke fagligheden

Den næste gruppe af initiativer omhandler forskellige initiativer, der giver lærere og ledere redskaberne til at styrke fagligheden mere bredt (folkeskoleforligets 3. hovedområde).

Disse initiativer er:

- 3.7 Vejledningsmateriale om holddannelse.
- 3.8 Forslag fra arbejdsgruppe om lærernes efteruddannelse.
- 3.9 Diplomuuddannelse i skoleledelse.

Samlet set er disse initiativer tiltænkt at give redskaberne til at kunne planlægge og prioritere fagligheden i folkeskolen. Derfor inddrages disse tre initiativer i den overordnede evaluering til en bredere diskussion af hvordan de politiske udmeldinger omkring øget faglighed integreres i folkeskolen.

Initiativerne retter sig dog mod forskellige målgrupper, og derfor vil dataindsamlingen også gøre dette.

Vejledningsmaterialet om holddannelse retter sig mod lærerne/lærerteamet som en del af undervisningsplanlægningen for at give eleverne de bedste muligheder for læring. Derfor inddrages dette som en del af spørgsmålene i den kvantitative undersøgelse af lærernes praksis. Emnerne for disse spørgsmål vil bl.a. omhandle hvilke praktiske erfaringer har læreren med holddannelse, hvordan planlægningen af dette foregik, hvilke faglige mål har læreren haft med holddannelsen og blev målene indfriet.

Det næste initiativ retter sig mere mod skolelederens planlægning og prioritering. På baggrund af forslaget til arbejdsgruppen om lærernes efteruddannelse undersøges i hvor høj grad lærernes liniefagskompetencer inddrages i timestfordeling, omfanget og lederens vurdering af udbyttet af lærernes efteruddannelse samt om udbuddet af efteruddannelse stemmer overens med lederens efterspørgsel. Således inddrages disse spørgsmål i den kvantitative undersøgelse på skolelederniveau. Disse data inddrages sammen med rapporten fra arbejdsgruppen i en samlet diskussion og vurdering af lærernes efteruddannelse set i forhold til målet om mere faglighed. Dette inddrages i den overordnede evaluering.

Endelig er det intentionen, at baggrundsviden om lederens relevante lederuddannelse benyttes i segmenteringen af skolerne og inddrages dermed som en forklarende variabel i en række af de undersøgelser, som danner grundlag for vurderingen af de særskilte evalueringer. Denne variabel er yderst relevant set i forhold til f.eks. evalueringen af ”Fælles Mål” og evalueringen af ”Indsatsen for at bryde den negative sociale arv”. Derfor inddrages spørgsmål omkring lederens efteruddannelse i forbindelse med den kvantitative undersøgelse af skolerne.

Et sidste initiativ, der også omhandler faglighed, er initiativ 3.3a ”Bekendtgørelse om ændring af folkeskolens afsluttende prøver m.v. og om karaktergivning i folkeskolen”. Denne bygger på, at biologi skal inddrages i afgangsprøven på lige fod med fysik/kemi for at opprioritere naturfag.

For det første inddrages denne bekendtgørelse i evalueringen af Udviklingsprogrammet ”En Skole i Bevægelse” under punkt 1. udviklingen af naturfag.

Så snart bekendtgørelsen udstedes fastlægges det i hvilket omfang der er behov for yderligere dataindsamling med henblik på evt. at inddrage den bredere. Det påtænkes, at inddrage dette initiativ i forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen på skoleleder-niveau for at indhøste deres praktiske erfaringer med kombinationen af fysik/kemi og biologi som en del af afgangsprøven. I det omfang det viser sig relevant inddrages erfaringerne med at gøre biologi til et prøvfag i Fælles Mål.

10.3. Initiativer, der inddrages i de særskilte evalueringer

De resterende initiativer anses naturlige at inddrage i de evalueringer, der allerede er særskilt omfattet af nærværende evaluering. Dette er præciseret nedenfor.

Den første gruppe af initiativer omhandler:

- 1.6 Bekendtgørelse om samdrift mellem kommunalt dagtilbud og folkeskole
- 1.7 Bekendtgørelse om fællesskoleledelse i landdistrikter

Disse to bekendtgørelser inddrages i evalueringen af Udviklingsprogrammet ”En Skole i Bevægelse”, da de jo netop udgør centrale elementer i punkt 7 ”Lokale løsninger”.

Den næste gruppe af initiativer er:

- 3.2 Bekendtgørelse om timetal, herunder overgangsbestemmelser m.v.
- 3.10 Vejledning ang. Timestyring

Da vejledningen ikke er udkommet endnu, baseres dette på hvilket indhold vejledningen forventes af have som følge folkeskoleforliget. Fælles for disse initiativer er, at de primært omhandler overgangen fra ugenormeringer til årnormeringer, hvorfor de inte-

greres i den særskilte evaluering af initiativ 3.11, der er en undersøgelse af håndtering af lejrskoler, temadage i forhold til krav om timeantal i fag. Det bør dog præciseres, at en række af ændringerne i timetal, som det fremgår af bekendtgørelse 3.2. influerer på andre af de særskilte evalueringer, f.eks. at fremmedsprogsundervisningen startes allerede i 3. klasse, at historieundervisningen forlænges til 9. klasse og at samfundsfag får flere timer.

Endelig skal det præciseres, at initiativ 1.5a "Bekendtgørelse om indholdet i børnehaveklassen" og initiativ 3.1a "Bekendtgørelsen om formål, slutmål, trinmål" inddrages i evalueringen af "Fælles Mål". Desuden benyttes initiativ 3.4a "Ny bekendtgørelse om projektopgaven i 9. klasse⁷" som grundlag for evaluering af initiativ 3.4, som er "Styrkelse af historie og samfundsfag og samspillet med projektopgaven".

⁷ Da bekendtgørelsen ikke er udsendt endnu benyttes den version af bekendtgørelsen, som har været i høring med høringsfrist 21. september 2004.

11. Samlet oversigt over dataindsamlings-, analyse- og evalueringsmetoder

For en uddybning af dataindsamlingsmetoderne henvises til bilag 3, hvor der i forbindelse med tids- og aktivitetsplanen er anført, hvorledes dataindsamlingsmetoderne supplerer hinanden.

I tids- og aktivitetsplanen anføres ligeledes hvor mange informanter, der interviews i forbindelse med den enkelte aktivitet – og herunder hvor mange fokusgruppinterviews og cases, der vil blive gennemført under hver aktivitet.

Af denne tids- og aktivitetsplan samt af de foregående kapitler fremgår følgende:

- Evalueringen af "Fælles Mål" danner en central datafangstgrundlag for de samlede evalueringer, herunder den overordnede evaluering. Dette skyldes, at der gås i bredden med inddragelse af alle kommuner, 500 skoleledere og 4.000 lærere og medarbejdere i børnehaveklasserne.
- Informanter fra "Fælles Mål" inddrages således i effektevalueringen samt implementeringsevalueringen i den overordnede evaluering.
- Informanter på initiativ- og projektniveau, der er identificeret i ovenstående evalueringer inddrages ligeledes, hvis de er blandt de udtrukne 500 skoler.
- Ovenstående overvejende kvantitative datafangst anvendes gennem segmentering til at identificere relevante skoler, der indgår i caseanalyser. Evalueringen af "Fælles Mål" uddybes således gennem caseanalyser i 10 skoler, der repræsenterer typiske segmenter, der er identificeret i den kvantitative undersøgelse.

Ud over de kvantitative analyser anvendes følgende kvalitative datafangstkilder:

- Fokusgruppinterviews, hvor informanter bringes i dialog med henblik på at afprøve vurderinger og holdninger.
- Gruppeinterviews med henblik på gennem en velstruktureret spørgeguide at afdække problemstillinger
- Personlige interviews med enkeltinformanter.

12. Kvalitetssikring

Introduktion

Der vil i forbindelse med evalueringen blive nedsat en intern faglig sparringsgruppe med henblik på at sikre kvaliteten i alle faser af det udførte projekt. Projektet og anvendelsen af forskningsbaserede metoder vil endvidere tage udgangspunkt i de forskningsmæssige krav og kriterier, der ligger til grund for anvendelsen af de specifikke redskaber og metoder, herunder de resultater og konklusioner, der kan drages heraf.

MUUSMANNs procedurer for kvalitetssikring af konsulentydelse, der er beskrevet nedenfor, vil finde anvendelse i hele projektets forløb.

Kvalitetsstyring

Procedurer for kontraktindgåelse

MUUSMANN påtager sig alene opgaver på baggrund af en skriftligt indgået kontrakt, der specificerer konsulentydelsens formål, indhold, metodik, forventede resultater, af-rapporteringens form samt tidsmæssige og økonomiske rammer. I kontrakten specificeres, hvem der er den projektansvarlige konsulent hos MUUSMANN og opgaveansvarlige kontaktperson hos opdragsgiver.

Styring af opgaver, herunder kvalitetssikring

MUUSMANN har som fast procedure for løsningen af konsulentopgaver, at der til hver opgave knyttes en direktør eller sparringsgruppe, hvis opgave det alene er at sikre kvaliteten ved at fungere som kvalitetssikrende sparringspartner for konsulentteamet på opgaven, herunder kvalitetskontrol før levering af produkter til opdragsgiver. Den kvalitetssikrende sparringspartner er således ikke direkte involveret i arbejdet.

Hovedparten af opgaverne løses i et konsulentteam, hvor der foruden den projektansvarlige konsulent indgår konsulenter som projektmedarbejdere. Den projektansvarlige konsulent er fast kontaktpunkt og ansvarlig overfor opdragsgiver. Den projektansvarlige konsulent indgår i opgaveløsningen og står for den løbende kvalitetssikring og faglige sparring i konsulentteamet.

Konsulentteam sammensættes, så konsulenternes kvalifikationer og kompetencer matcher de krav, der følger af den relevante opgave, samtidig med at der lægges vægt på komplementerende kompetencer.

Det færdige produkt sættes typisk ind i en bredere organisatorisk, ledelsesmæssig og politisk sammenhæng, der sikrer, at MUUSMANNs resultater og anbefalinger fungerer i praksis.

MUUSMANN dokumenterer skriftligt konsulentarbejdets forløb fra opgavens start til opgavens slutning.

Dokument- og datastyring samt informationsteknologi

MUUSMANN har indført faste procedurer ved håndtering og opbevaring af data-tekstfiler, regneark, grafik og databaser til statistiske analyser – med henblik på at sikre,

- at data ikke bortkommer
- at data ikke kommer uvedkommende til kendskab

Procedurerne omfatter sikkerhedskopieringsprincipper, der sikrer gennemførelse af systematisk sikkerhedskopiering og opbevaring af data til såvel internt som eksternt placeret sikkerhedsarkiv. Der er således sikkerhedskopieringsplaner vedrørende:

- Sikkerhedskopieringshyppighed
- Antal generationer, der skal arkiveres
- Backup-teknik

MUUSMANN har endvidere foretaget sikring af IT-udstyr og programmel.

Spørgeskemaer, referater, dokumenter, delrapporter o.l., der indgår som datagrundlag og dokumentation, opbevares i mindst 5 år eller efter nærmere aftale med opdragsgiver, efter sagsafslutning til eventuel senere brug og/eller dokumentation.

MUUSMANNs konsulenter og sekretærer arbejder med moderne informationsteknologi. Alle konsulenter arbejder med MS Office-pakkens produkter, herunder Word 2000, Excel 2000, PowerPoint 2000.

MUUSMANN anvender databehandlings-/statistikprogrammerne SAS og SPSS i forbindelse med opgaver, der indebærer behandling af større datamængder.

Leveringsberedskab

MUUSMANN tager ikke flere opgaver ind, end firmaet har kapacitet til at løfte og løse med optimal kvalitet. Der udarbejdes hver måned kapacitetsoversigter.

Løbende udvikling, dokumentation og vedligeholdelse af produkter og koncepter

MUUSMANN foretager en løbende produktudvikling, som forudsætter, at konsulenterne mere systematisk sætter sig ind i tidssvarende praksis vedrørende redskaber og metoder samt relevante forskningsresultater. MUUSMANN udvikler, dokumenterer og vedligeholder løbende egne produkter, designs og metoder til løsning af konsulentopgaver.

Medarbejdersamtaler og løbende resultatvurdering

De ansvarlige direktører gennemfører årlige medarbejdersamtaler med konsulenterne og øvrige medarbejdere, hvor der bl.a. fastsættes mål for det kommende års opgaveløsning samt faglig og personlig udvikling. Ligeledes følges der op på det seneste års resultater. På den baggrund udformes en ”intern resultatkontrakt” mellem den enkelte direktør og de tilknyttede konsulenter.

De ansvarlige direktører gennemfører kvartalsvise resultatvurderinger af konsulenterne, hvor opfyldelsen af det foregående kvartals krav til opgaveløsningens omfang og kvalitet vurderes, og hvor behov for uddannelse m.v. gennemgås.

Rekrutteringspolitik for konsulenter

MUUSMANNs politik for rekruttering af konsulenter er baseret på MUUSMANNs personalepolitik.

Ajourføring af konsulenternes viden og kompetence

MUUSMANNs konsulenter gennemfører litteraturstudier m.v. i forbindelse med løsningen af opgaver og projekter med henblik på at være ajourført videns- og kompetencemæssigt.

Etiske retningslinjer og retningslinjer for god konsulentetik

MUUSMANN arbejder i henhold til det af Foreningen af Management Konsulenter opstillede kodeks for erhvervsetik. Kodeks beskriver, hvad der er god konsulentetik og angiver en række standarder for forholdet mellem kunde og konsulent.

13. Præsentation af evalueringsteam, medarbejderkategorier og timepriser

Det er siden prækvalifikationen tilkommet ny kvalificeret bemanning, som vi her anmoder at inddrage. Det drejer sig om: Lene Nygaard, Odense Kommune Børn- og Ungdomsforvaltningen – skoleafdelingen, Cand. Mag. Art Ph.d. Tove Heidemann CVU Sønderjylland, Cand. Scient. Pol. adjunkt Bo Morthorst Rasmussen CVU Sønderjylland og konsulent Cand. Polit. Martin Kronika Fliess, MUUSMANN.

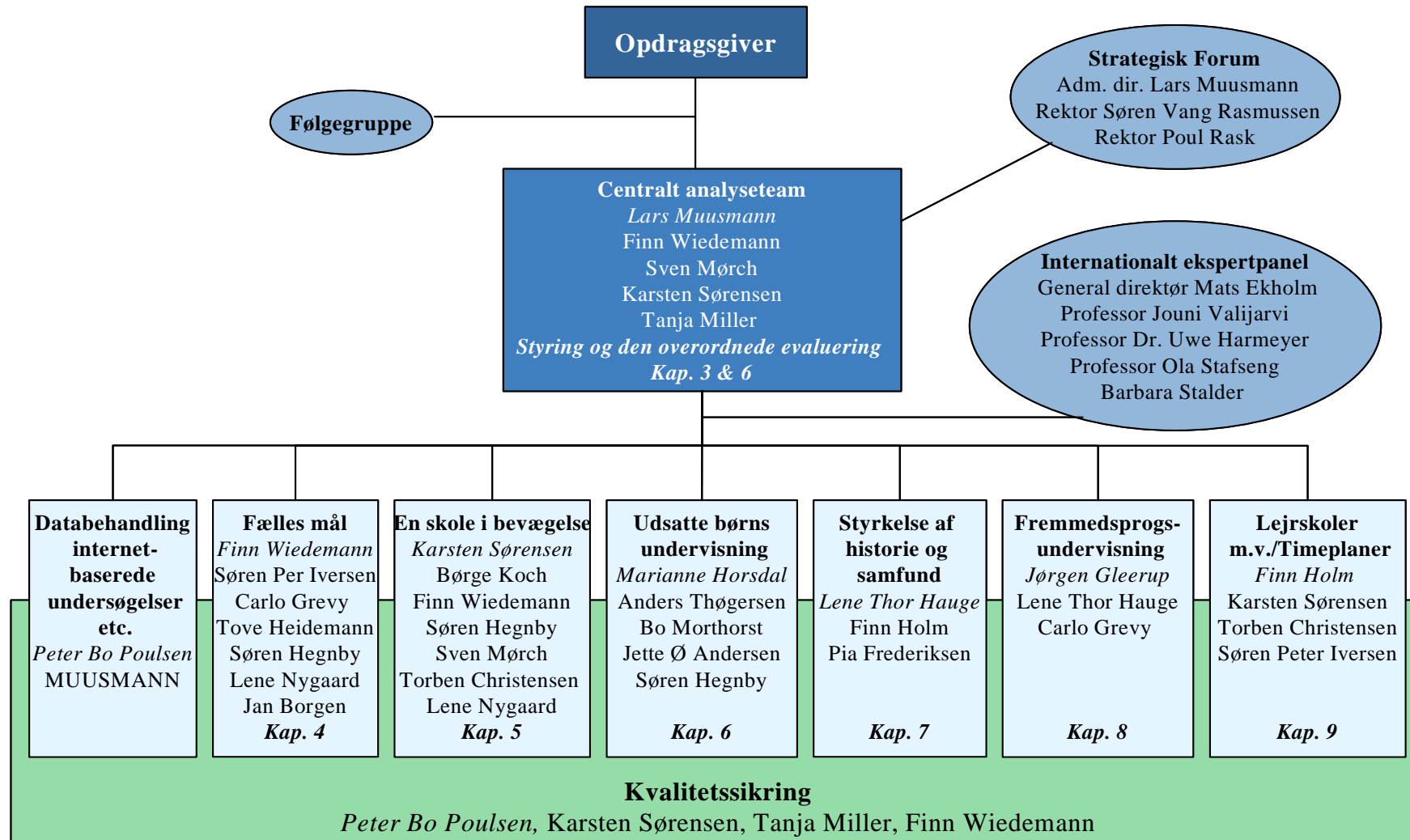
Cv'er for fire nye personer findes i bilag 4.

Det centrale analyseteam består af MUUSMANNs administrerende direktør Lars Muusmann, adjunkt Cand. Mag., Finn Wiedemann fra Institut for Pædagogisk Forskning og udvikling, Lektor Svend Mørch fra København Universitet, Undervisningskonsulent Karsten Sørensen fra CVU Sønderjylland og Cand. Mag. Ph.d. Tanja Miller fra CVU Nordjylland.

I *det strategiske forum* sidder Administrerende direktør Lars Muusmann, MUUSMANN, rektor Søren Vang Rasmussen, CVU Sønderjylland og rektor Poul Rask, CVU Nordjylland.

Det internationale ekspertpanel består af følgende personer: General Direktør i det svenske undervisningsministerium Mats Ekholm, Professor Jouni Valijarvi fra Finland, Professor Dr. Uwe Hameyer fra Tyskland og Barbara Stalder fra undervisningsministeriet i Schweiz.

Evalueringsteam

Databehandling, internetbaseret undersøgelser og telefoninterview m.v. varetages af MUUSMANN med evaluerings- og analysechef, Ph.d., Cand.Oecon. Peter Bo Poulsen som projektleder.

Fælle mål evalueringen varetages af CVU-erene og samarbejdspartnerne i fællesskab. Som projektleder er adjunkt Cand. Mag, Ph.d. Finn Wiedemann fra Institut for Pædagogisk Forskning og udvikling. Evalueringsteamet består af Cand.Psych., lærer, lektor Jan Borgen fra CVU Nordjylland, Cand. Mag, Ph.d. i dansk fagsprog, adjunkt Carlo Grevy fra CVU Sønderjylland, Cand. Mag. Art Ph.d. Tove Heidemann CVU Sønderjylland, Lic. Scient. Adm., seminarielektor Søren Peter Iversen CVU Sønderjylland, afdelingsleder for tosprogsudvikling i Københavns Kommune Søren Hegnby samt Lene Nygaard der er ansat i Børn- og ungdomsforvaltningen, skoleafdelingen i Odense Kommune.

En Skole i Bevægelse varetaget ligeledes primært af CVU-erne og samarbejdspartnerne. Som projektleder er Exam. Pæd. og lærer, Konsulent Karsten Sørensen CVU Sønderjylland med et evalueringsteam bestående af adjunkt Cand. Mag, Ph.d. Finn Wiedemann fra Institut for Pædagogisk Forskning og udvikling, afdelingsleder for tosprogsudvikling i Københavns Kommune Søren Hegnby, Lene Nygaard der er ansat i Børn- og ungdomsforvaltningen, skoleafdelingen i Odense Kommune, undervisningskonsulent Børge Koch CVU Sønderjylland, Chefkonsulent Cand. jur. Torben Stig Christensen MUUSMANN og lektor Sven Mørch fra Københavns Universitet.

Evalueringen af *udsatte børns undervisning* har Mag. art i almen og sammenlignende litteraturvidenskab, lektor Marianne Horsdal fra Institut for Pædagogisk Forskning og udvikling som projektleder. Teamet består af afdelingsleder for tosprogsudvikling i Københavns Kommune Søren Hegnby, Cand. Scient. Pol, børnehavepædagog Jette Østergaard Andersen fra Kolding Pædagogseminarium, Cand. Pæd. Pæd. og lærer, Anders Bech Thøgersen CVU Sønderjylland samt Cand. Scient. Pol. adjunkt Bo Mørthorst Rasmussen CVU Sønderjylland.

Evalueringen af *styrkelse af historie og samfundsfag og samspillet med projektopgaven* varetages af Lærer og pædagogisk konsulent, Lene Thor Hauge CVU Nordjylland med et evalueringsteam bestående af: Cand. Samf., lektor i pædagogik, Pia Susanne Frederiksen CVU Nordjylland og Cand. Scient. Pol. Finn Holm ansat som lektor i samfundsfag ved CVU Nordjylland.

Evaluering af erfaringer om tidligere start på fremmedsprogsundervisningen har Cand. Phil. i nordisk sprog og litteratur, lektor og institutleder for Institut for Pædagogisk Forskning og udvikling Jørgen Gleerup som projektleder. Evalueringsteamet består af lærer og pædagogisk konsulent, Lene Thor Hauge CVU Nordjylland og Cand. Mag, Ph.d. i dansk fagsprog, adjunkt Carlo Grevy fra CVU Sønderjylland.

Evalueringen af *undersøgelser af kommuner og skolars håndtering af lejrskoler, tema-dage, prøveperioder m.v. i forhold til timefordelingsplaner* varetages af Cand. Scient. Pol. Finn Holm ansat som lektor i samfundsfag ved CVU Nordjylland som projektleder og evalueringsteamet: Cand. Scient. Pol. Finn Holm ansat som lektor i samfundsfag ved CVU Nordjylland, Chefkonsulent Carsten Nykjær Madsen, MUUSMANN, og Lic. Scient. Adm., seminarielektor Søren Peter Iversen, CVU Sønderjylland.